GEORGES SIMENON

Madame Maigret barátnője

FORDÍTOTTA LUKÁCS LAURA

Park Könyvkiadó

A fordítás alapjául szolgáló kiadás: Georges Simenon: L'amie de Madame Maigret Presses de la Cité

Copyright © 1959 Georges Simenon Limited A Chorion Company. Ali rights reserved. Hungarian translation © 2007 Lukács Laura Magyar kiadás © 2007 Park Könyvkiadó, Budapest Szerkesztette: Zoltán Gábor Felelős szerkesztő: Tönkő Vera Műszaki szerkesztő: Mező Zsuzsa Fedélterv: Gerhes Gábor

ELSŐ FEJEZET

Az Anvers téri kis hölgy

A csirke már javában párolódott a tűzön, mellette szép szál sárgarépa, jókora fej hagyma és egy csokor petrezselyem, a lábasból kikandikáló szárakkal. Madame Maigret lehajolt, hogy meggyőződjön róla, nem fog-e elaludni az egészen alacsonyra állított gázláng. Aztán becsukta az ablakokat, kivéve a hálószobáét, elgondolkozott, nem felejtett-e el valamit, elégedett pillantást vetett a tükörbe, majd kilépett a lakásból, bezárta az ajtót, és becsúsztatta a kulcsot a táskájába.

Márciusi reggel volt, nem sokkal múlt tíz óra. A friss levegőben Párizs fölött szikrázóan sütött a nap. Ha elmegy a République térig, ott felszállhat egy buszra, amely a Barbès körútra viszi, így kényelmesen, időben érkezne meg az Anvers térre, tizenegykor, ahogy megbeszélte.

A kis hölgy miatt azonban inkább metróra szállt; az otthonához nagyon közeli Richard-Lenoir állomásnál ereszkedett le, és az egész utat a föld alatt tette meg, mindegyik állomáson szórakozottan nézegetve a vajszínű falakra ragasztott, ismerős plakátokat.

Maigret ugratta e kirándulások miatt, igaz, csak módjával, mert három hete szinte minden gondolata egy roppant bonyolult ügy körül forgott: *Biztos vagy benne, hogy egy jó fogorvos sincs hozzánk közelebb?*

Madame Maigret-nek még sosem kellett kezeltetnie a fogát. Most, hogy mégis szüksége lett rá, elhatározta, Floresco doktort keresi föl, mert Madame Roblin – a kutyás hölgy a negyedikről – rengeteget áradozott róla.

– Zongoristaujjai vannak. Meglátja, meg sem érzi majd, hogy a szájában dolgozik. És ha rám hivatkozik, a doktor csak a felét fogja kérni a szokásosnak.

A román fogorvos az Anvers térnél, a Turgot utca és a Trudaine sugárút sarkán álló ház harmadik emeletén rendelt. Ez volt a hetedik vagy nyolcadik alkalom, hogy Madame Maigret felkereste, és most is, mint mindig, tizenegyre volt bejelentve.

Betegesen irtózott attól, hogy megvárakoztasson másokat, így először jó negyedórával korábban érkezett, és ő maga volt kénytelen várakozni, amit a gázkályhával túlfűtött helyiségben eléggé unalmasnak talált. Akkor is várnia kellett, amikor másodszor járt ott. Egyik alkalommal sem léphetett be a rendelőbe negyed tizenkettő előtt.

Harmadszorra vidám napsütés, hangos madárcsicsergés fogadta, ezért döntött úgy, hogy inkább leül egy padra a téren, és ott várja ki a sorát, így ismerkedett meg a hölggyel és a kisfiával. Onnantól fogva szándékosan jóval előbb indult, és metróval ment, hogy időt nyerjen.

Kellemes volt látni a gyepet és a már félig kipattant rügyeket a gimnázium fala mögül kihajló fák némelyikén. A padon üldögélve, tekintetével követte a mozgást a

Rochechouart körúton; a nagy testű állatra emlékeztető zöld-fehér buszok és a kocsisorok között taxik furakodtak át.

Ott volt a kis hölgy, kék kosztümben, mint máskor, fején fehér kalapkával, ami nemcsak nagyon jól állt neki, hanem igazán tavasziasan is hatott. Félrehúzódott, hogy helyet adjon Madame Maigret-nek, ő pedig egy tábla csokoládéval kínálta a kisfiút.

– Köszönd meg szépen, Charles.

A kétéves kisfiú legfeltűnőbb ékessége a különösen hosszú szempillájú, ezért lányos tekintetű, hatalmas, fekete szempár volt. Madame Maigret először arra gondolt, nem beszél még a gyermek, és gügyögve kiejtett szótagjai talán semmiféle nyelven nem alkotnak értelmes szavakat. Aztán rájött, hogy a hölgy és a kisfiú külföldiek, de merő tapintatból sosem kérdezősködött.

– Párizsban a hideg záporok ellenére a március a legszebb hónap – jelentette ki Madame Maigret. – Mások jobban szeretik a májust vagy a júniust, de ehhez a márciusi üdeséghez semmi sem fogható.

Közben vetett egy-egy pillantást a fogorvos ablakára, mert onnan, ahol ült, éppen rálátott a rendszerint őt megelőző páciens fejére. A mogorva, ötvenes férfinak az összes fogát ki kellett húzni. Madame Maigret vele is megismerkedett. Dunkerque-i volt, és a közelben lakott a lányával meg a vejével, akiért egy csöppet sem lelkesedett.

A kisfiú a kavicsos sétaúton játszadozott a piros kis vödrével meg a hozzá való lapátkával. Mindig nagyon tiszta, rendes ruhát viselt.

– Azt hiszem, már csak kétszer jövök – sóhajtotta Madame Maigret –, legalábbis Floresco doktor azt mondta, hogy nem lesz szükség több kezelésre. Ma kezd neki az utolsó fognak.

A kis hölgy mosolyogva hallgatta. Kitűnően beszélt franciául, leheletnyi akcentussal, ami csak bajosabbá tette a beszédét. Rámosolygott játszadozó kisfiára – a gyermek idegenkedve fintorgott, mert a lapátolással felvert por az arcába szállt –, aztán tizenegy előtt hat-hét perccel hirtelen megláthatott valamit a Trudaine sugárúton, mert némi tétovázás után fölállt, és azt mondta:

– Kérem, vigyázna rá egy pillanatra? Rögtön visszajövök.

Madame Maigret nem volt túlságosan megdöbbenve a szokatlan kérés miatt, sőt, merő udvariasságból hátra sem fordult, hogy megnézze, hová siet az anyuka. Remélte persze, hogy időben visszajön, és így ő sem fog elkésni, hiszen tudvalévő, hogy tizenegykor a fogorvosnál kell lennie.

A fiúcska semmit sem vett észre. Guggolt, és továbbra is kaviccsal töltögette piros kis vödrét, amikor pedig megtelt, kiöntötte, és újból kezdte az egészet.

Madame Maigret-nél nem volt óra. Évek óta nem járt a karórája, és valahogy sosem jutott eszébe, hogy megjavíttassa. Ekkor egy öregember ült le mellé a padra; a közelben lakhatott, Madame Maigret máskor is látta már.

– Uram, volna szíves megmondani, hány óra van?

De alighanem az öregnek sem volt órája, mert csak ennyit felelt:

– Tizenegy körül lehet.

A fogorvos ablakában már nem látszott a páciens feje, Madame Maigret nyugtalankodni kezdett. Röstellte volna, ha meg kell várakoztatnia a végtelenül kedves, udvarias, kifogyhatatlan türelmű Floresco doktort.

Körülnézett a téren, de sehol sem látta a fehér kalapos ifjú hölgyet. Talán hirtelen rosszul lett? Vagy meglátott valakit, akivel azonnal beszélnie kellett?

Egy rendőr ment át a téren, és Madame Maigret fölállt, hogy megkérdezze tőle, hány óra. Pontosan tizenegy volt. A kis hölgy továbbra sem mutatkozott, múltak a percek. A gyermek fölpillantott, látta, hogy nincs ott az anyja, de szemlátomást nem ijedt meg.

Csak szólhatna valahogy a fogorvosnak! – gondolta Madame Maigret. Elég lenne átmennie a túloldalra, aztán gyorsan föl, a harmadikra. Nem sok hiányzott hozzá, hogy megkérje az öregurat, vigyázzon néhány percig a kisfiúra, épp csak amíg fölszalad szólni Floresco doktornak, de nem merte; álldogált tovább, és egyre idegesebben tekingetett körbe-körbe.

Amikor másodszor kérdezte meg az időt egy járókelőtől, már öt perccel elmúlt negyed tizenkettő. Az öregúr is távozott. Madame Maigret egyedül ült a padon. Látta, amikor az előtte soron lévő páciens kilépett a sarokház kapuján, és elindult a Rochechouart utca felé.

Mit tegyen? Mi történhetett a kis hölggyel? Biztos nem érte baleset, mert sehol sem látni egy irányba szaladó embereket, sem az ilyenkor elmaradhatatlan tömeget. És mi lesz, ha a kisfiú föleszmél, és pánikba esik?

Nevetséges helyzet. Maigret még csúfolni fogja érte. Amint lehet, fölhívja a fogorvost, és elnézést kér. El meri-e majd mondani, mi történt?

Hirtelen melege lett, az idegesség az arcába kergette a vért.

– Hogy hívnak? – kérdezte a kisfiút.

De az csak nézett rá a sötét szemével, és nem válaszolt.

– Tudod, hol laksz?

A kisfiú nem figyelt rá. Nem először jutott Madame Maigret eszébe, hogy a gyermek talán nem is ért franciául.

– Elnézését kérem, uram. Meg tudná mondani, hány óra?

– Öt perc múlva háromnegyed tizenkettő.

És az anyuka továbbra sem mutatkozik. Délben, amikor felbúgtak az ebédszünetet jelző szirénák, és kőművesek szállták meg a közeli kisvendéglőt, a kis hölgy még mindig nem volt sehol.

Floresco doktor elunhatta a várakozást, mert megjelent a kapuban, majd beült kicsi, fekete autójába, de Madame Maigret ekkor sem merte magára hagyni a fiúcskát, hogy odaszaladjon, és megmagyarázza, miért nem jelent meg a megbeszélt időpontban.

Nem lenne-e okosabb értesíteni a rendőrséget? Csakhogy ahhoz is el kell hagynia a teret. Az sem megoldás, ha magával viszi a kisfiút. Ha közben visszajön az anyja, és nem találja őket ott, halálra rémül. Isten tudja, hol kószál most, és vajon hogy fognak végre összetalálkozni! Egy biztos: nem hagyhat őrizetlenül egy kétéves kisgyereket, hiszen alig néhány lépésnyire szüntelenül autóbuszok, kocsik haladnak el a tér körül.

– Bocsánat, uram, megmondaná, hány óra van?

– Fél egy.

A csirke bizonyára kezd már odaégni; Maigret nemsokára hazaér. Házasságuk hosszú évei alatt most először fordul majd elő, hogy a férje nem találja otthon.

Őt sem tudja fölhívni, hiszen ahhoz is el kellene hagynia a teret, be kellene mennie egy kisvendéglőbe. Látná csak újra az előbbi rendőrt, vagy egy másikat, megmondaná, kinek a felesége ő, és megkérné, telefonáljon Maigret-nek. Mintha összeesküdtek volna ellene a körülmények, sehol egy rendőr a láthatáron. Nézett erre, nézett arra, leült, felállt újra, és többször is megpillantani vélte a fehér kalapkát, de sosem az volt, amire várt.

Fél óra alatt több mint húsz fehér kalapot számolt össze, és ebből négyet kék kosztümös fiatal nő viselt.

Tizenegykor, vagyis nagyjából amikor Madame Maigret – a tér foglyaként, egy kisgyermeket őrizve, akinek még a nevét sem tudta pontosan – nyugtalankodni kezdett, Maigret főfelügyelő a fejébe nyomta a kalapját, kiment az irodájából, odavetett néhány szót Lucas-nak, majd mogorva hangulatban elindult az Igazságügyi Palotába, amelyet kis átjáró kötött össze a Bűnügyi Rendőrség irodáival.

Körülbelül azzal egy időben vált szokásává ez, hogy Madame Maigret járni kezdett a IX. kerületi fogorvoshoz. Amikor a főfelügyelő a vizsgálóbírók folyosójára ért, mindig sok idegent látott a padokon ülve várakozni, olykor két rendőrtől közrefogva, de ő maga meg sem állt Dossin bíró ajtajáig.

– Jöjjön be.

Testméretét tekintve Monsieur Dossin a legnagyobb bíró volt Párizsban, és mindig úgy tetszett, zavarja is, hogy annyira magas, és hogy olyan arisztokratikusan vékony, mint egy orosz agár.

– Foglaljon helyet, Monsieur Maigret. Pipázzon nyugodtan. Olvasta a ma reggeli cikket?

– Még nem láttam a lapokat.

A bíró eléje tett egy újságot, amelynek címoldalán óriási betűkkel ordított:

A STEUVELS-ÜGY□Philippe Liotard ügyvéd□az Emberi Jogok Ligájához fordul

– Hosszan beszélgettem az ügyésszel – mondta Dossin. – Egy véleményen vagyunk. Nem helyezhetjük szabadlábra a könyvkötőt. Ha hajlanánk is rá, a heveskedésével maga Liotard akadályozza meg.

Néhány hete ebben az épületben szinte ismeretlen volt ez a név. Philippe Liotard alig múlt harminc, és még sosem szerepelt fontos ügyben. Öt éven át bojtárkodott egy híres ügyvéd mellett, de aztán elérkezettnek látta az időt, hogy önállóan próbálkozzék; egyelőre kevés sikerrel, hisz Bergère utcai, szegényes kis garzonjából, amely egy nyilvánosház mellett volt, még nem tudott elköltözni.

A Steuvels-ügy kipattanása óta mindennap írtak róla a lapok, nagy visszhangot keltő interjúkat adott, sajtóközleményeket küldözgetett szét, rendszeresen szerepelt a képernyőn, hírműsorokban csillantva meg harci kedvét és gúnyos mosolyát.

– És magánál van valami újság?

– Semmi említésre méltó, bíró úr.

– Gondolja, hogy megtalálja a távirat feladóját?

– Torrence Concarneau-ban van, ügyes fiú.

A Steuvels-ügy már három hete tartotta lázban a közvéleményt, és azóta jó néhány alcímre is szert tett, mint valami ponyvaregény.

Így kezdődött:

A TURENNE UTCAI PINCE

Maigret véletlenségből jól ismerte a szóban forgó városrészt, sőt álmodott is róla, milyen lenne ott lakni, alig ötvenméternyire a Vosges tértől. Ahogy elhagyta az ember a keskeny Francs-Bourgeois utcát, és a tér sarkára ért, majd újra elindult fölfelé a

République felé a Turenne utcán, mindjárt az elején, bal oldalon egy sárga falú bisztrót talált; majd a Salmon nevű sajtüzlet következett. Közvetlenül mellette alacsony mennyezetű, csupa üveg műhely, amelynek poros kirakatában megfakult betűk hirdették: *Könyvkötészet.* A következő üzlethelyiségben özv. Madame Rancé árult esernyőket.

A könyvkötő műhely és az esernyős kirakat között nagy kapu nyílt, a boltozatos kapualjban a házmesterlakáshoz tartozó portásfülke, az udvar végében pedig egy magánpalota volt, amelyet most irodák és lakások töltöttek meg.

Hulla a kazánban?

Arról nem írtak, de még csak nem is hallottak az újságírók, hogy csupán egy különös véletlen folytán derült fény az esetre. A Bűnügyi Rendőrség Orfèvres rakparti székházának postaládájában egy reggel gyűrött csomagolópapír-darabkát találtak, amire ezt írta valaki:

A Turenne utcai könyvkötő□holttestet égetett a kazánjában

Persze nem volt aláírva. A fecni Maigret irodájában kötött ki, ő pedig merő szkepszisből nem régi, tapasztalt felügyelőit zargatta vele, hanem a bizonyítási vágytól égő kis Lapointe-et bízta meg, hogy járjon utána.

Lapointe kiderítette, hogy valóban létezik egy könyvkötő a Turenne utcában, egy Frans Steuvels nevű flamand, aki huszonöt éve Franciaországban él. A közegészségügyi szolgálat alkalmazottjának adva ki magát fölkereste a könyvkötő műhelyt, és részletes leírással tért vissza a főfelügyelő irodájába:

– Steuvels tulajdonképpen a kirakatban dolgozik. Minél beljebb megy az ember a műhelyben, annál sötétebb van benne; középtájt fa válaszfal áll, a mögött rendezték be Steuvelsék a hálószobájukat. Lépcső vezet az ablaktalan alagsorba, ahol éjjel-nappal csak villanyfény mellett lehet látni. Ott van a konyha és egy kis étkező, no meg a pince.

– A kazánnal?

– Igen. Régi típus, szemlátomást elég rozoga.

– De működik?

– Ma reggel nem volt begyújtva.

Végül délután öt felé Lucas ment el a Turenne utcába, immár hivatalos házkutatásra. Szerencsére és elővigyázatosságból vitt magával engedélyt, mert a könyvkötő azonnal magánlaksértést emlegetett.

Lucas tizedes majdnem dolgavégezetlenül tért vissza, és most, hogy időközben valóságos rémálommá vált az ügy a Bűnügyi Rendőrség számára, szinte haragudtak rá, amiért részben mégis sikerrel járt.

Ahogy átszitálta a kazán alján talált hamut, két fogat, két emberi fogat lelt benne, és azonnal szaladt vele a laboratóriumba.

– Miféle ember ez a könyvkötő? – kérdezte Maigret, akkor még csak mérsékelt, távolságtartó érdeklődéssel.

– Negyvenöt körül lehet. Vörös hajú, himlőhelyes, kék szemű, és kedves, jámbor embernek látszik. A felesége jóval fiatalabb nála, és úgy csüng rajta a tekintetével, mint egy gyermek.

Azóta Fernande is híressé vált, így mindenki tudta róla, hogy annak idején afféle

mindenesnek, bejárónőnek jött Párizsba, de aztán éveken át a Sébastopol körút járdáit koptatva kereste az utcanők keserves kenyerét.

Harminchat éves volt, tíz éve élt Steuvelsszel, három éve pedig, minden különösebb indok nélkül, polgári házasságot kötöttek a III. kerületi anyakönyv-vezetői hivatalban.

A laboratórium megküldte a jelentést. A fogak tulajdonosa egy harmincas éveiben járó, valószínűleg elég testes férfi lehetett, aki néhány nappal korábban még élt.

Steuvelst udvariasan bekísérték Maigret irodájába, és megkezdődött a „faggatózás". Steuvels a zöld bársonyfotelben ült, a Szajnára néző ablakkal szemben; odakint ömlött az eső. A kihallgatás tíz-tizenkét órája alatt szüntelenül kopogtak az esőcseppek az üvegen, és bugyborékolt az ereszcsatornában lecsorgó víz. A könyvkötő vastag lencséjű, acélkeretes szemüveget viselt. Sűrű, elég hosszú haja kócos volt, és félrecsúszott a nyakkendője.

Hamar kiderült, hogy művelt, igen olvasott ember. Noha nyugodtnak és megfontoltnak látszott, arcának vékony, rózsaszínes bőre könnyen lángba borult.

– Mivel magyarázza, hogy emberi fogakat találtak a kazánjában?

– Nem magyarázom.

– Mostanában nem hullott ki foga? Vagy a feleségének?

– Egyikünknek sem. Én különben is műfogsort használok.

Kivette, megmutatta a műfogsorát, majd gyakorlott mozdulattal visszahelyezte a szájába.

– Meg tudná mondani, mivel töltötte az estét február 16-án, 17-én és 18-án?

Lapointe és Lucas Turenne utcai látogatása után, 21-én este került sor a kihallgatásra.

– Volt közötte péntek is?

– 16-a.

– Akkor a Saint-Antoine utcai Saint-Paul moziba mentem, mint minden pénteken.

– A feleségével?

– Igen.

– És a másik két napon?

– Fernande szombat délben utazott el.

– Hová?

– Concarneau-ba.

– Régóta tervezte az utazást?

– Magatehetetlen édesanyja az egyik lányával és annak férjével él Concarneau-ban. Szombaton reggel táviratot kaptunk Louise-tól, a feleségem húgától, hogy édesanyjuk nagyon súlyos állapotban van, úgyhogy Fernande az első vonattal odautazott.

– Felhívta a húgát előtte?

– Nincs telefonjuk.

– Mi baja volt az édesanyjának?

– Semmi, nem is volt beteg. Nem Louise adta fel a táviratot.

– Hanem?

– Fogalmunk sincs.

– Előfordult már magukkal hasonlóan titokzatos eset?

– Soha.

– Mikor jött vissza a felesége?

– Kedden. Ha már odautazott, kihasználta az alkalmat, hogy egy kicsit a családjával legyen.

– Maga mit csinált ezekben a napokban?

– Dolgoztam.

– Egy lakó azt állítja, hogy egész vasárnap sűrű füst szállt föl a kéményéből.

– Lehetséges. Hideg volt.

Valóban. Vasárnap és hétfőn nagyon hideg volt, a környékről komoly fagyokat jelentettek.

– Milyen ruhát viselt szombaton este?

– Ugyanazt, amit ma.

– Zárás után senki sem járt magánál?

– Senki, egyetlen megrendelőm kivételével, aki egy könyvért jött. Kíváncsi a nevére és a címére?

Ismert ember volt, a Száz Könyvbarát társaság tagja. Liotard jóvoltából hamarosan mindenki hallott a társaságról, és mindenki megtudhatta, hogy tagjai egytől egyig fontos emberek.

– A házmester, Madame Salazar aznap este úgy kilenc óra tájban hallotta, hogy bekopognak magához. Aztán több személy élénk beszélgetése hallatszott.

– Talán az utcán, a járdán beszélgettek, de nem énnálam. Könnyen meglehet, hogy ha úgy fel voltak dobva, mint Madame Salazar mondja, nekidőltek a kirakatomnak.

– Hány öltönye van?

– Mivel csak egy testem és egy fejem van, a munkához viselt kopott nadrágon és szvetteren kívül csak egy öltönnyel és egy kalappal rendelkezem.

Ekkor mutatták meg neki azt a tengerészkék öltönyt, amelyet a szobája szekrényében találtak.

– És ez?

– Nem az enyém.

– Akkor hogy lehet, hogy ezt a rend ruhát mégis a maga szekrényében találták meg?

– Sosem láttam. Bárki odatehette a távollétemben. És tessék, már hat órája, hogy itt vagyok.

– Felpróbálná, kérem, a mellényt?

Éppen az ő mérete volt.

– Látja rajta ezeket a rozsdafoltra emlékeztető foltokat? A szakértők szerint ez vér, emberi vér. Valaki megpróbálta ugyan eltávolítani, de nem sikerült.

– Nem ismerem ezt az öltönyt.

– Madame Rancé, az esernyőbolt tulajdonosa azt állítja, gyakran látta magát kékben, főleg pénteken, amikor moziba mentek.

– Valóban volt egy másik, kék öltönyöm is, de már több mint két hónapja megszabadultam tőle.

Maigret rosszkedvűen zárta le ezt az első kihallgatást. Utána hosszan tárgyalt Dossin bíróval, majd együtt fölkeresték az ügyészt. Az utóbbinak kellett vállalnia a felelősséget a letartóztatásért.

– A szakértők egyetértenek, nem? A többi pedig, Maigret, a maga dolga. Lásson hozzá. Nem hagyhatjuk ezt a fickót szabadlábon.

Liotard ügyvéd másnap lépett elő az árnyékból, és harapós, mérges kis mopszliként

követte Maigret-t.

A lapok alcímei között akadt olyan is, amelyik az ügyvéd egy kis sikerére utalt:

A KÍSÉRTETBŐRÖND

A kis Lapointe ugyanis azt állította, hogy amikor közegészségügyi alkalmazottnak álcázva magát elsőként járt a műhelyben, az egyik asztal alatt egy vörösesbarna bőröndöt látott.

– Közönséges, olcsó bőrönd volt, véletlenül belerúgtam. Furcsálltam, hogy annyira fáj, de megértettem, amikor arrébb akartam tolni: rettenetesen nehéz volt.

Délután ötkor azonban, amikor Lucas házkutatást tartott, már nem volt ott a bőrönd. Jobban mondva volt ott egy bőrönd, ugyancsak barna és olcsó, de Lapointe kijelentette, hogy nem ugyanarról van szó.

– Ezzel a bőrönddel utaztam Concarneau-ba – mondta Fernande. *– Sosem volt másik bőröndünk. Igazából nem is szoktunk utazni.*

Lapointe azonban megmakacsolta magát, és megesküdött, hogy ez másik bőrönd, az előző ugyanis világosabb színű, és madzaggal van összekötözve a leszakadt fogantyúja.

– Ha javításra szoruló bőröndöm volna – vágott vissza Steuvels –, *bizonyára nem madzagot használnék. Ne felejtsék el, hogy könyvkötő vagyok, része a szakmámnak, hogy bőrrel dolgozzak.*

Philippe Liotard ekkor kikérdezte a könyvbarátokat, és véleményükből egyértelműen kiderült, hogy Steuvels Párizs egyik legjobb, sőt talán a legjobb könyvkötője, akire a gyűjtők jó szívvel merik rábízni a legkényesebb feladatokat is, különösen ha rossz állapotban lévő, régi kötéseket kell restaurálni.

Mindenki egybehangzóan nyugodt embernek ismerte Steuvelst, aki szinte az egész életét a műhelyében tölti, így hiába kutatja a múltját a rendőrség, úgysem fog benne semmi gyanúsat találni.

Fernande történetével persze mindig elő lehetett hozakodni. Steuvels az utcán ismerte meg, ő ragadta ki az utcanőéletből. De azóta, márpedig ez igen régen történt, Fernande-ról sem lehetett semmi rosszat mondani.

Torrence már négy napja Concarneau-ban tartózkodott. A postán megtalálták a távirat kézzel és csupa nagybetűvel írt eredetijét. A postáskisasszony emlékezni vélt rá, hogy egy nő adta fel, Torrence pedig tovább kutakodott; listát készített azokról az utasokról, akik a napokban érkeztek Párizsból, és kikérdezett vagy kétszáz embert.

– Torkig vagyunk Maigret főfelügyelő állítólagos csalhatatlanságával! – jelentette ki Liotard ügyvéd egy újságírónak.

Majd a III. kerületi részleges választásokra terelte a szót, amelyek nagyon is arra indíthattak volna bizonyos személyeket, hogy politikai céljaik érdekében botrányt kavarjanak a kerületben.

Ami Dossin bírót illeti, ő is megkapta a magáét, és a bizony nem mindig kíméletes támadások az arcába kergették a vért.

– Még egy aprócska nyomot sem talált?

– Keresem. Tízen, olykor még többen keressük, és vannak, akiket már huszadszor kérdezünk ki. Lucas reméli, hogy megtalálja a szabót, aki a kék öltönyt készítette.

Naponta több száz levelet kaptak, mint mindig, ha lázba hozza a közvéleményt egy

ügy, ám ezek döntő többsége hamis nyomra vezetett, és csak az idejüket rabolták. Ennek ellenére minden lehetséges nyomot lelkiismeretesen megvizsgáltak, még az őrülteket is meghallgatták, ha azok tudni véltek valamit.

Egy előtt tíz perccel Maigret leszállt a buszról a Voltaire körút sarkán, és szokásához híven fölpillantott lakásának ablakaira; némileg meglepődve tapasztalta, hogy az ebédlőé be van csukva, pedig teljes erővel tűz rá a nap.

Nehézkesen fölment a lépcsőn, és elfordította a kilincsgombot, de nem nyílt az ajtó. Előfordult persze, hogy Madame Maigret kulcsra zárta, például ha öltözött vagy vetkőzött. Maigret most a saját kulcsát használta, és amint belépett, kék füstfelhőben találta magát; a konyhába sietett, és azonnal elzárta a gázt. A lábasban feketéllő kéreggé szenesedett a csirke, a répa és a hagyma.

A főfelügyelő kitárta az összes ablakot, és amikor fél órával később Madame Maigret kifulladva beesett az ajtón, ő már nyugodtan üldögélt egy karéj kenyér és egy darab sajt mellett.

– Hány óra?

– Negyed kettő – válaszolta Maigret nyugodtan. Még sosem látta a feleségét ilyen állapotban: a kalapja félrecsúszott, az ajka remegett.

– Először is, ne nevess.

– Nem nevetek.

– És ne is zsörtölődj, kérlek. Nem tehettem másként, és bizony kíváncsi lennék, te mit csináltál volna a helyemben. És közben, te szegény, sajtot ebédelsz!

– A fogorvos?

– Nem voltam a fogorvosnál. Háromnegyed tizenegy óta el sem bírtam mozdulni az Anvers térről.

– Rosszul lettél?

– Előfordult valaha, hogy rosszul lettem volna? Ugyan, dehogy! A kisfiú miatt nem mozdulhattam. És amikor elkezdett sírni, toporzékolni, úgy éreztem, mindenki gyerekrablónak néz.

– Miféle kisfiúról beszélsz?

– Meséltem már neked a kék ruhás nőről meg a kisfiáról, de sosem figyelsz rám. Tudod, a téren, a padon üldögélve ismerkedtem meg vele, míg a soromra vártam a fogorvosnál. Ma délelőtt hirtelen fölpattant, megkért, hogy vigyázzak egy kicsit a kisfiúra, és elsietett.

– És nem ment vissza? Mit csináltál a gyerekkel?

– Éppen negyed órája aztán mégis előkerült. Én meg fogtam egy taxit, úgy jöttem haza.

– És mit mondott, amikor visszaért?

– Az a legszebb, hogy semmit. Ott álltam a tér közepén, mint akinek földbe gyökerezett a lába, a gyerek meg annyira bőgött, hogy már egész szép kis tömeg csődült össze körülöttünk. Végre megláttam a Trudaine sugárút sarkán egy taxit, benne az ismerős fehér kalappal. Ki sem szállt, csak kinyitotta a kocsi ajtaját, és integetett. A kisfiú előttem futott, féltem, hogy elgázolja egy autó. Ő ért oda előbb, és mire én is odaléphettem volna, becsukódott a taxi ajtaja. *Holnap,* ezt kiáltotta, *holnap mindent megmagyarázok. Bocsásson meg…* Meg sem köszönte. A taxi gyorsan távolodott a Rochechouart körút irányába, aztán balra fordult, a Pigalle felé.

Madame Maigret elhallgatott, egészen kifullasztotta a beszámoló; olyan hirtelen

mozdulattal kapta le a kalapját, hogy összekócolódott tőle a haja.

– Kinevetsz?

– Dehogy.

– Ismerd be, hogy nevetségesnek tartod ezt a történetet. Nem elképesztő, hogy valaki több mint két órára otthagyja a gyerekét egy vadidegennek? Azt sem tudja, hogy hívnak.

– És te? Te tudod az ő nevét?

– Nem.

– Tudod, hol lakik?

– Semmit sem tudok, csak azt, hogy lekéstem a fogorvost, hogy odaégett a finom csirkém, és hogy egy darabka sajtot rágcsálsz az asztal sarkán ülve, mint valami… valami…

És mert nem talált megfelelő szót, egyszerűen sírva fakadt, majd elindult a hálószobába átöltözni.

MÁSODIK FEJEZET

Lázas munka a Grand Turenne-ben

Maigret igen sajátságos átalakuláson ment keresztül, miközben megmászta az Orfèvres rakparti épület két emeletét, mégpedig úgy, hogy eleinte, a lépcsőház alján, amit még szinte teljesen megvilágított a kinti fény, eléggé közönyösnek látszott, aztán, ahogy egyre mélyebbre hatolt az öreg épület szürke félhomályába, már aggodalmasabban lépkedett, mintha az irodájához közeledve egyre inkább átitatódna a folyó ügyek gondjaival.

Mire átlépte a hivatal küszöbét, már főnök volt. Újabban rászokott, hogy mielőtt a szobájába térne, akár reggel, akár délután, előbb tegyen egy kört a nyomozók irodájában, majd kalapját, felöltőjét le sem véve elvonuljon kicsit a Grand Turenne-be.

Ez volt az új „módi” a Bűnügyi Rendőrségen, és jól mutatta, milyen óriási jelentőségre tett szert a Steuvels-ügy. Lucas dolga volt, hogy összegyűjtse, ellenőrizze és mindig frissítse az értesüléseket, és mivel ugyancsak neki kellett fölvennie a telefont, átnéznie az üggyel kapcsolatos postát és fogadnia az informátorokat, hamarosan átcsaptak a feje fölött a hullámok.

Minthogy a nyomozói iroda állandó jövés-menésében képtelen volt dolgozni, gyorsan bemenekült a szomszédos szobába, amelynek ajtajára egy tréfás kéz hamarosan ráírta: *Grand Tnrenne.*

Ha egy nyomozó elvégzett egy feladatot, ha valaki épp visszatért valahonnan, biztosan azonnal nekiszegezték a kérdést:

– *Szabad vagy?*

– *Igen.*

– *Akkor nézz be a Grand Turenne-be! Munkaerőt keresnek!*

Úgy is volt. Szegény Lucas-nak sosem volt elég embere, hogy rendet tartson a sok beáramló adat között, másfelől aligha akadt olyan kollégája, aki legalább egyszer meg ne

fordult volna a Turenne utcában.

Mindannyian ismerték a könyvkötő műhelyéhez közeli kereszteződést, a három kávéházzal: a Francs-Bourgeois utca sarkán állt az első, vele szemben a Grand Turenne, végül, mintegy harminc méterrel odébb, már a Vosges tér sarkán a Tabac des Vosges, a riporterek főhadiszállásának kikiáltott intézmény.

Mert persze ők sem maradhattak le semmiről. A rendőrök ugyanis a Grand Turenne-be tértek be egy-egy italra, mert a létesítmény ablakain át éppen rá lehetett látni a flamand könyvkötő műhelyére. A Grand Turenne tehát igazából az *ő* főhadiszállásuk volt, és ennek fióküzleteként működött Lucas irodája.

Az egészben az volt a legfurcsább, hogy első napi látogatását nem számítva valószínűleg csak az adatok rendszerezésével bíbelődő derék Lucas nem járt a helyszínen.

Mégis, mindannyiuk közül ő ismerte a legjobban a környéket. Tudta, hogy a Grand Turenne (a vendéglő!) után egy finom borokat, neve szerint főleg burgundiai pincészetek termékeit kínáló üzlet, a Caves de Bourgogne következik, amelynek ismerte a tulajdonosait, és elég volt egyetlen pillantást vetnie a nyilvántartására, máris meg tudta mondani, hogy tisztességesen válaszoltak minden kérdezőnek, aki fölkereste őket.

Nem, ők nem láttak semmit. De nem is láthattak, hiszen szombaton este elutaztak a Chevreuse völgyébe, és épülő víkendházukban töltötték a hétvégét.

A Caves de Bourgogne után Monsieur Bousquet cipészműhelye következett. A cipész rengeteget beszélt, ám megvolt az a fogyatékossága, hogy senkinek sem mondta ugyanazt. Attól függött, melyik nap kérdezik, és éppen hány étvágygerjesztőt vagy kupica pálinkát dobott be a három közeli kocsma valamelyikében.

Aztán a Frère papírkereskedés jött, ahol kicsiben és nagyban egyaránt lehetett vásárolni, az udvarban pedig, egész hátul, egy kartondobozgyártó műhely volt.

Frans Steuvels műhelye fölött, az első emeleten, az egykori magánlakosztályban most bizsut gyártottak, nagy tömegben. Sass és Lapinsky, ez volt a cég neve, ahol mintegy húsz nő és négy-öt kiejthetetlen nevű férfi dolgozott.

Mindenkit kikérdeztek, akadt olyan, akit négyszer-ötször is, mindig más nyomozó, az újságírók állandó kíváncsiskodásáról nem beszélve. Lucas irodájában két fenyőfa asztal állt, mindkettőt teljesen ellepték a papírok, térképek, emlékeztetők, melyek zűrzavarában egyedül ő tudott eligazodni. És Lucas fáradhatatlanul frissítette a jegyzeteit; most délután sem tett egyebet, miközben Maigret megállt a háta mögött, és megfontoltan szippantgatott a pipájából.

Az egyik lapot, amely az „Indítékok” címet viselte, teljesen beborították a sűrűn egymás alá írt, majd sorban áthúzott feljegyzések.

Megpróbálták politikai szemszögből vizsgálni az ügyet. Nem a Liotard ügyvéd által megjelölt irányban, mert az sehogyan sem állt meg a lábán. A magányos életvitelű Steuvels azonban tartozhatott volna valamiféle felforgató szervezethez.

De ez a puhatolózás sem járt eredménnyel. Minél mélyebbre ástak a múltjában, annál világosabban kiderült, hogy eseménytelen élete volt. Könyvtárának egyenként megvizsgált darabjait egy nyilvánvalóan okos, szembetűnően művelt ember válogatta a világirodalom legjelesebb szerzőitől. És Steuvels nemcsak olvasta és újraolvasta mindet, hanem sokszor széljegyzetet is írt a könyv margójára.

No és a féltékenység? Fernande sosem ment el nélküle, hacsak vásárolni nem, mindig a közelbe, így Steuvels szinte minden lépését figyelemmel kísérhette az üzlet

ablakából, tekintetével követhette az üzletekbe, ahol az asszony bevásárolt.

Ugyancsak megfordult a nyomozók fejében, hogy nem lehet-e kapcsolat a feltételezett gyilkosság és a közelben működő Sass és Lapinsky cég között. A bizsugyártóknál azonban senkit sem loptak meg. Sem a főnökök, sem a munkások nem ismerték a könyvkötőt, legfeljebb az utcáról benézve láthatták, amint dolgozik.

Belgium sem ígért nyomot. Steuvels tizennyolc évesen hagyta el a hazáját, és sosem tért vissza. Nem foglalkozott politikával, és egyáltalán nem úgy nézett ki, mint aki egy szélsőséges flamand mozgalomhoz tartozik.

Mindenfélét megpróbáltak elképzelni. Lucas a legvadabb ötleteket sem utasította el, hanem – hogy megnyugtassa a lelkiismeretét – benyitott a nyomozókhoz, és vaktában kiszúrt valakit. Az illető persze rögtön tudta, miért szólították. Valamiről meg kell győződnie a Turenne utcában, esetleg más helyszínen.

– Lehet, hogy találtam valamit – mondta most Lucas Maigret-nek, és fölkapott egy lapot a szanaszét heverő iratok közül. – Kikérdeztettem a taxisofőröket. Egy orosz akadt fenn a rostán: aki már rég francia állampolgár. Ellenőriztetem.

Nagy divatja lett a szónak. *Ellenőrizni!*

– Azt akartam megtudni, hogy szombaton, 17-én, sötétedés után nem vitt-e egy vagy több személyt a könyvkötőhöz valamelyik taxis. Az imént említett orosz, akit Georges Peskinnek hívnak, elmondta, hogy szombaton negyed kilenc tájban három utas leintette a Saint-Lazare pályaudvar környékén, majd a Turenne és a Francs-Bourgeois utca sarkára vitették magukat. Vagyis már elmúlt fél kilenc, amikor letette őket, ami viszonylag jól összeegyeztethető a házmester vallomásával, már ami a hangoskodókat illeti. A sofőr nem ismerte az utasait. Ugyanakkor az volt a benyomása, hogy az, aki hármuk közül a legfontosabb személynek látszott, és aki vele is beszélt, közel-keleti lehet.

– Milyen nyelven beszéltek egymás között?

– Franciául. A másik, egy magas, szőke, elég testes, harmincas éveiben járó férfi erős magyar akcentussal beszélt, és idegesnek, feszültnek látszott. A harmadik középkorú volt, francia, és társainál kevésbé jól öltözött, vagyis bizonyára alacsonyabb társadalmi réteghez tartozott. Kiszálltak, a közel-keleti fizetett, aztán mindhárman elindultak a Turenne utcában arrafelé, ahol a könyvkötő lakik.

Ha nem esik szó taxiról, Maigret-nek talán eszébe sem jut a feleségével megesett kaland.

– Ha már úgyis taxisofőrökkel foglalkozol, utánanézhetnél nekem egy apróságnak, ami ma délelőtt történt. Semmi köze az ügyünkhöz, de nagyon kíváncsi lennék rá.

Lucas persze korántsem volt meggyőződve róla, hogy egyik ügynek semmi köze a másikhoz, hisz újabban hajlott arra, hogy akár a legtávolabbi, legvéletlenszerűbb eseményeket is megpróbálja összekapcsolni. Amint reggel munkához látott, bekért minden jelentést a városi rendőrségtől, és átnézte őket, nehogy elkerülje a figyelmét bármi, ami esetleg az ő vizsgálódási körébe vonható. Irdatlan mennyiségű munkát végzett el egymaga a Grand Turenne-ben, és erről persze halvány fogalma sem lehetett az újságolvasó közönségnek, amely folytatásos regényként követte a Steuvels-ügyet.

Maigret néhány szóban elmesélte a fehér kalapos hölgy és a kisfiú történetét.

– Felhívhatnád a IX. kerületi rendőrséget. Mivel minden délelőtt ugyanazon a padon üldögél az Anvers téren, elképzelhető, hogy a környéken lakik. Nézzenek utána a környéken, ellenőrizzék az üzletekben, a szállodákban, a kiadó szobákban.

Ellenőrizni! Rendes időkben előfordult, hogy egyszerre akár tíz nyomozó is tartózkodott a szomszédos helyiségben, ki dohányzott, ki jelentést írt, újságot olvasott vagy éppen kártyázott. Most ritkán lehetett akár csak kettőt is egyszerre odabent találni. Amint befutott valaki, máris nyílt a Grand Turenne ajtaja.

– *Ráérsz, fiacskám? No, gyere csak egy pillanatra!*

És hamarosan eggyel többen követtek valamilyen nyomot.

Keresték az eltűnt bőröndöt minden pályaudvari csomagmegőrzőben és minden létező ócskásnál. Igaz, hogy a kis Lapointe még tapasztalatlan, de komoly fiú, és egész biztosan nem lenne képes kitalált történetekkel előállni. Márpedig Lapointe február 21-én délelőtt egy olyan bőröndöt látott Steuvels műhelyében, amely később, amikor Lucas öt felé ott járt, már nem volt ott.

Ugyanakkor a szomszédok úgy emlékeztek, Steuvels aznap nem ment el otthonról, és senki sem látta Fernande-ot bőrönddel vagy más csomaggal távozni.

Lehet, hogy kész munka volt a bőröndben, és valaki érte jött? Ezt is *ellenőrizték* már. Az argentin nagykövetség valóban elküldetett egy iratért, amelyet Steuvels fényűző kötésbe foglalt, de az irat nem volt nagyméretű, úgyhogy a követségi alkalmazott egyszerűen a hóna alá vágva távozott vele.

Martin, a Bűnügyi Rendőrség legműveltebb alkalmazottja csaknem egy teljes hetet töltött a műhelyben, és alaposan átböngészte a könyvkötő könyveit, majd tanulmányozta azokat a munkákat, amelyek az utóbbi hónapokban kerültek ki a keze közül; végigtelefonálta Steuvels ügyfeleit.

– *Bámulatos ember* – vonta le a következtetést. – *Nincs még egy olyan válogatott vevőkör, mint az övé. Mindenki tökéletesen megbízik benne. Így aztán számos nagykövetségnek is dolgozik.*

Ebben persze még nem volt semmi titokzatos. A követségek azért bízták meg mindenféle munkával, mert a címertanban is járatos volt, és tekintélyes számú címerdomborításra alkalmas szerszámmal rendelkezett, így a legkülönbözőbb országok számára tudott címerpajzzsal díszített kötést készíteni.

– Úgy látom, nincs megelégedve, főnök. De meglátja, valami mégis ki fog sülni ebből az egészből – mutatott a derék Lucas a csüggedés legcsekélyebb jele nélkül a több száz, lelkesen összegyűjtött papírlapra. – Fogakat találtak a kazánban, nem igaz? Nem maguktól kerültek oda. És valaki táviratozott Concarneau-ból, hogy odacsalja Steuvels feleségét. A szekrényben lógó kék öltönyön emberi vérfoltok vannak, hiába próbálták eltávolítani őket. Akármit mond, akármit csinál Liotard, ezek bizony tények.

Ám a tizedest megrészegítő papírhegyek lehangoló módon hatottak a főfelügyelőre: üveges tekintettel meredt rájuk.

– Min gondolkodik, főnök?

– Semmin. Tanácstalan vagyok.

– Szabadlábra akarja helyezni?

– Nem. Az a vizsgálóbíró dolga.

– Ha a magáé lenne, elengedné?

– Nem tudom. Azon töprengek, nem kellene-e az egész vizsgálódást elölről kezdeni.

– Ahogy óhajtja – felelte Lucas, némileg megbántódva.

– Ez nem akadályozza, hogy folytasd a munkádat, sőt. Minél többet késlekedünk, annál kevesebbet találunk. És mint mindig, ha beleüti az orrát a sajtó, mindenkinek lesz

valami mondanivalója, mi pedig elmerülünk.

– Én azért Madame Maigret sofőrjét is meg fogom találni.

A főfelügyelő megtömte a pipáját, és kinyitotta az ajtót. Egyetlen nyomozó sem volt odabent. Egytől egyig a várost járták, mindannyian a flamand könyvkötő ügyében.

– Döntött?

– Azt hiszem, igen.

Be sem ment az irodájába, hanem azonnal elhagyta az épületet, és még az Orfèvres rakparton leintett egy taxit.

– A Turenne és a Francs-Bourgeois utca sarkára!

Annyit hallotta reggeltől estig ezt a két utcanevet, hogy már kimondani is émelygett.

A városrész lakói azonban roppantul élvezték a helyzetet. Nevük, mindenkié, egymás után jelent meg a lapokban. Elég volt, ha a kereskedő vagy az iparos betért egy pohárkára a Grand Turenne-be, máris rendőrökkel találkozhatott, ha pedig utána megkóstolta a Tabac des Vosges jó hírű fehérborát is, az újságírók fogadták tárt karokkal.

Tízszer, hússzor is megkérdezték tőlük, mit gondolnak Steuvelsről, Fernande-ról, és a lehető legrészletesebben meg akarták ismerni, mit, hogyan csinálnak, hogyan viselkednek.

Minthogy rendes holttestet nem találtak, csak két fog került elő, csöppet sem tűnt drámainak az ügy, sőt inkább valami játékra emlékeztetett.

Maigret a Grand Turenne előtt szállt ki a kocsiból, és egyetlen gyors pillantással felmérte, hogy éppen egy emberük sem tartózkodik odabent; csak néhány lépést kellett megtennie a könyvkötő műhelyéig, ahol az ablaktáblák három hete be voltak csukva, és zárva állt az ajtó. Csengő nem volt, Maigret bekopogott; tudta, hogy Fernande-nak otthon kell lennie.

Délelőtt járt el. Frans letartóztatása óta mindennap tízkor indult útnak, kezében három, egymásba illő lábaskával, amelyeket fémfogantyúban végződő keret tartott össze. Ebben az ételhordóban, metróra szállva vitte be az ebédet naponta a férjének.

Maigret másodszor is kopogott, és ekkor látta meg Fernande-ot felbukkanni az alagsorból, a műhelybe vezető lépcsőn. A nő megismerte, hátrafordult, és mondott valamit egy láthatatlan személynek, majd végre kinyitotta az ajtót.

Papucsot és kockás kötényt viselt. Arca kissé zsírosan fénylett, nem volt kifestve, és aki így látta, aligha találta volna ki, hogy valamikor a Sébastopol körút környéki kis utcákat járva férfiakra vadászott. Inkább vidéki asszonyságnak, rendes körülmények között bizonyára jó kedélynek örvendő, gondos háziasszonynak nézte volna az ember.

– Engem keres? – kérdezte, némi fásultsággal a hangjában.

– Van valaki magánál?

Az asszony nem válaszolt, így Maigret azonnal a lépcsőhöz indult, leereszkedett néhány fokot, lehajolt, majd rosszallón összevonta a szemöldökét.

Már jelezték neki, hogy Alfonsi fel-felbukkan a környéken, szívesen bedob egy étvágygerjesztőt az újságírókkal a Tabac des Vosges-ban, de a Grand Turenne-be óvakodik betenni a lábát.

S most valósággá vált Alfonsi: a számára szemlátomást ismerős konyhában, ahol halkan rotyogott valami a tűzhelyen, kissé zavarba jött ugyan, mégis gúnyos kis mosollyal válaszolt a főfelügyelő kérdésére.

– Hát te meg mit keresel itt?

– Látja: beugrottam, akárcsak maga. Miért, nem szabad?

Alfonsi valamikor a Bűnügyi Rendőrségen dolgozott, de nem Maigret csoportjában. Néhány évig az erkölcsrendészetnél szolgált, de aztán értésére adták, hogy noha magas politikai körök pártfogását élvezi, nemkívánatos személynek tekintik.

Kis termetű lévén, feltűnően magasított cipőkben járt, és némelyek tudni vélték, hogy cipője talpában egész kártyapakli rejtőzik; mindig túlzott gonddal öltözködött, és gyűrűjében szikrát hányt a hatalmas – valódi vagy hamis – gyémánt.

Magánnyomozói irodát nyitott a Notre-Dame-de-Lorette utcában, ahol ő töltötte be a főnök és egyben az egyetlen alkalmazott szerepét. Mindössze egy jelentéktelen küllemű titkárnő segítette, aki persze elsősorban a szeretője volt, és akinek társaságában nemegyszer látták éjszakai mulatóhelyeken.

Amikor felhívták Maigret figyelmét arra, hogy Alfonsi a Turenne utca környékén ólálkodik, a főfelügyelő mindjárt arra gondolt, hogy a volt nyomozó olyan értesülésekre vadászik, amelyeket aztán eladhat a lapoknak. Később megtudta, hogy Philippe Liotard fogadta föl. Alfonsi most keresztezte Maigret útját először.

– Várok – dörmögte a főfelügyelő.

– Mire?

– Hogy elmenj.

– Sajnálom, de nem végeztem.

– Ahogy óhajtod.

Maigret az ajtó felé indult, mint aki távozni készül.

– Mit csinál?

– Idehívom egyik emberemet, aki mostantól fogva éjjel-nappal a sarkadban lesz. Ezt meg nekem szabad.

– No jó! Hát legyen! Semmi értelme játszania az utálatost, Monsieur Maigret!

Alfonsi, arcán egy alvilági vagány mosolyával, fölment a lépcsőn, és kifelé menet még rákacsintott Fernande-ra.

– Gyakran jön? – kérdezte Maigret.

– Most járt itt másodszor.

– Azt tanácsolom, ne bízzon benne.

– Ismerem a fajtáját.

Vajon finom célzás volt-e ez életének arra a korszakára, amikor ki volt szolgáltatva az erkölcsrendészet embereinek?

– Hogy van Steuvels?

– Jól. Egész nap olvas. Bizakodik.

– És maga?

Jól látta-e a villanásnyi habozást?

– Én is. – Fernande azonban kissé fáradtnak látszott.

– Mostanában milyen könyveket visz be neki?

– Éppen Marcel Proustot olvassa újra, elejétől a végéig.

– Maga is olvasta?

– Igen.

Vagyis Steuvels nemcsak magához vette a valamikori utcanőt, hanem még a kiművelésére is gondoskodott.

– Téved, ha azt hiszi, hogy ellenséget látok magában. Ugyanolyan jól ismeri a helyzetet, mint én. Szeretném megérteni, de egyelőre semmit sem értek. És maga?

– Biztos vagyok benne, hogy Frans nem követett el semmiféle bűnt.

– Szereti?

– Ez a szó semmit sem mond, Másik kellene, sokkal kifejezőbb, amilyen nincs is.

Maigret közben fölment a műhelybe; az ablakkal szemben, egy hosszú asztalon takaros rendben sorakoztak a könyvkötő szerszámok. A nyomóprések hátul, a félhomályban álltak; és a polcokon, a megkezdett munkák között, sorukra vártak a megrendelők könyvei.

– A férje bizonyára a rendszeresség híve. Szeretném, ha a lehető legpontosabban leírná nekem, hogyan szokott telni egy napja.

– Már más is kért ugyanerre.

– Ki?

– Liotard ügyvéd úr.

– Gondolt már arra, hogy Liotard úr érdekei nem szükségszerűen azonosak a magukéival? Három hete még senki sem ismerte, arra törekszik tehát, hogy a lehető legnagyobb felhajtást csapja maga körül. Nem nagyon izgatja, hogy a maga férje ártatlan-e vagy bűnös.

– Nem egészen. Ha be tudja bizonyítani Frans ártatlanságát, óriási reklámot csinál magának, és biztos hírnevet szerez.

– És ha úgy éri el a férje szabadlábra helyezését, hogy nem tudja megdönthetetlen érvekkel alátámasztani az ártatlanságát? Akkor mindenki tudni fogja, hogy ő is csak egy dörzsölt ügyvéd. A maga férjéről meg úgy fognak vélekedni: „Lett volna esélye, hogy tisztázza magát, de Liotard nem hagyta!” De úgy is fogalmazhatok, hogy minél bűnösebbnek lehet feltüntetni Steuvelst, annál nagyobb lesz az ügyvéd érdeme. Érti már?

– Az a fontos, hogy Frans érti.

– Ezt mondta?

– Ezt.

– Kedveli Liotard-t? Miért éppen őt választotta?

– Nem választotta. Inkább Liotard őt…

– Egy pillanat! Maga most valami nagyon fontosat mondott.

– Tudom.

– Szándékosan?

– Talán. Elegem van a zaklatásból, és azt is tudom, hogy az egész honnan ered. Úgy érzem, nem ártok Fransnak azzal, amit mondok.

– Amikor Lucas tizedes február 21-én, öt óra tájban itt járt, hogy körülnézzen, nem egyedül távozott: a férjét is magával vitte.

– És maga egész éjjel vallatta – mondta Fernande szemrehányón.

– Ez a dolgom. Steuvelsnek akkor még nem volt ügyvédje, mert nem tudta, hogy pert indítanak majd ellene. És azóta nem nyerte vissza a szabadságát. Csak nyomozókkal és csak nagyon rövid időre jöhetett haza. Amikor azonban felszólítottam, hogy válasszon ügyvédet, habozás nélkül azonnal Liotard-t nevezte meg.

– Tudom, mire akar kilyukadni.

– Az ügyvéd tehát Lucas *előtt* kereste föl a férjét?

– Úgy van.

– Véletlenül nem 21-én délután, Lapointe és a tizedes látogatása között?

– De igen.

– Jelen volt a beszélgetésüknél?

– Nem, éppen odalent takarítottam, hiszen három napig nem voltam itthon.

– Tehát nem tudja, mi hangzott el? Ugye nem ismerték egymást korábbról?

– Nem.

– Gondolom, nem a férje hívta föl, hogy jöjjön ide.

– Csaknem biztos vagyok benne.

Környékbeli gyerekek jelentek meg, és orrukat a kirakatüvegnek nyomva kukucskáltak befelé.

– Nem lenne jobb, ha odalent folytatnánk a beszélgetést? – indítványozta Maigret.

Az asszony a konyhán át az ablaktalan, de nagyon barátságos, meghitt hangulatú szobácskába vezette a főfelügyelőt; körös-körül könyvekkel megrakott polcok, középen egy asztal, amelynél Steuvelsék étkeztek, a sarokban íróasztal.

– Azt kérdezte, hogyan tölti az idejét a férjem. Mindennap, télen-nyáron hatkor kelt, és télen első dolga volt, hogy befűtse a kazánt.

– 21-én miért nem volt begyújtva?

– Nem volt olyan hideg. Néhány fagyos nap után megint enyhült, és egyikünk sem fázós. A konyhai gáztűzhely elég meleget csinál, és a műhelyben is van egy, Frans azon főzi az enyvet és hevíti a szerszámait. Fürdés előtt mindig elugrott a pékségbe croissant-ért, én közben kávét főztem, aztán megreggeliztünk. Utána azonnal nekilátott a munkának. Én rendszerint kilenc körül, amikor elkészültem a takarítás nagyjával, elmentem bevásárolni.

– A férje sosem vitt házhoz kész munkát?

– Ritkán. Az ügyfelei idehozták a beköttetni valót, aztán eljöttek a készért. Ha mégis neki kellett elmennie, elkísértem, mert egyébként szinte ki sem tettük a lábunkat a házból. Fél egykor ebédeltünk.

– Utána rögtön folytatta a munkát?

– Szinte mindig, csak előtte elszívott egy cigarettát az ajtóban állva, munka közben ugyanis sosem dohányzott. Így ment ez hétig, néha fél nyolcig. Sosem tudtam pontosan, mikor fogunk vacsorázni, mert amit elkezdett, azt mindig be is akarta fejezni. Utána föltette az ablaktáblákat, kezet mosott, és vacsora után még itt, ebben a szobában olvasgattunk tízig, tizenegyig. Kivéve pénteken, mert akkor a Saint-Paul moziba mentünk.

– Nem ivott?

– Alkoholt csak egy pohárkával, minden este, vacsora után. Sosem többet egy kupicánál, de azt is csak szopogatta, ízlelgette, így legalább egy óráig kitartott neki.

– És vasárnap? Jártak kirándulni?

– Soha. Frans ki nem állhatja a vidéki környezetet. Délelőtt föl sem öltöztünk rendesen. Szeret barkácsolni. Ő csinálta ezeket a könyvespolcokat, ahogy szinte az összes többit is a lakásunkban. Délután a Francs-Bourgeois negyedben vagy a Szent Lajos-szigeten sétáltunk, és gyakran vacsoráztunk a Pont-Neuf lábánál, egy kisvendéglőben.

– Fukar ember a férje?

Az asszony elpirult, és kevésbé természetesen, kérdéssel válaszolt, ahogy nők szokták, ha zavarba jönnek:

– Miért kérdezi?

– Már vagy húsz éve dolgozik így, nem igaz?

– Egész életében dolgozott. Nagyon szegény volt az édesanyja. Boldogtalan gyermekkora volt.

– Most azonban Párizs legdrágább könyvkötője, aki inkább visszautasítja, nem pedig keresi a megrendelőket.

– Igaz.

– Abból, amit keres, már kényelmes, modern lakásuk, sőt kocsijuk is lehetne.

– Minek?

– A férje azt állítja, egyszerre sosem volt egynél több öltönye, és maga se divatozik.

– Mindenem megvan. És nem sajnáljuk magunktól a finomságokat.

– Valószínűleg a harmadát is alig költi el annak, amit a férje keres.

– Nem foglalkozom pénzkérdésekkel.

– A férfiak többsége határozott célt tűz ki, azért dolgozik. Az egyik vidéki házat akar, a másik arról álmodik, hogy nyugdíjba vonul, és arra gyűjt, a harmadik a gyermekeinek szenteli magát. A férjének nincs gyereke?

– Nekem sajnos nem lehetett.

– És más nőtől?

– Nem hiszem. Nemigen voltak nők az életében. Beérte azzal, amit már maguk is tudnak, és ennek köszönhetem, hogy találkoztunk.

– Mit csinál hát a pénzével?

– Nem tudom. Bizonyára bankba teszi.

Valóban találtak egy bankszámlát, a Saint-Antoine utcai Agence de la Société Générale-nál; Steuvels hetente kisebb összegeket helyezett el rajta, nagyjából annyit, amennyit az ügyfeleitől kapott.

– Élvezte a munkát, azért dolgozott. A férjem flamand. Kezdem érteni, hogy ez mit jelent. Képes volt egyetlen kötéssel órákig elbíbelődni, hogy aztán örvendezve megállapíthassa: sikerült valami figyelemre méltót alkotnia.

Különös: az asszony hol múlt időben beszél róla, mintha a Santé börtön falai már elválasztották volna a világtól, hol jelen időben, mintha a férje bármelyik pillanatban betoppanhatna.

– Kapcsolatban maradt a családjával?

– Az apját nem ismerte, a nagybátyjánál nevelkedett. Ott sem sokáig: igen hamar beadták egy karitatív intézetbe, mondhatnám, szerencséjére, mert ott tanulta a mesterségét. Keményen bántak vele, nem szívesen beszél róla.

A lakásnak csak egyetlen kijárata volt, ugyanaz, mint a műhelyé. Az udvart csak az utcára kilépve, majd a kapualjon át, a házmesterfülke előtt elhaladva lehetett megközelíteni. Maigret mindig döbbenettel hallgatta a nevekkel zsonglőrködő Lucast, ő maga ugyanis elég nehezen igazodott el Madame Salazar, a házmester, Mademoiselle Béguin, a negyedik emeleti lakó, a cipész, az esernyőárus, a sajtboltos asszony és a mindenese között, míg Lucas mindegyikükről úgy beszélt, mintha ezer éve ismerné őket, sőt még a hóbortjaikat is.

– Mit főz neki holnapra?

– Bárányragut. Imád enni. Az előbb azt hittem, mindjárt megkérdezi, hogy milyen szenvedélye van a munkán kívül. Nos, valószínűleg az evés. És noha egész nap ül, nem megy szabad levegőre, nem mozog, sosem láttam nála nagyobb étvágyú embert.

– Mielőtt megismerte magát, voltak barátai?

– Nem hiszem. Nekem nem beszélt barátokról.

– Már itt lakott?

– Igen. Ő maga látta el a háztartását. Hetente egyszer, de csak egyszer eljött

Madame Salazar, hogy alaposabban kitakarítson. Talán azért nem szeretett soha, mert miután idekerültem, nem volt szükség rá.

– A szomszédok tudják?

– Azt, hogy mit csináltam azelőtt? Nem, azaz egészen Frans letartóztatásáig nem tudták. Az újságírók persze mindent kitálaltak.

– Azóta hűvösebben viselkednek?

– Akad olyan is. De Fransot annyira szerette mindenki, hogy inkább sajnálnak minket.

Ez nagyjából megfelel az igazságnak. Ha felmérnék az utcában, hogy hányan vannak „mellettük” és hányan „ellenük”, bizonyára a „mellettük” győzne.

Ám a negyed lakói, akárcsak a lapok olvasói, egyáltalán nem vágytak rá, hogy mielőbb véget érjen az ügy. Minél sűrűbb titokzatosság vette körül, minél ádázabb lett a harc a Bűnügyi Rendőrség és Philippe Liotard között, annál elégedettebbek voltak.

– Mit akart magától Alfonsi?

– Nem tudom. Alig valamivel maga előtt érkezett. Nem tetszik, hogy úgy jön be ide, mint valami nyilvános helyre, le sem veszi a kalapját, tegez, és a keresztnevemen szólít. Ha Frans itt lenne, rég kipenderítette volna.

– Féltékeny?

– Nem szereti a bizalmaskodást.

– Szereti magát?

– Azt hiszem, igen.

– Miért?

– Nem tudom. Talán mert én is szeretem őt.

Maigret nem mosolygott. Nem felejtette a fején a kalapját, mint Alfonsi. Nem volt durva a stílusa, és még csak ravaszkodni sem próbált: látszott rajta, hogy őszintén szeretné megérteni a helyzetet.

– Maga nyilván nem mond semmi olyat, amit a férje ellen lehet fordítani.

– Természetesen nem. Ha akarnék sem tudnék.

– Ettől még ugyanolyan nyilvánvaló marad, hogy ebben az alagsorban megöltek egy embert.

– A szakértők ezt állítják, és mivel én nem értek hozzá, nem vonhatom kétségbe az állításukat. Azonban biztos vagyok benne, hogy nem Frans tette.

– Ugyanakkor lehetetlennek látszik, hogy a tudta nélkül történhetett volna meg.

– Tudom, mit akar mondani, de ismétlem: Frans ártatlan.

Maigret sóhajtva fölállt. Örült, hogy az asszony nem kínálta itallal; hasonló helyzetben sokan hiszik, hogy ez a teendő.

– Megpróbálom teljesen elölről, a nulláról újrakezdeni – ismerte be a főfelügyelő. – Azzal a szándékkal jöttem ide, hogy centiméterenként átvizsgálom a helyszíneket.

– Csak nem tesz ilyet? Hiszen már annyiszor fenekestül felforgattak itt mindent!

– Egyelőre nincs hozzá merszem. Talán majd visszajövök. Egész biztosan lesz még kérdésem magához.

– Tudja, hogy mindent elmondok Fransnak, amikor meglátogatom?

– Igen, megértem.

Maigret fölment a szűk lépcsőn a műhelybe, az asszony utána, hogy kinyissa neki az ajtót. Egyszerre látták meg az utca sarkán várakozó Alfonsit.

– Fogadja?

– Nem is tudom. Fáradt vagyok.
– Akarja, hogy ráparancsoljak, hagyja magát békén?
– Legalább ma este.
– Viszontlátásra,
Az asszony is elköszönt, Maigret pedig nehézkes léptekkel indult a volt erkölcsrendész felé. Amikor odaért mellé a sarokra, a Tabac des Vosges ablakából két fiatal tudósító is őket figyelte.
– Lépj le.
– Miért?
– Csak. Mert nem akarja, hogy ma még egyszer zaklasd. Érted?
– Miért ilyen rosszindulatú velem?
– Nem tetszik a képed, és kész.
Azzal hátat fordított Alfonsinak, és a hagyományoknak megfelelően betért egy sörre a Grand Turenne-be.

HARMADIK FEJEZET

Lakosztály a Lepic utcában

Szépen sütött a nap, de a kissé még hideg, száraz levegőben meglátszott a lehelet, megfagyott az ember ujjbegye. Maigret ennek ellenére állva maradt a busz peronján, és hol morgott, hol mosolygott magában önkéntelenül, ahogy a reggeli újságot olvasta.
Korán érkezett. Még csak fél kilencet mutatott az órája, amikor belépett a nyomozói irodába; Janvier megpróbált gyorsan lemászni az asztalról, hogy elrejtse az újságot, addig ugyanis ott ült, és felolvasott belőle a többieknek.
Öten-hatan, zömmel fiatalok voltak benn; várták, hogy Lucas kiadja aznapi feladatukat. Tekintetük most kerülte a főfelügyelőt, néhányan pedig, ahogy lopva felé pillantgattak, alig tudták megőrizni a komolyságukat.
Nem tudhatták persze, hogy Maigret legalább olyan jól szórakozott a cikken, mint ők, és csak az ő kedvükért öltött mogorva ábrázatot, hiszen tisztában volt vele, hogy ezt várják el.
Az első oldal három hasábja fölött a következő cím virított:

Madame Maigret kellemetlen kalandja

A cikk a legapróbb részletekig beszámolt a főfelügyelő feleségének előző napi kalandjáról az Anvers téren, és szinte nem is hiányzott más, csak egy fénykép Madame Maigret-ről és a kisfiúról, akinek oly nagyvonalúan gondját viselte.
Maigret benyitott Lucas-hoz, aki szintén olvasta már a tudósítást, ám neki jó oka volt rá, hogy a többieknél komolyabban vegye.
– Remélem, nem hiszi, hogy tőlem szivárgott ki? Ma reggel, amikor kézbe vettem a lapot, meg voltam döbbenve. Ami engem illet, egyetlen újságíróval sem beszéltem.

Tegnap, nem sokkal a beszélgetésünk után, felhívtam Lamballe-t, a IX. kerületben, akinek viszont el kellett mondanom a történetet, hogy megkerestessem vele a taxit, de nem említettem, hogy a főnököm feleségéről van szó. Erről jut eszembe, közben már telefonált, hogy valami elképesztő véletlen jóvoltából meg is találta a sofőrt. Ideküldte. Perceken belül itt lesz.

– Volt valaki az irodádban, amikor Lamballe-lal beszéltél?

– Valószínűleg. Valaki mindig van. És a nyomozók irodájába nyíló ajtó is nyitva lehetett. De ki mondhatta el? Ijesztő belegondolni, hogy már innenis kiszivároghat bármi.

– Tegnap megfordult ez a fejemben. Valami hasonló történt február 21-én, amikor elmentél a Turenne utcába, hogy körülnézz a könyvkötőnél, ugyanis valaki értesítette róla Philippeí Liotard-t.

– Ki?

– Nem tudom. Lehet, hogy nem a házból.

– Ezért tűnhetett el a bőrönd, mire odaértem?

– Több mint valószínű.

– Ebben az esetben miért nem tüntették el a vérfoltos öltönyt is?

– Talán nem jutott eszükbe, vagy azt gondolták, nem fogjuk megvizsgálni a foltokat. Talán nem volt idejük rá.

– Akarja, főnök, hogy kikérdezzem a nyomozókat?

– Majd én.

Lucas még nem bontott föl minden postát, ami az íróasztalnak kinevezett hosszú asztalon tornyosult.

– Van közte valami érdekes?

– Még nem tudom. Előbb át kell néznem. Sok füles jött, persze a bőrönddel kapcsolatban. Egy névtelen levélíró azt állítja, hogy a bőrönd el sem hagyta a Turenne utcát, és vaksik vagyunk, hogy nem találtunk rá. Egy másik levélíró meggyőződése szerint Concarneau-ban van a kutya elásva. Egy ötoldalas, szószátyár levél írója rengeteg érv felvonultatásával bizonygatja, hogy csak a kormány találta ki minden részletében az egészet, hogy elterelje a figyelmet az egyre magasabb megélhetési költségekről.

Maigret átment a saját irodájába, levette a kalapját, a felöltőjét, és az enyhe idő ellenére megrakta szénnel az egyetlen kályhát, ami megmaradt az Orfèvres rakparton azóta, hogy bevezették a központi fűtést.

Félig kinyitva a nyomozói iroda ajtaját, az imént érkezett kis Lapointe-et szólította.

– Ülj le.

Maigret gondosan becsukta az ajtót, hellyel kínálta a fiatalembert, és kétszer-háromszor körbejárta, miközben kíváncsi pillantásokat vetett rá.

– Becsvágyó vagy?

– Igen, főfelügyelő úr. Szeretnék a magáéhoz hasonló karriert befutni. Nagyravágyónak tartja az elképzelésemet?

– Gazdagok a szüleid?

– Nem. Apám banki alkalmazott Meulanban, sokat küszködött, hogy tisztességesen felneveljen minket, engem és a lánytestvéreimet.

– Szerelmes vagy?

Nem pirult el, nem jött zavarba.

– Nem. Még nem. Van időm. Csak huszonnégy éves vagyok, nem szeretnék nősülni, amíg biztos egzisztenciát nem teremtek.

– Albérletben laksz? Egyedül?

– Szerencsére nem. A húgom, Germaine is Párizsban lakik, velem együtt. Az egyik bal parti könyvkiadónál dolgozik. Esténként főz, ami nagy megtakarítás.

– Van udvarlója?

– Még csak tizennyolc éves.

– Amikor először jártál a Turenne utcában, utána azonnal idejöttél?

Lapointe hirtelen elpirult, és csak rövid habozás után válaszolt.

– Nem – ismerte be végül. – Nagyon büszke és boldog voltam, hogy találtam valamit, ezért taxiba vágtam magam, és elmentem a Bac utcába, hogy elmeséljem Germaine-nek.

– Jól van, fiacskám. Köszönöm.

– Miért volt kíváncsi rá?

– Itt most én kérdezek. Később talán majd te teszel fel kérdéseket. Tegnap, amikor Lucas tizedes telefonált a IX. kerületbe, ott voltál az irodájában?

– A szomszédos helyiségben voltam, és nyitva volt az ajtó.

– Hánykor beszéltél a húgoddal?

– Honnan tudja?

– Válaszolj.

– Ötkor végez. A Bar de la Grosse Horloge-ban várt rám, mint gyakran máskor is. Megittunk egy aperitifet, majd hazamentünk.

– Aznap este már nem mentél el otthonról?

– A húgom ment moziba a barátnőjével.

– Láttad a barátnőt?

– Nem. De ismerem.

– Egyelőre ennyi. Most menj.

Szívesen megmagyarázta volna, de közben szóltak, hogy egy taxisofőr kíván beszélni a főfelügyelővel. Vérmesnek látszó, ötven körüli férfi volt, alighanem fiákeresként dolgozott ifjú éveiben, és a leheletéből ítélve már éhgyomorra bedobhatott néhány pohárka fehérbort.

– Lamballe nyomozó mondta, hogy keressem fel a kis hölgy miatt.

– Hogy jött rá a nyomozó, hogy te szállítottad?

– Rendszerint a Pigalle téren állomásozom, ott beszélt tegnap este velem is, akárcsak a kollégáimmal. Én fuvaroztam a hölgyet.

– Hánykor? Hová?

– Körülbelül egy óra lehetett. Épp befejeztem az ebédemet egy Lepic utcai kisvendéglőben. A kocsim az ajtó előtt állt. Láttam, hogy a szemközti hotelből kilép egy pár, és a nő azonnal az autó felé indul. Csalódottnak látszott, amikor meglátta a fekete kalappal letakart taxiórát. Mivel már a kávé utáni konyaknál tartottam, fölálltam, és kikiabáltam neki, hogy várjon.

– Hogy nézett ki a férfi?

– Alacsony volt, kövér, nagyon jól öltözött. Külföldinek néztem. Negyven és ötven között lehetett, nem tudnám pontosan megmondani. Nem figyeltem meg annyira. A nő felé fordult, és idegen nyelven beszélt hozzá.

– Milyen nyelven?

– Nem tudom. Én Pantinból jöttem, sosem igazodtam el valami jól a különféle nyelvek között.

– Milyen címre vitette magát a nő?

– Azt mondta, menjünk először az Anvers térre, és ott lassítsunk le. Ő az ablakból figyelt. *Álljon meg egy pillanatra*, mondta aztán, és *induljon azonnal, amikor szólok.* Integetett valakinek. Egy kövérkés asszony meg egy kisfiú közeledett. A nő kinyitotta az ajtót, besegítette a kisfiút, és utasított, hogy induljunk.

– Nem gondolt arra, hogy gyermekrablásban segédkezik?

– Nem, mert a hölgy beszélt a másikkal. Nem sokat, az igaz, csak néhány szót. Amaz viszont úgy nézett ki, mint aki meg van könnyebbülve.

– Hová vitte ezek után az anyát meg a gyermeket?

– Először a Neuillyi kapuhoz. Ott aztán meggondolta magát, és azt mondta, vigyem a Saint-Lazare pályaudvarhoz.

– Ott kiszállt?

– Megállított a Saint-Augustin téren. Mivel ezután nagy torlódásba kerültem, még láthattam a visszapillantó tükörben, hogy azonnal leint egy másik taxit, egy Urbaine-t, de a rendszámát már nem tudtam leolvasni.

– Pedig kíváncsi lett volna rá?

– Merő megszokásból. A hölgy tényleg nagyon izgatott volt. És nem valami természetes, hogy miután elfurikáztatja magát a Neuillyi kapuig, megállít a Saint-Augustin téren, hogy átszálljon egy másik taxiba.

– Beszélt útközben a gyerekhez?

– Két-három mondatot, hogy megnyugtassa. Jár valami kárpótlás?

– Talán. Még nem tudom.

– Ugyanis kiesett a délelőttöm.

Maigret egy bankjegyet nyomott a taxis kezébe, néhány perccel később pedig már a Bűnügyi Rendőrség igazgatójának irodájában volt, hogy kollégáihoz hasonlóan jelentést tegyen. A szolgálatvezetők körbeállták a nagy mahagóniasztalt, és nyugodt hangon beszámoltak folyamatban lévő ügyeikről.

– És maga, Maigret? Mi újság Steuvelsszel?

Mosolyukból látszott, hogy olvasták a reggeli lapot; Maigret pedig, hogy kedvükben járjon, mogorva pofát vágott.

Fél tíz volt. Megszólalt a telefon, az igazgató fölvette, majd máris Maigret-nek nyújtotta a kagylót.

– Torrence keresi.

Torrence hangja izgatottnak hangzott a vonal túlsó végéről.

– Maga az, főnök? Megtalálták a fehér kalapos hölgyet? Ide is eljutott a párizsi lap, olvastam a cikket. És nyomára bukkantam itt valakinek, akire tökéletesen illik a leírás.

– Hadd halljam!

– Minthogy semmit sem tudtam kiszedni a postásnőből, aki egy buta liba, és úgy tesz, mintha nem lenne emlékezete, szállodákban, kiadó szobákban, garázsokban és a pályaudvaron kezdtem keresgélni.

– Igen, tudom.

– Most nincs idény, úgyhogy a Concarneau-ba érkezők többsége vagy a környéken lakik, vagy kereskedelmi utazó, vagy efféle…

– Rövidebben.

Maigret körül ugyanis elhallgattak, míg telefonált.

– Mindenhol azt mondták, hogy ha valaki Párizsból vagy máshonnan jött, hogy

föladja azt a táviratot…

– Vedd úgy, hogy már meg is értettem.

– No, akkor jó! Csakhogy egy kis hölgy kék kosztümben és fehér kalapban éppen aznap érkezett, amikor föladták a táviratot. Négykor szállt le a vonatról, és a táviratot háromnegyed ötkor adták föl.

– Volt csomagja?

– Nem volt. Várjon. Nem szállt meg Concarneau-ban. A parti út végén áll az Hôtel du Chien Jaune. Nos, a hölgy ott vacsorázott, majd egészen este tizenegyig el sem hagyta a vendéglői asztalt. Ami azt jelenti, hogy tizenegy negyvenkor fölszállt a vonatra, és visszament.

– Biztos vagy benne?

– Még nem értem rá ellenőrizni, de biztos vagyok benne, mert éppen jő időben távozott, hogy elérje a vonatot, és közvetlenül vacsora után elkérte a vasúti menetrendet.

– Szóba elegyedett valakivel?

– Csak a pincérnővel. Egyfolytában olvasott, még evés közben is.

– Megtudtad, miféle könyvet olvasott?

– Azt nem. De a pincérnő szerint akcentussal beszélt, csak nem tudja, milyen akcentussal. Mit tegyek most?

– Természetesen ismét kikérdezed a postáskisasszonyt.

– És aztán?

– Felhívsz, vagy ha nem vagyok az irodában, felhívod Lucas-t, aztán hazajössz.

– Rendben van, főnök. Maga is azt hiszi, ugyanarról van szó?

Maigret visszatette a kagylót; vidám szikra csillant a szemében.

– Ki tudja, talán éppen Madame Maigret fog nyomra vezetni minket – jegyezte meg. – Megengedi, főnök? Sürgősen és személyesen kell utánanéznem néhány dolognak.

A szemlátomást nyugtalan Lapointe még mindig a nyomozói irodában ücsörgött.

– Gyere velem!

A rakparton taxiba ültek. A kis Lapointe továbbra sem tudott egészen megnyugodni, hiszen még sosem fordult elő, hogy a főfelügyelő magával vitte volna.

– Vigyen a Blanche tér és a Lepic utca sarkára.

Ilyenkor a Montmartre és különösen a Lepic utca járdaszegélyei mellett sűrűn sorakoztak a zöldség- és gyümölcsárus kocsik, és a halomba rakott friss áruból kellemes föld- és tavaszillat szállt föl.

Maigret a sofőr leírása alapján mindjárt ráismert a kisvendéglőre, ahol a taxis ebédelt, vele szemben pedig valóban egy olcsó szálloda volt: az Hôtel Beauséjourból tulajdonképpen csak keskeny bejárati ajtaja látszott, egy hentes- és egy fűszeresbolt között.

Hónapos, hetes vagy napos szoba kiadó.□Folyó víz. Központi fűtés. Mérsékelt árak.

A folyosó végén üvegajtó látszott, aztán lépcsősor, falán felirattal: *Iroda.* Alatta – nyíl helyett – fekete kéz mutatott fölfelé, arra, amerre a lépcső vezetett.

Az iroda a félemeleten volt. A keskeny helyiség ablaka az utcára nézett, és a kulcsok a falra szegezett fatáblán lógtak.

– Van itt valaki? – kiáltotta Maigret.

A hotelben uralkodó szag azokat az időket juttatta eszébe, amikor körülbelül

Lapointe-tel egyidős korában a szállodás rendőrbrigád tagja volt, és azzal töltötte a napjait, hogy bútorozott szobáról bútorozott szobára járt. A levegő egyszerre volt lúg- és izzadságszagú, és keveredett benne a bevetetlen ágyak, a vécécsészék és a borszeszlámpával felszerelt konyha szaga.

Vörös hajú, lompos nő hajolt át a korláton.

– Kit keresnek?

Aztán hirtelen megértette, hogy a rendőrségtől jöttek, és morcosan hozzátette:

– Mindjárt megyek!

De azért egy darabig még elidőzött odafent. Átmosta kefével a vécécsészéket, majd terjedelmes keblet rejtő blúzát gombolgatva nagy nehezen megjelent. Közelről jól látszott, hogy a gyökerénél csaknem ősz a haja.

– Mit óhajtanak? Tegnap már ellenőriztek, és most csak békés lakóim vannak. Vagy maguk nem a szállodásoktól jöttek?

Maigret nem válaszolt, hanem azonnal a tárgyra térve leírta, már amennyire a sofőr elmondása alapján lehetett, a fehér kalapos hölgy kísérőjét.

– Ismeri?

– Lehet. Hogy hívják?

– Pontosan ezt szeretném megtudni.

– Akarja látni a vendégkönyvemet?

– Először szeretném, ha megmondaná, van-e olyan vendége, aki hasonlít rá.

– Monsieur Levine az egyetlen, akire illik a leírás.

– Ki ő?

– Nem tudom. De jómódú lehet, előre kifizetett egy hetet.

– Itt van még?

– Nincs. Tegnap ment el.

– Egyedül?

– A kisfiúval, természetesen.

– És a hölgy?

– Úgy érti, a nörsz?

– Egy pillanat. Kezdjük az elején, ezzel időt takaríthatunk meg.

– Az jó lesz, mert nem vagyok bővében az időnek. Mit csinált Monsieur Levine?

– Kérem, válaszoljon a kérdéseimre. Mikor érkezett Monsieur Levine?

– Négy napja. Ellenőrizheti a könyvben. Azt mondtam, nincs szabad szobám, és úgy is volt. De mindenáron maradni akart. Megkérdeztem, mennyi időre kellene, és ő azt felelte, előre kifizet egy hetet.

– Hogyan tudta elhelyezni, ha nem volt szobája?

Maigret ismerte a választ, de a nő szájából akarta hallani. Az efféle hotelekben, rendszerint az első emeleten, mindig akadnak tartalék szobák a csak rövid időre, néhány órára találkozó pároknak.

– Mindig vannak „alkalmi” szobák – válaszolta a nő a megfelelő szót alkalmazva.

– Vele volt a kisfiú?

– Amikor érkezett, nem. Aztán elment érte, és egy óra múlva már a gyerekkel jött vissza. Megkérdeztem, hogy fog boldogulni egy ilyen kicsi gyerekkel, mire felvilágosított, hogy egy ismerős nörsz fog vigyázni rá a nap legnagyobb részében.

– Látta Levine úr útlevelét vagy valamilyen személyi okmányát?

Előírás szerint el kellett volna kérni a vendég iratait, de az intézmény szemlátomást

nem előírásszerűen működött.

– Ő maga töltötte ki a kartonját. Mindjárt láttam, hogy tisztességes ember. Kellemetlenkedni fognak nekem emiatt?

– Nem feltétlenül. Milyen ruhát viselt a nörsz?

– Kék kosztümöt.

– Fehér kalappal?

– Igen. Reggel jött, megfürdette a gyereket, aztán elmentek.

– És Monsieur Levine?

– Ő tizenegyig, délig is a szobájában maradt. Szerintem visszafeküdt. Aztán elment, napközben nem is láttam többet.

– És a gyereket?

– Azt sem. Este hét előtt sosem. A nő hozta vissza, ő fektette le. Felöltözve ő maga is lefeküdt az ágyra, úgy várta meg Monsieur Levine-t.

– Hánykor jött haza?

– Hajnali egy előtt soha.

– És a nő olyankor elment?

– Igen.

– Nem tudja, hol lakott?

– Nem. Csak annyit tudok, mert azt innen is látni, hogy taxiba ült, és úgy távozott.

– Bizalmas viszonyban volt Monsieur Levine-nel?

– Arra kíváncsi, lefeküdtek-e egymással? Nem vagyok benne biztos. Bizonyos jelek arra utalnak, hogy történt ilyesmi. Nem tilos, vagy igen?

– Milyen nemzetiségűnek vallotta magát Monsieur Levine a bejelentőlapon?

– Franciának. Azt mondta, régóta Franciaországban él, és francia állampolgár.

– Honnan érkezett Párizsba?

– Nem emlékszem. A hoteleket felügyelő kollégája tegnap itt járt, mint minden kedden, és elvitte a bejelentőlapokat. Bordeaux-ból, ha nem tévedek.

– Mi történt tegnap délben?

– Délben? Nem tudom.

– Délelőtt?

– Tíz óra felé jött valaki, őt kereste. A nő és a kisfiú már jó ideje elmentek.

– Ki kereste?

– Nem kérdeztem a nevét. Egy nem túl jól öltözött, eléggé rozoga alak.

– Francia?

– Egész biztosan. Megmondtam neki a szobaszámot.

– Azelőtt sosem jött?

– Azelőtt sosem jött senki, csak a nörsz.

– Nem volt déli akcentusa?

– Inkább párizsiasan beszélt. Olyasféle alak volt, aki megállítja az embert a körúton, hogy képeslapot sózzon rá, vagy felajánlja idegenvezetői szolgálatait.

– Sokáig maradt?

– Egyedül maradt itt, Monsieur Levine ugyanis elment.

– Csomagostul?

– Honnan tudta? Meglepődtem, hogy a csomagját is viszi.

– Sok csomagja volt?

– Négy bőrönd.

– Barna?

– Majdnem minden bőrönd barna, nem igaz? Mindenesetre jó minőségű bőröndök voltak, és legalább kettő igazi bőrből.

– Mit mondott?

– Hogy sürgősen el kell utaznia, még aznap, de mindjárt visszajön a gyerek holmijáért.

– Mennyi idő múlva jött vissza?

– Körülbelül egy óra múlva. A nővel együtt.

– Nem furcsállta, hogy nincs velük a kisfiú?

– Hát maga ezt is tudja?

A nő óvatosabb lett, gyanút fogott; fontos ügyről lehet szó, amivel már régebb óta foglalkozik a rendőrség, mint ahogy Maigret szavaiból következtetni lehet rá.

– Jó darabig a szobában maradtak, és elég hangosan beszéltek.

– Mintha veszekednének?

– Legalábbis mintha vitatkoznának.

– Franciául?

– Nem.

– A francia részt vett a beszélgetésben?

– Nem nagyon. Egyébként ő távozott elsőnek, és többé nem láttam. Aztán Monsieur Levine és a hölgy távoztak. Mivel el kellett menniük előttem, Monsieur Levine köszönetet mondott, és bejelentette, hogy néhány nap múlva szándékában áll visszatérni.

– Nem tartotta ezt különösnek?

– Ha maga is tizennyolc éve vezetné ezt a hotelt, semmin sem ütközne meg.

– Ki tett rendet utána a szobájukban?

– Én és a cselédlány.

– Nem találtak semmit?

– Rengeteg csikket mindenfelé. Az úr legalább napi ötvenet szívott. Amerikait. Aztán újságokat. Szinte minden Párizsban megjelenő lapot megvett.

– Külföldi újságot nem látott?

– Nem. Pedig számítottam rá.

– Hát mégis kíváncsi volt?

– Az ember mindig szeretné tudni…

– Mi mást találtak még?

– Amit általában, kacatot, szemetet, törött fésűt, gyűrött fehérneműt…

– Monogrammal?

– Nem. A gyereké lehetett.

– Finom fehérnemű?

– Elég finom, igen. Finomabb, mint amilyet mifelénk hordanak.

– Még jelentkezem.

– Miért?

– Hátha eszébe jut még valami, ami fontos lehet. Ugye sosem gyűlt meg a baja a rendőrséggel? A „szállodások” nem zaklatják túl sokat?

– Értem. De akkor sem tudok semmi többet.

– Viszontlátásra.

Lapointe a járdán ácsorogva várta a napsütésben és a nagy utcai zajban.

– Mit szólnál egy kis étvágygerjesztőhöz? – kérdezte a főfelügyelő.

– Sosem iszom.

– Nagyon helyes. Gondolkoztál azon, amiről az előbb szó volt?

A fiatalember azonnal megértette, hogy Maigret nem a szállodában szerzett értesüléseiről beszél.

– Igen.

– És?

– Ma este beszélek vele.

– Tudod, ki az?

– Ismerek egy riportert, éppen annál a lapnál, ahol a ma reggeli cikk megjelent, de tegnap nem láttam őt. Egyébként sosem beszélek neki rendőrségi dolgokról, piszkál is miatta eleget.

– A húgod ismeri?

– Igen. De nem hittem volna, hogy találkoznak. Ha elmondanám apámnak, azonnal hazarendelné Meulanba.

– Hogy hívják a riportert?

– Bizard, Antoine Bizard. Ő is egyedül van Párizsban. A családja Corzère-ben lakik. Két évvel fiatalabb nálam, és már saját nevén jegyzi egyik-másik cikkét.

– Találkozol ma délben a húgoddal?

– Attól függ. Ha ráérek, és nem vagyok túl messze a Bac utcától, akkor egy sajtbárban szoktunk ebédelni, közel a munkahelyéhez.

– No, akkor ma menj oda. Meséld el, amit tudunk.

– Muszáj?

– Igen.

– És ha megint elkotyogja?

– El fogja.

– Szóval ez a cél?

– Menj. Az a legfontosabb, hogy kedves legyél. Ne mutasd, hogy gyanakszol.

– De hát nem hagyhatom, hogy egy fiatalemberrel mászkáljon… Apám a lelkemre kötötte…

– Menj.

Maigret-nek hirtelen kedve támadt végigsétálni a Nôtre-Dame-de-Lorette utcán, és útközben bedobni egy korsó sört, így aztán csak a Montmartre-nál fogott taxit.

– Az Orfèvres rakpartra.

Aztán meggondolta magát, és megkopogtatta a plexiüveget.

– Kerüljön a Turenne utca felé.

Steuvelsék műhelye zárva volt, de Maigret számított is rá. Fernande, mint minden délelőtt, bizonyára már úton van a Santé börtön felé az ételhordójával.

– Álljon meg egy pillanatra.

Janvier a Grand Turenne bárpultját támasztotta, és ahogy meglátta a főfelügyelőt, rákacsintott. Vajon minek az ellenőrzésével bízhatta meg Lucas? Janvier a cipésszel és két fehér zubbonyos gipszmunkással beszélgetett, poharukban messziről föl lehetett ismerni a tejfehér pernod-t.

– Forduljon balra. Aztán a Vosges tér és a Birague utca felé menjünk.

Így persze elhaladtak a Tabac des Vosges előtt, ahol láthatták, hogy Alfonsi egyedül ül az ablak mellett, egy kerek kisasztalnál.

– Kiszáll?

– Igen. Várjon meg, rögtön jövök.

Végül is a Grand Turenne-be tért be, hogy váltson néhány szót Janvier-val.

– Alfonsi ott ül, szemben. Láttál ma délelőtt újságírókat is?

– Kettőt-hármat.

– Ismered őket?

– Nem mindet.

– Nagyon elfoglalt vagy?

– Nem különösebben. Ha rám akar bízni valamit, szabad vagyok. A cipésszel akartam beszélgetni.

Szinte suttogtak, kellő távolságra félrehúzódva.

– Amikor elolvastam a cikket, azonnal eszembe jutott valami. Ez a jóember nyilvánvalóan túl sokat fecseg. Fontos embernek tartja magát, és ennek alátámasztására szükség szerint bármit kitalál. Arról nem is beszélve, hogy ha van valami mondanivalója, az mindig hoz neki néhány kupicával. Mivel épp Steuvels műhelyével szemközt lakik, és hozzá hasonlóan az ablakban dolgozik, megkérdeztem tőle, jönnek-e néha nők a könyvkötőhöz.

– Mit válaszolt?

– Nem sokat. Elsősorban egy öreg hölgyre emlékszik, aki gazdag lehet, mert kocsival és egyenruhás sofőrrel érkezett, az adta be a könyveket; aztán, úgy egy hónapja talán, járt nála egy nagyon elegáns, nercbundás kis hölgy. De várjon csak! Tovább faggattam, nem jött-e az a kis hölgy máskor is. A cipész szerint jött bizony, körülbelül két hete, kék kosztümben, fehér kalappal. Nagyon szép idő volt, és úgy emlékszem, aznap írtak a lapok egy cikket a Saint-Germaine körúti gesztenyefáról.

– Megkeressük.

– Abból kiderül a dátum.

– Lement tehát a hölgy az alagsorba?

– Nem. De én azért nem bízom meg egészen a cipészben. Ő is olvasta a cikket, és bizony lehetséges, hogy csak kitalálja az egészet, mert érdekes szeretne lenni. Mit akar, főnök, mit csináljak?

– Tartsd szemmel Alfonsit. Egész nap figyeld, írd föl, ki mindenkivel beszél.

– Nem tudhatja, hogy figyelem?

– Nem érdekes, észreveszi-e.

– És ha megszólít?

– Válaszolsz neki.

Maigret, orrában a pernod illatával, kiment, visszaült a taxiba, és most már egyenesen a rendőrségre vitette magát; Lucas éppen szendvicset falt. Két sör állt az asztalon, a főfelügyelő szemrebbenés nélkül lecsapott az egyikre.

– Torrence épp most telefonált. A postáskisasszony emlékszik egy fehér kalapos hölgyre, de nem meri állítani, hogy ő adta fel a táviratot. Torrence szerint ha biztos volna benne, akkor sem mondaná meg.

– Hazajön?

– Este Párizsban lesz.

– Hívd az Urbaine-t, jó? Kell szerezni még egy taxit, talán kettőt is.

Lehet, hogy Madame Maigret ma is hamarabb elindult a fogorvoshoz, hogy az Anvers téri padon üldögélve töltsön néhány percet?

Maigret nem ment haza ebédelni a Richard-Lenoir körútra. Lucas szendvicsei oly

csábítóak voltak, hogy magának is hozatott a Dauphine sörözőből.

Ez többnyire jó jel volt.

NEGYEDIK FEJEZET

Fernande kalandja

A kis Lapointe-nek vörös volt a szeme és szétesett az arca, mint aki egy harmadosztályú váróteremben aludt, és olyan kétségbeesett tekintetet vetett a nyomozókhoz belépő Maigret-re, hogy a főfelügyelő azonnal betuszkolta a saját irodájába.

– Az Hôtel Beauséjour egész története benne van az újságban – mondta gyászos képpel a fiatalember.

– Annál jobb! Csalódott lennék, ha nem lenne.

Maigret most szándékosan úgy beszélt vele, mint valamelyik régi emberével, például Lucas-val vagy Torrence-szal.

– Nézzük csak, kikről is van szó: csupa olyanról, akiről szinte semmit sem tudunk, még azt sem, valóban játszott-e szerepet az ügyben. Van egy nő, egy kisfiú, egy kissé pocakos úr, és még valaki, aki nem sok vizet zavar. Vajon Párizsban vannak-e még? Nem tudhatjuk. Ha itt vannak is, valószínűleg szétváltak már. A nő leveszi a fehér kalapját, elválik a gyerektől, és többé nem ismerünk rá. Érted?

– Igen, főfelügyelő úr. Azt hiszem, értem. Csak rossz elgondolni, hogy a húgom még tegnap este is találkozott azzal az újságíróval.

– Később majd foglalkozol a húgoddal. Egyelőre velem dolgozol. A ma reggeli cikk rájuk fog ijeszteni. Két dolog történhet: vagy megmaradnak a búvóhelyükön, ha van olyan, vagy biztosabb menedéket keresnek. Akár így, akár úgy, csak abban reménykedhetünk, hogy elkövetnek valamit, amivel elárulják magukat.

– Igen.

Ekkor megszólalt a telefon; Dossin bíró annyira elképedt attól, amit az újságban olvasott, hogy Maigret kénytelen volt újrakezdeni az előbbi gondolatmenetet.

– Mindent és mindenkit riasztottunk, bíró úr, a pályaudvarokat, a repülőtereket, a szállodai és a közúti rendőrséget. Az erkölcsrendészet emberei odafönt, a bűnügyi nyilvántartóban olyan fényképeket keresnek, amelyek hasonlíthatnak a szóban forgó személyekre. Kikérdezzük a taxisofőröket, és arra az esetre, ha netán kocsijuk is lenne a fickóknak, a garázsfenntartókat.

– Úgy véli, köze lehet a Steuvels-ügyhöz?

– Lehet, hogy annyi más után ez sem vezet sehová.

– Ma délelőtt tizenegyre idekérettem Steuvelst. Itt lesz az ügyvédje is, mert az ügyvéd távollétében két szót sem válthatok vele.

– Megengedi, hogy egy darabig jelen legyek a kihallgatáson?

– Liotard tiltakozni fog, de jöjjön. Csak ne látszódjék előre eltervezettnek.

Különös, de Maigret még nem találkozott személyesen Liotard-ral, aki – legalábbis a sajtóban – afféle személyes ellenségévé vált. Még az aznap reggeli lapok is hozták az

ifjú ügyvéd kommentárját az ügy utolsó fordulataival kapcsolatban.

Maigret a régi iskolából, abból a korszakból való, amikor a Bűnügyi Rendőrség urai kedvükre püfölhettek egy embert, míg az a kimerültségtől vallani nem kezdett, ott tarthatták, ha úgy tetszett, akár hetekig, szégyentelenül kutakodhattak a magánéletében, és a cél érdekében minden fortélyt megengedhetőnek tartottak.

Ő az egyetlen, aki még nem jött rá, hogy manapság, a már felkészült közönség szemében csupán bumfordi ravaszkodásnak hatnak ezek a fortélyok.

De miről is van szó tulajdonképpen?

Hagyta, hogy félrevezesse egy névtelen levél, egy szélhámos műve. Ennek nyomán becsukatott egy becsületes embert, de azóta sem képes előhozakodni semmiféle komoly váddal ellene.

Mégis köti az ebet a karóhoz. Ahelyett, hogy beismerné a kudarcát, próbál időt nyerni, szórakoztatja a közönséget, Madame Maigret-t hívja segítségül, fejezetenként tálalja föl a ponyvaregényt az olvasóknak.

Higgyék el, uraim, Maigret szavatossági ideje lejárt!

– Maradj mellettem, fiam – mondta a főfelügyelő a kis Lapointe-nek. Csak majd este, mielőtt elválunk, ne felejts el megkérdezni, mit mondhatsz el a húgodnak, rendben van?

– Többé semmit sem mondok el.

– De, elmondod, amire majd megkérlek.

Lapointe onnantól fogva Maigret szárnysegédje lett. Nem volt egészen haszontalan funkció, a Bűnügyi Rendőrség ugyanis egyre inkább főhadiszállásra hasonlított.

Lucas irodája, a Grand Turenne volt az intézmény szíve, oda futottak be a többi emeletről a küldöttek. Lent, a szállodásoknál sokan azzal voltak elfoglalva, hogy a bejelentőlapokon Levine nevét keressék, illetve bárkiét, akit kapcsolatba lehetett hozni a három keresett személlyel és a gyerekkel.

Előző éjjel a kis hotelek lakóinak abban a meglepetésben volt részük, hogy fölverte őket a rendőrség, átböngészte személyi irataikat, aminek az lett az eredménye, hogy mintegy ötven férfit és nőt, akiknek nem voltak rendben az okmányaik, őrizetbe vettek, és most épp sorban álltak, hogy felvegyék testméretük adatait.

A pályaudvarokon tudtukon kívül vizsgálták meg az utasokat, és két órával az újság megjelenése után csörögni kezdtek a telefonok, oly sűrűn és oly korán, hogy Lucas kénytelen volt telefonosnak kijelölni egy nyomozót.

Az emberek mindenfelé, Párizs és a külváros legkülönfélébb pontjain látni vélték a kisfiút, volt, aki a fehér kalapos hölgy, mások az akcentussal beszélő úr társaságában. Járókelők szaladtak oda rendőrökhöz, és jelentették: – Jöjjenek gyorsan! A kisfiú ott van a sarkon!

Minden bejelentést ellenőriztek, mindegyiket ellenőrizni kellett, hiszen egyetlen esélyt sem akartak elszalasztani. Három nyomozó mindjárt korán reggel útnak indult, hogy kifaggassa a garázsok személyzetét.

És egész éjjel ezzel az üggyel foglalkoztak az erkölcsrendészet emberei is. Elvégre a Beauséjour tulajdonosnője maga mondta, hogy lakója rendszerint sosem tért haza hajnali egy óra előtt. Ki kellett tehát deríteni, hogy Levine látogatott-e éjszakai mulatókat, ki kellett kérdezni a bárokban dolgozó kiszolgálókat és a társaságukat

ajánlgató nőket.

Maigret, miután végighallgatta kollégái jelentését a nagyfőnök irodájában, egész nap csak jött-ment az épületben, szinte mindvégig Lapointe-tel az oldalán, leereszkedett a szállodásokhoz, fölment a bűnügyi nyilvántartóba az erkölcsrendészekhez, emitt egy telefonbeszélgetésbe hallgatott bele, amott egy tanúvallomásba.

Valamivel tíz óra után az Urbaine taxitársaság egyik sofőré telefonált. Mint mondta, azért nem jelentkezett korábban, mert városon kívüli fuvarja volt, Dreux-be kellett vinnie egy idős, beteg hölgyet, aki nem akart vonatra szállni. Ő vette föl a fiatal nőt és a kisfiút a Saint-Augustin téren, tökéletesen emlékszik rá.

– Hová vitte őket?

– A Montmartre utca és a körút sarkára.

– Várta őket valaki?

– Nem láttam senkit.

– Tudja, onnan merrefelé indultak tovább?

– Azonnal szem elől vesztettem őket a tömegben.

A környéken számos hotel volt.

– Hívd föl ismét a szállodásokat! – adta ki az utasítást Maigret Lapointe-nek. Fésüljék át alaposan a Montmartre utcai kereszteződés környékét. Érted már, hogy ha nem vesztik el a fejüket, ha lapítanak, akkor semmi esélyünk, hogy megtaláljuk őket?

A Concarneau-ból hazatért Torrence már a Turenne utcát is megjárta, hogy, mint mondta, újra megmártózzék a közegben.

Ami Janvier-t illeti, elküldte nyomkövető jelentését, és továbbra is folyamatosan Alfonsi sarkában volt.

Alfonsi előző este egy Richelieu utcai vendéglőben találkozott Philippe Liotard-ral, jóízűen megvacsoráztak, nyugodt hangulatban elbeszélgettek. Később két nő csatlakozott hozzájuk, de egyikük sem hasonlított a legkevésbé sem a fehér kalapos kis hölgyre. Az egyik – egy magas, szőke, aki szemlátomást szeretett volna filmcsillagnak látszani – az ügyvéd titkárnője volt, a másik pedig Alfonsival hagyta el a vendéglőt.

A volt nyomozó és barátnője moziba mentek, az Opera mellé, aztán egy éjszakai zenés szórakozóhelyre, a Blanche utcába, ahol éjjel kettőig maradtak. Alfonsi egy Douai utcai hotelben lakott, oda vitte föl magával a nőt. Janvier kivett egy szobát ugyanott. Reggel onnan telefonált: – Még nem keltek fel. Várok.

Valamivel tizenegy előtt Lapointe olyan helyeket is megismert Maigret jóvoltából, melyek létezéséről sejtelme sem volt: leereszkedtek az épület földszintjére. Végigmentek egy kihalt folyosón, amelynek ablakai az udvarra néztek, aztán egy kanyarnál Maigret megállt, és jelezte a fiatalembernek, hogy maradjon csöndben.

Rabszállító kocsi gördült be a fogda udvarára. Három-négy rendőr cigarettázva várakozott. Két másik rendőr lekászálódott a rabomobilról, ahonnan először egy alacsony homlokú, megbilincselt, nagydarab, durva küllemű alakot szállítottak le. Maigret nem ismerte. Sosem volt dolga vele.

Aztán egy törékeny kis öregasszony következett, aki úgy nézett ki, mintha örökös helye lenne a templomi padsorban, pedig már legalább hússzor letartóztatták zsebmetszésért. A törzsvendég magabiztosságával követte a rendőrt, aprókat lépegetve túlságosan bő szoknyájában, és nyilván jól ismerte a járást, mert azonnal a vizsgálóbírói irodák felé indult.

Sötött a nap, a sötét sarkokban kékes árnyékok bújtak meg, és egy-egy tavaszi

fuvallatban már ott zümmögtek az első legyek.

Aztán Frans Steuvels vörös üstöke bukkant elő a kocsiból; nem viselt sem kalapot, sem sapkát, és az öltönye kissé gyűröttnek látszott. Megtorpant, hátrahőkölt az erős napsütésben, és fintora elárulta, hogy a vastag szemüveglencsék mögött félig behunyja a szemét.

Akárcsak a durva alak, Steuvels is meg volt bilincselve: szigorú előírás követelte meg ezt az óvintézkedést, miután nem egy előzetes éppen ebből az udvarból szökött meg – az utolsó ráadásul az Igazságügyi Palota folyosóin keresztül.

Steuvels kerek háta, testének puha körvonala elárulta, hogy az értelmiségi iparosok céhébe tartozik, és a munkáján kívül aligha van más szenvedélye. Nyilvánvalóan elolvasott mindent, ami csak a keze ügyébe került és olvasható volt.

Az egyik őr meggyújtott cigarettával kínálta, ő köszönettel elvette, és elégedetten, nagyokat szippantott belőle, megtöltve tüdejét levegővel és dohányfüsttel.

Engedelmes rab lehetett, mert szelíden bántak vele, megengedték, hogy kinyújtóztassa a tagjait, mielőtt elvezetik az épület belsejébe, és szemlátomást ő sem haragudott az őrzőire: nem látszott rajta sem düh, sem indulat.

A Liotard-ral készült lapinterjúban azért volt egy picike igazság. Régebben elejétől a végéig Maigret vezette a nyomozást, és csak utána került a gyanúsított a vizsgálóbíró kezébe. Ha nincs az ügyvéd – Liotard egyébként az első kihallgatás végétől kezdve minden alkalommal jelen volt –, Maigret sokkal többször találkozhatott volna Steuvelsszel, és így módja lett volna alaposabban megfigyelni őt.

Nem sokat tudhatott meg a könyvkötőről, hiszen legfeljebb tíz-tizenkét órára maradt vele négyszemközt, amikor még sem őt magát, sem az ügyet nem ismerte. Annyit azonban már akkor megállapíthatott, hogy pályája során ritkán akadt össze Steuvelshez hasonló gyanúsítottal, aki előzetes letartóztatásban, a tanult viselkedés legcsekélyebb látszata nélkül, így meg tudta volna őrizni a nyugalmát, az önuralmát.

Az első és egyetlen kihallgatáson Steuvels kissé félrebillentett fejjel várta a kérdéseket, szemlátomást a tökéletes megértés szándékával, és olyan figyelemmel nézte Maigret-t, mintha a főfelügyelő valamiféle bonyolult, tudományos elmélet fejtegetésére vállalkozna.

Amikor elhangzott a kérdés, gondolkodott egy kicsit, majd halk, kissé tompa hangon válaszolt, gondosan fogalmazott, de nem mesterkélt mondatokban. Nem vesztette el a türelmét, mint hasonló helyzetű sorstársai, és amikor huszadszor is föltették neki ugyanazt a kérdést, ugyanazokkal a szavakkal, ugyanazzal a figyelemre méltó nyugalommal válaszolt.

Maigret szerette volna jobban megismerni, de a könyvkötő már három hete nem hozzá, hanem Dossinhez tartozott, aki nagyjából hetente kétszer kérette magához, és mindig az ügyvéd jelenlétében tárgyalt vele.

Steuvels alapjában véve visszahúzódó, félénk ember volt. Különös, de a tekintélyesnek látszó vizsgálóbíró is félénk ember lehetett. Maigret egyszer megkérdezte a keresztnevét – a bíró ugyanis csak egy G.-t biggyesztett a neve elé –, és ámulva látta, hogy a langaléta Dossin belepirul tulajdon válaszába.

– Megmondom, de ne terjessze, különben megint Arkangyalnak fognak csúfolni, mint diáktársaim a gimnáziumban, és később a jogi egyetemen is. Gabriel a keresztnevem!

– Gyere szépen – mondta Maigret Lapointe-nek. – Most beülsz az irodámba, és

összeszeded az összes sajtóközleményt.

Ő maga nem ment föl azonnal Dossinhez, hanem bolyongott még egy kicsit a folyosókon; szájában pipával, zsebre vágott kézzel, mint aki igazán otthon érzi magát, és hol itt, hol ott rázott kezet egy-egy ismerőssel.

Amikor úgy vélte, már folyamatban lehet a kihallgatás, átment a bírói irodákhoz, és kopogott Dossin ajtaján.

– Szabad?

– Jöjjön be, főfelügyelő úr.

Ekkor fölállt a helyéről egy túlságosan, már-már keresetten elegáns, alacsony, sovány, nagyon sovány ember, akit Maigret azonnal fölismert az elmúlt napok lapjaiban látott fényképekről. Fiatal létére fontoskodó képet vágott, hogy idősebbnek higgyék, és korához csöppet sem illő magabiztosságot mutatott. Amúgy elég jóképű, fekete hajú fiatalember volt hosszúkás, finom metszésű orral, olykor meg-megremegő orrcimpával és intenzív pillantással: átható tekintetével mintha azt akarta volna elérni, hogy aki vele beszél, süsse le a szemét.

– Monsieur Maigret, ha nem tévedek?

– Úgy van, Liotard ügyvéd úr.

– Ha engem keres, a kihallgatás után készséggel állok rendelkezésére.

Frans Steuvels a bíróval szemben ült, várt. Mindössze egy gyors pillantást vetett a főfelügyelőre, aztán az írnokra, aki a keze ügyében tartotta a tollat.

– Nem kifejezetten magát keresem. Képzelje, igazából egy széket keresek.

Azzal maga elé húzott egyet a támlájánál fogva, és lovaglóülésben elhelyezkedett rajta.

– Itt szándékozik maradni?

– Hacsak a bíró úr meg nem kér, hogy távozzak.

– Maradjon, Maigret.

– Tiltakozom. Ha ilyen feltételek mellett kell lefolynia a kihallgatásnak, akkor igen komoly fenntartásaim lesznek, mivel egy rendőri személy jelenléte nyilván befolyásolhatja ügyfelemet.

Maigret beérte egy halk kis dünnyögéssel:

– Döngicsélj csak, legyecske!

És gúnyos pillantást vetett az ifjú ügyvédre, hisz az maga sem hitt egy szót sem abból, amit mondott. Mindenki tisztában volt vele, hogy ez csak a módszer része; Liotard eddig is minden kihallgatáson a legképtelenebb, legfurcsább ellenvetésekkel hozakodott elő.

– Semmiféle szabály nem tiltja, hogy a Bűnügyi Rendőrség tisztje kihallgatáson vegyen részt. Így tehát, ha volna szíves, folytassuk ott, ahol abbahagytuk.

Persze Dossint sem hagyta érintetlenül Maigret jelenléte, és beletelt néhány percbe, mire ismét eligazodott a jegyzetei között.

– Monsieur Steuvels, szokott-e konfekciót vásárolni, vagy inkább szabónál csináltatja a ruháit?

– Attól függ – válaszolta némi gondolkodás után óvatosan a könyvkötő.

– Mitől?

– Nem tulajdonítok fontosságot az öltözködésnek. Ha szükségem van egy ruhadarabra, előfordulhat, hogy konfekciót veszek, de az is, hogy csináltatom.

– Kinél?

– Volt egy ruhám évekkel ezelőtt, a szomszédom, egy lengyel zsidó készítette. Később eltűnt, azt hiszem, Amerikába ment.

– Kék öltöny volt?

– Nem. Szürke.

– Mennyi ideig hordta?

– Két-három évig. Úgy emlékszem.

– És a kék öltönye?

– Legalább tíz éve nem vásároltam magamnak kék öltönyt.

– A szomszédok mégis látták kékben, nem is olyan régen.

– Bizonyára összekeverik az öltönyt és a felöltőmet.

A lakásban csakugyan találtak egy tengerészkék felöltőt.

– Mikor vette a szóban forgó felöltőt?

– Múlt télen.

– Miért éppen kék színűt vásárolt, amikor mindössze egy barna öltönye van? A kék nem megy valami jól a barnához.

– Nem adok az ilyesmire.

Philippe Liotard mindeközben kihívó tekintettel fixírozta Maigret-t, már-már úgy, mintha hipnotizálni akarná. Aztán, mint aki közönség előtt lép fel, és az esküdtekre is hatni kíván, vállat vont, és szarkasztikusan mosolygott hozzá.

– Miért nem ismeri be, hogy a szekrényben talált öltöny a magáé?

– Mert nem az enyém.

– Hogyan magyarázza, hogy valaki be tudta csempészni a szekrényébe, holott maga gyakorlatilag el sem hagyja a lakását, a hálószobája pedig csak a műhelyen keresztül közelíthető meg?

– Nem magyarázom.

– Beszéljünk értelmesen, Monsieur Steuvels. Nem kívánom csapdába csalni. Legalább harmadszor beszélünk erről a tárgyról. Ha hinni akarunk magának, fel kell tételeznünk, hogy valaki behatolt a lakásába, és a tudta nélkül elhelyezett két emberi fogat a kazánja hamujában. Vegye figyelembe, hogy az illető olyan napot választott, amikor a felesége nem volt otthon, és ahhoz, hogy valóban ne legyen, egy cinkostársnak Concarneau-ba kellett utaznia, és fel kellett adnia egy táviratot, amely édesanyjának súlyos állapotáról értesítette a feleségét. Várjon! Még nem fejeztem be. Tehát nemcsak egyedül volt otthon, ami gyakorlatilag sosem szokott előfordulni, hanem aznap és másnap annyira be is fűtött a kazánjába, hogy legalább ötször kellett újra megraknia, és ugyanennyiszer kivinnie a hamut a szemétládába. Tanúnk is van, Madame Salazar, akinek semmi oka nem lehet hazudni, és aki a lakók jövés-menése szempontjából a lehető legjobb helyen ül a fülkéjében, ahol semmi sem kerülheti el a figyelmét. Maga vasárnap délelőtt ötször ment ki az udvarra, és mind az ötször hamuval színültig megrakott vödröt cipelt. Madame Salazar arra gondolt, talán lomtalanított, és sok régi papírt elégetett. A másik tanúvallomásunk Mademoiselle Béguintől származik, aki a legfelső emeleten lakik, és azt állítja, hogy a maga kéménye vasárnap szakadatlanul füstölt. Még pontosította is: fekete füstöt eregetett. Egyszer pedig, amikor a kisasszony ablakot nyitott, kellemetlen szagot érzett.

– Ha nem tévedek, Mademoiselle Béguin hatvannyolc éves, és az egész környéken gyengeelméjűnek tartják – szólt közbe az ügyvéd, miközben elnyomta a cigarettáját a hamutartóban, de ezüsttárcájából mindjárt elővett egy másikat. – Engedje meg, hogy

fölhívjam a figyelmét egy másik körülményre is. Amint ugyanis a február 15-én, 16-án, 17-én és 18-án kiadott meteorológiai jelentések bizonyítják, e napokon Párizsban és környékén szokatlanul alacsony volt a hőmérséklet.

– Ez nem magyarázza meg a fogakat. Nem ad magyarázatot a szekrényben lógó kék öltönyre és a rajta talált vérfoltokra sem.

– Aki vádol, annak a dolga a bizonyítás. Márpedig senki sem tudja bebizonyítani, hogy az említett öltöny valóban ügyfelem tulajdona.

– Megengedi, bíró úr, hogy föltegyek egy kérdést?

A bíró az ügyvédre nézett, annak azonban nem volt módja tiltakozni, mert Maigret a flamand felé fordulva máris folytatta:

– Mikor hallott először Philippe Liotard ügyvéd úrról?

Az ügyvéd fölpattant, hogy közbevágjon, de Maigret szenvtelenül máris tovább beszélt:

– Amikor letartóztatása estéjén, jobban mondva, a rá következő hajnalon befejeztem a kihallgatását, és megkérdeztem, óhajt-e ügyvédet hívni, igenlő választ adott, és megnevezte Liotard ügyvéd urat.

– Legelemibb joga mindenkinek, akit előzetes letartóztatásba vesznek, hogy azt az ügyvédet válassza, aki neki tetszik, és ha ez a kérdés még egyszer elhangzik, kénytelen leszek az ügyvédi kamarához fordulni.

– Forduljon csak! Forduljon! Magát kérdezem, Steuvels. Még nem válaszolt. Egyáltalán nem lett volna meglepő, ha egy már jól ismert ügyvédet nevez meg, de nem ez történt. Az irodámban nem tanulmányozott egyetlen jegyzéket sem, nem kérdezősködött senkitől. Liotard ügyvéd úr nem abban a városrészben lakik, ahol maga. Biztosra veszem, hogy három héttel ezelőtt a lapokban sem olvashatott róla.

– Tiltakozom!

– Parancsoljon. Maga pedig, Steuvels, mondja meg nekem, hogy 21-én reggel, még a nyomozóm látogatása előtt, hallott-e valakitől Liotard ügyvéd úrról, és ha igen, mondja meg, hol és mikor.

– Ne válaszoljon.

A flamand habozott; széles hátát görbítve, vastag szemüvegén keresztül figyelte Maigret-t.

– Nem hajlandó válaszolni? Nos jó. Akkor másik kérdést teszek föl. 21-én délután esetleg telefonon szerzett tudomást Liotard ügyvéd úrról?

Steuvels továbbra is tétovázott.

– Úgy is föltehetem a kérdést, ha úgy jobban tetszik, hogy *maga* telefonált-e valakinek. Segítek felidézni azt a napot, amely egyébként ugyanúgy kezdődött, mint bármelyik másik nap. Szép, napsütéses idő volt, és annyira enyhe, hogy be sem gyújtotta a kazánt. Leült a munkája mellé, az ablakhoz, majd egyszer csak megjelent a nyomozóm, és közegészségügyi alkalmazottnak adva ki magát bebocsátást kért, hogy átvizsgálhassa a lakást.

– Elismeri tehát! – szólt közbe Liotard.

– Elismerem, ügyvéd úr. De másnak szántam a kérdést. Steuvels, ugye azonnal megértette, hogy a rendőrség érdeklődik maga iránt? Ekkor még a műhelyében állt egy barna bőrönd, amelynek azonban estére, mire Lucas tizedes megérkezett a házkutatási paranccsal, lába kelt. Ki kereste telefonon? Vagy maga riasztott valakit? Ki járt magánál Lapointe és Lucas látogatása között? Megnézettem, ki szokta keresni telefonon, és

tudom, hogy ezek számát följegyezte egy noteszbe. Én magam néztem át a telefonjegyzékét. Liotard neve a megrendelői között sem szerepel. Ő mégis fölkereste magát aznap. Odahívta? Esetleg egy ismerőse küldte magához?

– Megtiltom, hogy válaszoljon.

De a flamand türelmetlenül legyintett.

– Magától jött el.

– Természetesen Monsieur Liotard-ról van szó, ugye?

Ahogy a könyvkötő pillantása körbejárt a jelenlévőkön, felcsillant a szeme, mintha kissé még élvezné is, hogy kínos helyzetbe hozza az ügyvédjét.

– Igen, Liotard ügyvéd úrról.

Liotard az írnokhoz fordult:

– Nincs joga jegyzőkönyvbe venni azokat a válaszokat, amelyeknek a világon semmi közük az ügyhöz. Valóban elmentem Steuvelshez, akit hírből ismertem, méghozzá azért, hogy megkérdezzem, elvállal-e egy munkát. Így történt?

– Így!

Vajon miért táncolt a flamand kék szemében az a gonosz kis láng?

– Pontosan, Monsieur Maigret, egy ex librisről van szó, rajta a családi címeremmel, én ugyanis a Liotard grófok leszármazottja vagyok. Nagyapám, amikor elszegényedett, önként mondott le a címer használatáról. Én azonban szerettem volna ex libris formájában visszahozni ezt a hagyományt, ezért fordultam Steuvelshez. Tudtam róla, hogy Párizs legjobb könyvkötője, és azt is, hogy rengeteg megrendelést kap, vagyis nagyon elfoglalt.

– Semmi másról nem beszélt vele, csak a címerről?

– Már megbocsásson, de ez úgy hangzik, mintha engem hallgatna ki. Bíró úr, itt, ebben az irodában nem vagyok hajlandó eltűrni, hogy egy rendőr felelősségre vonjon. Már azt is fenntartással fogadtam, amikor ügyfelemről volt szó. De hogy az ügyvédi kamara bármely tagját…

– Kíván még kérdést föltenni Steuvelsnek, főfelügyelő úr?

– Köszönöm, nem.

Különös. Maigret-nek elejétől fogva az volt a benyomása, hogy a könyvkötő egyáltalán nem haragszik azért, hogy őrizetbe vették, sőt, mintha most megújult rokonszenvvel tekintene rá.

Ami az ügyvédet illeti, leült, maga elé húzott egy dossziét, és úgy tett, mintha elmerülten tanulmányozná.

– Ha óhajtja, bármikor megtalál, Liotard ügyvéd úr. Tudja, hol az irodám? A folyosó végén, balra, az utolsó előtti.

Rámosolygott a vizsgálóbíróra, aki szemlátomást elég kényelmetlenül érezte magát, majd elindult a kis ajtó felé, amely összeköti a Bűnügyi Rendőrség és az Igazságügyi Palota épületrészét.

Most még nagyobb volt a jövés-menés, mint valaha, az ajtók mögött megállás nélkül csörögtek a telefonok, mindenfelé emberek várakoztak, nyomozók szaladtak a folyosókon.

– Várják az irodájában, főfelügyelő úr.

Amikor belépett, Fernande-ot és a kis Lapointe-et találta odabent; az utóbbi Maigret helyén ült, és miközben Fernande-ot hallgatta, jegyzetelt. Zavartan felállt. A könyvkötő felesége drapp ballonkabátot viselt, derekán övvel és hozzá illő, csöppet sem

kihívó kalappal.

– Mi újság a férjemmel? – kérdezte Fernande. – Ugye a kihallgatásról jön? Még nem ért véget?

– A férjével minden rendben. Nem tagadja, hogy 21-én délután Liotard a műhelyében járt.

– Közben súlyosabb dolog is történt – felelte Fernande. – De mindenekelőtt könyörgök, vegyen komolyan, higgye el, amit most elmondok. Ma délelőtt szokás szerint elindultam otthonról, hogy bevigyem Fransnak az ebédet. Tudja, ahogy szoktam, az ételhordó lábaskákban. A Saint-Paul megállónál ültem metróra, Châtelet-nél átszálltam. Közben megvettem az újságot, de még nem néztem bele. Találtam egy ülőhelyet az ajtónál, elfoglaltam, és olvasni kezdtem azt a bizonyos cikket, tudja. A padlóra, magam mellé tettem az ételhordót, éreztem a lábamon a melegét. Valószínűleg akkor indulhatott egy vonat, mert a Montparnasse megálló előtt egyre többen szálltak föl bőrönddel, egészen megtelt a kocsi. Annyira lekötött az olvasás, hogy nem figyeltem, mi folyik körülöttem, amíg egyszer csak olyan érzésem nem támadt, hogy valaki hozzányúlt az ételhordómhoz. Épp csak annyi időm maradt, hogy lássam, amint egy kéz megpróbálja visszatolni rá a fém fogantyút. Fölálltam, a szomszédom felé fordultam. Közben befutottunk a Montparnasse állomásra, ahol ismét át kellett szállnom. Szinte teljesen kiürült a kocsi. Nem tudom, hogy csinálta, de sikerült feldöntenie az ételhordót, és mielőtt megnézhettem volna magamnak, eliszkolt. Kiömlött az étel. Elhoztam megmutatni, de láthatja, hogy a legalsó lábas kivételével szinte teljesen üres mind. Nézze meg saját szemével. Ez a keskeny, fogantyúval fölszerelt fémkeret tartja össze a három edényt. Nem nyílhat ki magától. Biztosra veszem, hogy valaki követett, és megpróbált mérget csempészni a Fransnak szánt ételbe.

– Vidd a laboratóriumba – mondta Maigret Lapointe-nek.

– Lehet, hogy semmit sem találnak, hiszen a legfelső lábasba próbálták beleönteni, az pedig, mint látják, üres. Hisz nekem, főfelügyelő úr? Észrevehette, hogy őszinte vagyok magához.

– Mindig?

– Amennyire csak lehet. Most Frans életéről van szó. Ezek a gazemberek el akarják tenni láb alól, és tudtomon kívül engem próbáltak meg felhasználni hozzá.

Fernande szemlátomást rettentően el volt keseredve.

– Ha nem merültem volna el annyira az újságomban, jobban meg tudtam volna figyelni. Így csak annyit mondhatok, hogy esőkabát volt rajta, színre olyasmi, mint az enyém, a lábán pedig viseltes fekete cipő.

– Fiatal volt?

– Nem túl fiatal. De nem is öreg. Középkorú. Vagy afféle kortalan típus, ugye ismeri? Mielőtt egészen elvegyült a tömegben, majd cikázva eltűnt, foltot vettem észre az esőkabátja vállán.

– Magas volt? Sovány?

– Inkább alacsony. Legfeljebb középtermetű. Patkányszerű, ha megengedhetek magamnak egy szubjektív megjegyzést.

– Biztos benne, hogy azelőtt sosem látta?

Fernande töprengett.

– Nem. Semmi sem jut róla az eszembe.

Aztán meggondolta magát.

– Valami azért mégis. Éppen azt a cikket olvastam, amelyben a hölgyről, a kisfiúról és az Hôtel Beauséjourról van szó. A támadómról valahogy az az ember jutott eszembe, akiről a szállodásnő azt mondta, hogy küllemre akár képeslapokat kínálgató utcai árus is lehetne. Nem nevet ki?

– Nem.

– Nem hiszi, hogy csak kitaláltam az egészet?

– Nem.

– Egyetért velem abban, hogy valószínűleg megpróbálták eltenni láb alól?

– Lehetséges.

– Mit fog most csinálni?

– Még nem tudom.

Lapointe azzal a hírrel tért vissza, hogy a laboratórium csak órák múlva szolgálhat jelentéssel.

– Nem gondolja, hogy mostantól jobb lenne, ha a férje beérné a börtönkoszttal?

– Okosabb lenne. Biztos furcsállja majd, hogy nem viszek be neki több házikosztot. De hetente kétszer továbbra is láthatom.

Nem sírt, nem szenvelgett, de erősen karikás, sötét szemében aggodalom csillogott.

– Jöjjön velem.

Lapointe-re hunyorított, és intett Fernande-nak, hogy kövesse. Lépcsőkön, folyosókon át vezette az asszonyt, amelyek annál néptelenebbek lettek, minél messzebbre jutottak. Maigret-nek nem volt könnyű kinyitnia azt a kisablakot, amelyen át az udvarra és az ott várakozó rabszállító kocsira lehetett látni.

– Nemsokára lejön a férje. Ha megengedi, most magára hagyom. Dolgom van odafönt.

Kézmozdulattal jelezte, milyen hatalmas halom munka vár rá.

Az asszony hitetlenkedve nézett rá, aztán mindkét kezével belekapaszkodott a rácsba, és mereven nézett arrafelé, ahonnan Steuvelsnek elő kellett bukkannia.

ÖTÖDIK FEJEZET

Kalaphistória

Ahogy maga mögött hagyta az irodákat, a szakadatlanul ki-be csapódó ajtókat, a nyomozóknál egyszerre csörömpölő telefonokat, kifejezetten pihentetőnek érezte a mindig üres lépcsőházon át az Igazságügyi Palota legfelső emeletére – a laboratóriumokhoz és nyilvántartásokhoz – vezető utat.

Már csaknem egészen besötétedett, és a rosszul megvilágított lépcsőházban, amely akár egy roskatag kastély lépcsőháza is lehetett volna, Maigret-t megelőzte tulajdon óriásira nyúlt árnyéka.

Moers egy tetőtéri helyiségben dolgozott, homlokára föltolt zöld védőszemüvegben, vastag lencséjű nagyítót tartva a szeme elé, miközben lámpáját hol közelebb, hol hátrébb húzta egy kifeszített drótszálon.

Ő nem járt a Turenne utcában, nem kérdezgette a szomszédokat, nem ivott sem pernod-t, sem fehérbort a három egymáshoz közeli vendéglő valamelyikében. Nem követett senkit az utcán, és nem töltötte egy zárt kapu előtt várakozva az éjszakát.

Sosem lelkesedett és sosem húzta föl magát, de nem egyszer megesett, hogy egyhuzamban három napot és három éjszakát töltött odabent.

Maigret szótlanul odahúzott egy szalmafonatos széket, leült Moers mellé, és komótosan szippantgatva pipára gyújtott. Amikor meghallotta az egyenletes kopogást a feje fölötti csapóablakon, már tudta, itt a front, eleredt az eső.

– Nézze csak, főnök – mondta Moers, és egy kártyapaklira emlékeztető fényképköteget nyújtott át neki.

Moers nagyszerű munkát végzett magányos irodájában. Noha csak bizonytalan útmutatást kapott, képes volt életre kelteni, személyiséggel felruházni három embert, akikről szinte semmit sem tudtak: az elegánsan öltözködő, kövér külföldit, a fehér kalapos nőt és cinkosukat, aki „úgy nézett ki, mint egy képeslapokat kínálgató utcai árus”.

Sok száz nyilvántartási karton állt a rendelkezésére, és nem kétséges, hogy ő volt az egyetlen, aki oly mértékben memorizálta a bennük található fényképeket, hogy később türelmes munkával képes volt összeállítani egy használható válogatást.

Az első köteg, amelyet Maigret átnézett, mintegy negyven fényképből állt, csupa kövérkés, ápolt férfit ábrázolt, sima hajú, sok gyűrűvel kérkedő, görög vagy közel-keleti típusokat.

– Ezekkel nem vagyok túlzottan megelégedve – sóhajtott Moers, mintha az lett volna a feladata, hogy egy filmhez megtalálja az eszményi szereposztást. – De azért próbálja meg. Ami engem illet, szerintem ezek állnak hozzá a legközelebb.

A második csomagban csak tizenöt fénykép volt, de Maigret-nek kedve lett volna mindegyiket megtapsolni, annyira hasonlítottak ahhoz, amit a Beauséjour tulajdonosnőjének személyleírásából el lehetett képzelni.

A fényképek hátulján feltüntették az ábrázolt személyek foglalkozását. Ketten-hárman lóversenytippekkel kereskedtek. Volt köztük egy lökdösődő technikával dolgozó zsebtolvaj, akit Maigret nagyon jól ismert, mert annak idején ő maga csípte nyakon a buszon; egy másik alak pedig különböző nyilvánosházak számára vadászott kliensekre a nagyobb szállodáknál.

Moers szemében az elégedettség apró lángocskája táncolt.

– Vicces, nem? Épp a nőről gyűjtöttem a legkevesebbet, szinte semmit, mert rendszerint senki sem fényképezkedik kalapban. Azért még folytatom.

Maigret zsebébe csúsztatta a fényképeket, de elücsörgött még egy kicsit; aztán sóhajtva föltápászkodott, hogy átmenjen a szomszédos laboratóriumba, ahol még mindig a Fernande ételhordójából vett ételmintákat vizsgálták.

De nem találtak semmit. Elképzelhető, hogy Fernande története csak mese, amit viszont aligha lehet rábizonyítani, de az is lehet, hogy a merénylőnek nem volt ideje kiönteni a mérget, vagy ha volt is, abba a lábaskába került az egész, amelyiknek a tartalma teljes egészében a metrókocsi padlójára ömlött.

Maigret-nek nem volt kedve még egyszer benézni a nyomozói irodába. Nekivágott az esőben az Orfèvres rakpartnak, felöltője gallérját fölhajtva sietett a Saint-Michel híd felé; jó egy tucatszor kellett integetnie, mire végre megállt neki egy taxi.

– Blanche tér. A Lepic utca sarkán.

Maigret elégedetlen volt magával, úgy érezte, rossz mederbe terelődött a nyomozás. Főleg Philippe Liotard-ra haragudott ezért, hisz az ügyvéd viselkedése kényszerítette arra, hogy mellőzze megszokott módszereit, és ugyancsak őmiatta lendült túlságosan is mozgásba az egész nyomozói apparátus.

Most már olyan sokan foglalkoztak az üggyel, hogy Maigret képtelen volt személyesen kézben tartani a szálakat, amelyek szinte kedvükre kuszálódtak, léptennyomon felbukkanó új figurákkal, akikről szinte semmit sem tudott, és így a szerepüket sem találhatta ki.

Legszívesebben elölről kezdte volna a nyomozást, egyedül, lassan, nehézkesen, jól bevált módszerével, de ez már nem volt lehetséges, a gépezet mozgásba lendült, semmiféle eszközzel nem állíthatta meg.

Szerette volna újra kikérdezni a házmestert, a szemközti cipészt és az öreg hölgyet a negyedikről. De mire lett volna jó? Aki csak él és mozog, már mind kifaggatta őket: nyomozók, újságírók, amatőr detektívek, az utca lakói. Nyilatkozataik megjelentek a lapokban, többé nem szívhatták vissza. Azon a csapáson, amelyen a nyomozás haladt, akár ötven ember is kényelmesen gyalogolhatott egymás mellett.

– Maga szerint, Monsieur Maigret, a könyvkötő ölte meg?

A sofőr felismerte, ezért engedte meg magának a némileg bizalmaskodó kérdést.

– Nem tudom.

– A maga helyében elsősorban a kisfiúval foglalkoznék. Szerintem ő vezethet nyomra, és nem azért mondom, mert nekem is ilyen korú fiam van.

Na tessék, még a taxisofőr is beleüti az orrát! A Lepic utca sarkán Maigret kiszállt, és bement az Hôtel Beauséjour bárjába, hogy bedobjon valamit. A terasz fölötti ernyőről körben kövér cseppekben csordogált az eső, és alatta olyan mozdulatlanul ültek a nők, mintha a viaszmúzeumból kerültek volna oda. Maigret a legtöbbet ismerte. Egyikükmásikuk bizonyára a szállodába viszi föl alkalmi ismerőseit.

A szálloda ajtajában egy nagyon kövér nő állt, egészen eltorlaszolva a bejáratot. Rámosolygott Maigret-re, bizonyára azt gondolva, hogy őt szemelte ki magának, de aztán felismerte, és elnézést kért.

Maigret fölment az irodába, ahol ezúttal fekete selyembe öltözve találta a tulajdonosnőt; választékos öltözékét aranykeretes szemüveg és égővörös haj egészítette ki.

– Üljön le. Egy pillanat türelmét kérem.

Azzal kikiabált a lépcsőházba:

– Egy szalvétát a 17-esnek, Emma! – Majd ismét az irodába lépve: – Találtak valamit?

– Szeretném, ha figyelmesen megnézné ezeket a fényképeket.

Először a Moers által válogatott, nőket ábrázoló képeket tette a tulajdonosnő elé. Ő egyenként megnézte, de mindegyiknél csak a fejét csóválta, majd visszaadta a képeket.

– Nem. Egyáltalán nem hasonlít egyikre sem. Eleve sokkal előkelőbb, mint ezek a nők itt. Persze azért nem olyan nagyon előkelő. Inkább azt akarom ezzel mondani, hogy úgy néz ki, ahogy kell. Érti? Ő rendes nőnek látszik, míg ezek, akiket mutatott, akár az én szobáimat is látogathatnák.

– És ezek?

Most következtek a fekete hajú férfiak. De az asszony továbbra is csak csóválta a fejét.

– Nem. A férfi is egészen más. Nem tudom, hogy magyarázzam. Ezeken túlságosan látszik a jöttmentség. Monsieur Levine viszont lakhatott volna bármelyik elegáns hotelben, mondjuk, a Champs-Élysées-n, és senkinek sem tűnt volna fel.

– No és ezek?

Maigret sóhajtva nyújtotta oda a harmadik fotóköteget, a nő pedig a harmadiknál megdermedt, és lapos pillantást vetett a főfelügyelőre. Habozik talán?

– Ő az?

– Talán. Várjon, hadd nézzem meg a fénynél.

Egy lány bukkant elő a lépcsőházból, ügyfele a lépcsőház sötétjében várakozott:

– Menj a 7-esbe, Clémence. Most tették rendbe a szobát.

Másik szemüveget tett az orrára.

– Meg mernék esküdni, hogy ő az, igen. Kár, hogy nem mozog. Ha látnám, ahogy jár, még hátulról is azonnal megismerném. De valószínűleg így sem tévedek.

A fénykép hátára Moers röviden följegyezte az ábrázolt személy pályafutását. Maigret hökkenten látta, hogy az illető valószínűleg belga, akárcsak a könyvkötő. Valószínűleg, ugyanis annyi különböző néven ismerték, hogy sehogy sem lehetett megállapítani az igazi személyazonosságát.

– Köszönöm, asszonyom.

– Remélem, a javamra írják. Megjátszhattam volna, hogy nem ismerem fel. Végül is, ezek veszélyes emberek lehetnek, ki tudja, nem kockáztatok-e a segítséggel túl sokat.

A szállodát áporodott szag ülte meg, az asszonyból pedig erős parfümillat áradt, így aztán Maigret örült, amikor ismét odakint találhatta magát, és beszívhatta az esős utca levegőjét.

Még nem volt hét óra. A kis Lapointe alighanem ezekben a percekben találkozik a húgával, és Maigret útmutatása szerint elmeséli neki, mi minden történt aznap a Bűnügyi Rendőrségen. Jó gyerek ez a Lapointe, bár kicsit még ideges, nem ura az érzelmeinek, de biztosan embert lehet faragni belőle.

Lucas továbbra is a karmester szerepét töltötte be: irodája telefon-összeköttetésben állt mindenféle szolgálattal, Párizs minden szögletével és minden olyan hellyel, ahol a három embert keresték. Ami pedig Janvier-t illeti, ő egyfolytában Alfonsit követte, így már azt is tudni lehetett, hogy a volt nyomozó visszatért a Turenne utcába, és több mint egy órát töltött Fernande-dal az alagsorban.

A főfelügyelő megivott még egy pohár sört, és közben elolvasta Moers jegyzetét, amiről mindjárt eszébe is jutott valami.

Alfred Moss, belga nemzetiségű (?). Körülbelül negyvenkét éves. Mintegy tíz évig zenés szórakozóhelyeken lépett fel. Egy nyújtón bemutatott akrobataszám egyik résztvevője volt: Moss, Jef és Joe.

Maigret emlékezett rá. Hármuk közül főleg arra emlékezett jól, aki a bohóc szerepét játszotta, nagyon bő, fekete öltözékben és végeérhetetlenül hosszú cipőben, kékre festett állal, hatalmas szájjal, zöld parókában.

Úgy mozgott, mintha nem lennének ízületei, és minden ugrása után látszólag rém súlyosan zuhant a földre, így a néző képtelenségnek tartotta, hogy megúszhatja csonttörés nélkül.

Megjárta a legtöbb európai országot, és az Egyesült Államokba is eljutott, ahol négy éven át a Barnum cirkuszhoz szegődve dolgozott. Egy baleset vetett véget a pályafutásának.

Ezután nevek következtek: a rendőrség tudta, hogy a későbbiekben felbukkanó Mosselaer, Van Vlanderen, Paterson, Smith, Thomas név mögött ugyanazt a személyt kell keresni. Többször is letartóztatták, Londonban, Manchesterben, Brüsszelben, Amszterdamban és háromszor-négyszer Párizsban.

Bizonyíték hiányában azonban mégsem ítélték el egyszer sem. Akármilyen személyazonosságot talált ki magának, mindig rendben voltak a papírjai, ráadásul elég jól beszélt öt-hat nyelvet ahhoz, hogy könnyedén váltogassa a nemzetiségét.

Először Londonban körözték, ahol svájci állampolgárnak adta ki magát, és egy kastélyban dolgozott tolmácsként. Látták kijönni az egyik lakosztályból, ahol lába kelt egy ékszeres ládikának, ám a kárvallott, egy öreg amerikai hölgy azt állította, hogy ő hívta be, mert le akart fordíttatni vele egy német nyelvű levelet.

Négy évvel később Amszterdamban gyanúsították meg váltási csalással. Akárcsak először, most sem tudtak rábizonyítani semmit, és ezután egy időre eltűnt.

Később, amikor hatalmas méreteket öltött a határ menti aranycsempészet, a párizsi Hírszerző Szolgálat próbált – sikertelenül – a nyomára bukkanni az időközben Joseph Thomasszá lett Moss-nak, aki Franciaország és Belgium között ingázott.

Egyformán jól ismerte a jólétet és a szegénységet, első osztályú szállodában éppúgy lakott, mint nyomorúságos bútorozott szobákban.

Három éve sehol sem jelezték, hogy fölbukkant volna. Nem lehetett tudni, milyen országban, miféle néven tevékenykedik, és hogy tevékenykedik-e még egyáltalán.

Maigret bement a fülkébe, és telefonhoz hívatta Lucas-t.

– Menj föl Moershöz, és kérd meg, hogy gyűjtsön össze minden fülest egy bizonyos Mossról. Igen. Mondd meg neki, hogy ő az egyik emberünk. Moers majd eligazít, te csak kövesd az útmutatást. Adj ki általános felhívást, de ne tartóztassák le. Sőt, ha rátalálnak, kövessenek el mindent, hogy ne gyanakodjon. Érted?

– Értem, főnök. Egyébként épp most kaptam hírt egy gyerekről.

– Hol?

– A Denfert-Rochereau sugárúton. Már odaküldtem valakit. Most várok. Sosincs kéznél elég ember. A pályaudvarról, a Gare du Nordról is hívtak. Torrence ment oda.

Maigret-nek jólesett sétálni egy kicsit az esőben, úgyhogy az Anvers tér felé kanyarodott, és szemügyre vette a most vízben ázó padot, ahol Madame Maigret várakozott. A Trudaine sugárút sarkán álló épület falán tábla hirdette nagy, kifakult betűkkel, hogy Fogorvos.

Még visszajön ide. Mennyi minden lenne még, amit az örökös rohanás miatt mindig másnapra kell halasztania!

Felugrott egy buszra. Amikor a lakásajtó elé ért, meglepetten tapasztalta, hogy nem hall konyhai zajt odabentről, és nem illatozik frissen főtt vacsora. Bement, majd az ebédlőn áthaladva észrevette, hogy nincs megterítve, aztán végre meglátta Madame Maigret-t is: az asszony kombinéban volt, és éppen a harisnyáját húzta le.

A főfelügyelő olyan szokatlannak találta ezt, hogy csak elkerekedő szemmel nézte, de nem szólt semmit. A felesége elnevette magát:

– De hiszen te haragszol, Maigret!

Már-már agresszív jókedv volt az asszony hangjában, olyan, amit Maigret nem ismert, ráadásul észrevette, hogy az ágyon a felesége legjobb ruhája és a régi szép napokban viselt kalapja hever.

– Ma kénytelen leszel beérni hideg vacsorával. Képzeld, annyira el voltam foglalva, hogy nem értem rá főzni. Amúgy is, mostanában igen ritkán fordul elő, hogy itthon eszel!

Madame Maigret az alacsony karszékbe rogyva elégedett sóhajtások kíséretében masszírozta a lábát.

– Azt hiszem, soha életemben nem gyalogoltam ennyit!

Maigret még mindig felöltőben, ázott kalappal a fején állt ott, és csak nézte az asszonyt, várt, az pedig szántszándékkal csigázta.

– A nagy áruházakban kezdtem, bár szinte teljesen biztos voltam benne, hogy semmi értelme. De sosem tudni; nem akartam később szemrehányást tenni magamnak, hogy meg sem próbáltam. Aztán végigmentem az egész La Fayette utcán, majd visszafelé a Notre-Dame-de-Lorette-en, aztán sétáltam a Blanche meg a Clichy utcában. Utána megint az Opera felé igyekeztem, és mindezt végig gyalog, pedig közben eleredt az eső. Most jut eszembe, nem is mondtam, hogy a Ternes és a Champs-Élysées negyedet már tegnap „letudtam”. Persze csak a lelkiismeretem megnyugtatására, hiszen sejtettem, hogy arrafelé túl drága lesz minden.

Maigret végre feltette a kérdést, amelyre az asszony várt.

– Mit kerestél?

– Mit, hát a kalapot! Nem érted? Bosszantott ez a história. Gondoltam, ez úgysem férfimunka. A kosztüm, az csak egy kosztüm, főleg ha kék. De a kalap, az más, és én jól megnéztem azt a kalapot. Néhány hete jött divatba a fehér kalap. Sokan hordják, de nincs két egészen egyforma. Érted? Nem baj, hogy hideget kell enned? Hoztam mindenféle finomságot az olasz üzletből, pármai sonkát, ecetes vargányát, kész előételeket.

– És a kalap?

– Érdekel, Maigret? Miközben vársz, a tiédről a szőnyegre csöpög a víz. Jobb lenne, ha levennéd.

Biztosan sikerrel járt, vélte Maigret, különben nem játszana, nem incselkedne vele ilyen jókedvűen. Jobb lesz hát, ha kivárja a sorát, és továbbra is úgy tesz, mintha mogorva kedvében lenne, mert ez tetszik az asszonynak.

Miközben Madame Maigret vászonruhába bújt, a főfelügyelő leült az ágy szélére.

– Tudtam, hogy nem a legmenőbb divatcégek készíthették azt a kalapot, vagyis nem érdemes a Paix vagy a Saint-Honoré utcában, sem a Matignon sugárúton keresni. Ezekben a divatházakban amúgy sem tesznek ki árut a polcra, vagyis el kellett volna játszanom, hogy vásárlási szándékkal megyek be. El tudsz képzelni, amint éppen kalapokat próbálok Caroline Reboux-nál vagy Rose Valois-nál? Másfelől ugyanilyen nyilvánvaló volt, hogy nem a Galeries Lafayette vagy a Printemps Áruházból való a kalap. Valahol a kettő között félúton kellett keresni. Divatárustól, méghozzá jó ízlésű divatárustól származott, annyi biztos. Ezért jártam végig az összes kis üzletet, főleg az Anvers tér környékén, vagy nem túl messze tőle. Legalább száz fehér kalapot láttam, mégis egy halványszürke kalap előtt vert gyökeret a lábam. „Helène és Rosine” butikjának kirakatában kellette magát, a Caumartin utcában, és pontosan ugyanolyan kalap volt, csak más színű, ebben egészen biztos vagyok. Meséltem neked, hogy a kisfiúval sétálgató nő kalapján három-négy ujjnyi széles fátyol volt, éppen a szeme elé lógott. Ugyanolyan fátyol volt a szürke kalapon is.

– Bementél?

Maigret-nek nem volt könnyű mosolygás nélkül megállnia, mert még sosem fordult elő, hogy a félénk természetű Madame Maigret részt vett volna egy nyomozásban, és nyilvánvaló, hogy szintén életében először tért be egy Opera környéki divatbutikba.

– Meglep? Azt hiszed, az én koromban már nem mehet be az ember egy butikba? Természetesen bementem, még féltem is, hátha nincs nyitva. A világ legtermészetesebb hangján kérdeztem meg, hogy van-e ugyanolyan kalapjuk fehérben. Az eladónő azt felelte, nincs, csak halványkéket, sárgát vagy jade-zöldet tud adni. Hozzátette, hogy volt neki fehérben is, de az utolsót már több mint egy hónapja eladta.

– Erre mit csináltál? – kérdezte Maigret kíváncsian.

– Nagyot sóhajtottam, és azt mondtam: *Akkor biztos azt láttam az egyik barátnőm fején.* A butikban mindenütt tükör van, onnan tudom, hogy egészen belevörösödtem. *Ismeri Panetti grófnét?*, kérdezte a nő, és a meglepődése csöppet sem volt hízelgő rám nézve. *Találkoztam vele néhányszor. Szeretném viszontlátni, mert megtudtam a számára valamit, amire megkért, csak éppen a címét veszítettem el,* mondtam. Mire ő: *Gondolom, még most is ott lakik a…,* de itt megtorpant. Nem bízott bennem egészen. Aztán mégsem merte nem befejezni a saját mondatát. *Gondolom, még most is ott lakik a Claridge-ban.*

Madame Maigret egyszerre győzedelmes és csúfondáros pillantással nézett a férjére, az ajkai mégis megremegtek. Maigret pedig úgy döntött, végigjátssza a mogorva szerepét.

– Remélem, nem mentél el kifaggatni a Claridge portását – morogta.

– Nem, azonnal hazajöttem. Haragszol?

– Nem.

– Ártottam neked ezzel a buta esettel, ezért próbálok segíteni. Most pedig gyere enni, remélem, van annyi időd, hogy bekapj egy falatot, mielőtt odamész.

A vacsora első közös étkezéseikre emlékeztette Maigret-t; a felesége akkoriban fedezte föl Párizst, és egészen el volt ragadtatva az olasz üzletekben kínált készétkektől, kis fogásoktól. Inkább falatozás volt ez, mint evés.

– Használhatónak tartod az értesülésemet?

– Ha nem tévedtél a kalap tekintetében, akkor igen.

– Abban egész biztos vagyok. Ami a cipőt illeti, érzek némi bizonytalanságot.

– Hogyhogy? Még cipőről is mesélsz nekem?

– Amikor az ember egy padon üldögél a téren, egész természetesen esik a pillantása a szomszédja cipőjére. Egyszer, amikor figyelmesebben odanéztem, észrevettem, hogy ez zavarja őt, mert megpróbálta behúzni a lábát a pad alá.

– Miért?

– Elmagyarázom, Maigret. Ne duzzogj. Nem tehetsz róla, hogy fogalmad sincs a női dolgokról. Képzeld csak el, mi történik, ha egy előkelő divatszalonokhoz szokott hölgy átlagos kispolgári nőcskének akar látszani, hogy észrevétlen maradjon. Vesz magának egy kosztümöt, konfekciót, ez könnyű. Még egy kalapot is vehet magának, olyat, ami nem túl nagy luxus, bár ebben azért nem vagyok olyan biztos.

– Mit akarsz mondani ezzel?

– Azt, hogy talán már korábban is megvolt neki, de úgy vélekedett, hogy nem lesz túlságosan kirívó azok között a fehér kalapok között, amiket ebben az évszakban hordanak a munkába járó párizsi nők. És persze leveszi az ékszereit! De van egyvalami, amihez nemigen tud hozzászokni: a készen vett cipő. A legjobb cipészeknél csináltatott

cipő elkényezteti a lábat. Hallottál te is nyögni engem eleget, hogy tudd, a nőknek természettől érzékeny a lábuk. Úgyhogy a cipőit mégis tovább hordja, és reménykedik, hogy nem fog feltűnni senkinek. De ez tévedés, mert én például a cipőt szoktam megnézni legelőször. Többnyire fordítva van: szép, elegáns nők drága ruha vagy szőrmekabát mellett képesek filléres cipőt hordani.

– És a te barátnődé drága cipő volt?

– Csináltatott cipő volt, egész biztosan, és mintha a lábára öntötték volna. Nem vagyok eléggé járatos ezen a téren, így nem tudom, melyik cipész készíthette. Más nők biztosan meg tudnák állapítani.

Maigret vacsora után még ráérősen megivott egy kupica kökénypálinkát, és csaknem egy egész pipát elszívott hozzá.

– A Claridge-ba mész? Későn jössz haza?

Maigret taxiba ült, és a Champs-Élysées-n, a palotaépület előtt szállt ki, majd azonnal a portásfülkébe indult. Már az éjszakai portás volt szolgálatban, és Maigret nemcsak azért tartotta ezt szerencsés körülménynek, mert évek óta ismerte, hanem azért is, mert az éjszakai portások rendszerint sokkal többet tudnak a vendégekről, mint a nappaliak.

Érkezése egy efféle helyre mindig ugyanolyan hatással járt. Jól látta, hogy a recepciós, az aligazgató, de még a liftesfiú is a homlokát ráncolja, és töri a fejét, vajon mi baj lehet. Nem szeretik a botrányokat a luxusszállodákban, márpedig egy bűnügyi főfelügyelő felbukkanása sosem jelent semmi jót.

– Hogy van, Benoît?

– Egész jól, Monsieur Maigret. Kezdődik az amerikai szezon, egyre többen érkeznek.

– Panetti grófné itt lakik még?

– Már jó egy hónapja elment. Akarja, hogy megnézzem a pontos dátumot?

– Családostul jött?

– Családostul?

Ilyenkor mindig nyugalmas a szálloda. A vendégek többsége most is házon kívül tartózkodott, színházba vagy vacsorázni ment. Az aranyló lámpafényben tétlenül lógatták a kezüket a kifutófiúk, és a márványoszlopok mögül, távolról lestek a főfelügyelőt, akit látásból mindannyian ismertek.

– Sosem láttam semmiféle családtagját. Pedig évek óta idejár… és…

– Mondja csak, látta a grófnét valaha fehér kalapban?

– Hogyne láttam volna. Néhány nappal az elutazása előtt vett magának egyet.

– És kék kosztümöt hordott-e?

– Azt nem. Biztos összetéveszti őket, Monsieur Maigret. A kék kosztümös, az a szobalánya, vagy komornája, ha úgy tetszik, vagyis az a kisasszony, aki vele utazik.

– Sosem látta tehát Panetti grófnét kék kosztümben?

– Ha ismerné, nem kérdezne ilyet.

Maigret mindenesetre megmutatta neki a Moers által válogatott fényképeket.

– Van közte olyan, aki hasonlít rá?

Benoît döbbenten meredt a főfelügyelőre.

– Biztos benne, hogy nincs itt valami nagy tévedés? Ezek a nők, akiket mutat, még harmincévesek sincsenek, a grófné pedig nem jár messze a hetventől! Inkább tájékozódjék felőle a nagyvilági életben járatos kollégáinál, nekik ismerniük kell. Ugye,

milyen könnyen megzavarják az embert? Mindenesetre nem árt tudnia, hogy a grófné az egyik legrégebbi vendégünk!

– Először is, lehet-e tudni, kicsoda tulajdonképpen a grófné?

– A lőszergyártó, olasz nehézipari mágnás, Panetti gróf özvegye. Mindenhol élt egy keveset, Párizsban, Cannes-ban, Egyiptomban. Úgy tudom, Vichyben is eltölt valamennyi időt minden évben.

– Iszik?

– Úgy mondanám, hogy pezsgővel helyettesíti a vizet, és nem lepne meg, ha kiderülne, hogy Pommery bruttel mos fogat! Úgy öltözik, mint egy fiatal lány, erősen festi magát, babaarcúnak szeretne látszani, és az éjszakái jelentős részét kabarékban tölti.

– És a szobalány?

– Nem ismerem jól. A grófné gyakran váltogatja őket. A mostanit idén láttam először. Tavaly egy magas, vörös hajú nő kísérte, egy hivatásos masszírozónő, a grófné ugyanis mindennap megmasszíroztatja magát.

– Tudja, hogy hívják ezt a fiatal nőt?

– Valami Gloria. Már nincs meg nekem a kartonja, de az irodában megmondják magának. Nem tudom, olasz-e vagy dél-franciaországi, talán épp toulouse-i.

– Barna kis nő?

– Igen. Elegáns, illemtudó és csinos. Ritkán láttam. Nem futárszobában aludt, hanem a grófné lakosztályában, sőt vele étkezett.

– Mi a helyzet a férfiakkal?

– Csak a grófné veje járt itt, meg-meglátogatta.

– Mikor?

– Például nem sokkal az elutazásuk előtt. Ha pontosabbat akar tudni, a recepción kérdezze. Ő nem lakott nálunk.

– Tudja a nevét?

– Azt hiszem, Krynker. Egyébként cseh vagy magyar.

– Barna hajú, elég kövér, és negyven körül járhat?

– Nem. Épp ellenkezőleg, világosszőke, és sokkal fiatalabb. Legfeljebb harmincnak nézem.

Egy amerikai csoport szakította félbe a beszélgetést; az estélyi ruhás vendégek leadták a szobakulcsukat és taxit rendeltek.

– Persze nem mernék megesküdni, hogy igazi vő volt…

– Voltak kalandjai a grófnénak?

– Nem tudom. Nem mondhatok se igent, se nemet.

– Előfordult, hogy a vő itt töltötte az éjszakát?

– Nem, de többször együtt mentek el valahová.

– A komorna is?

– Ő este sosem kísérte el a grófnét. Soha nem láttam alkalmi ruhában.

– Tudja, hová utaztak el?

– Ha jól emlékszem, Londonba. De várjon csak. Most jut eszembe valami. Ernest! Gyere ide! Ne félj. Ugye, hogy Panetti grófné itt hagyta a nagy bőröndjeit?

– Igen, uram.

– Gyakran megesik – magyarázta a portás –, hogy ha valamelyik vendégünk hosszabb-rövidebb időre elutazik, itt hagyja a csomagja egy részét. Külön erre a célra van egy tárolónk. A grófné abban a helyiségben hagyta a csomagját.

– Nem mondta, mikor jön vissza?
– Nem tudok róla.
– Egyedül ment el?
– A szobalánnyal.
– Taxival?
– Ezt a nappali kollégámtól kellene megkérdeznie. Reggel nyolc órától lesz itt.
Maigret elővette a zsebéből Moss fényképét. A portás épp csak egy pillantást vetett rá, majd elfintorodott.
– Ezt az alakot itt hiába keresi.
– Ismeri?
– Paterson. Mosselaer néven ismertem meg, amikor még Milánóban dolgoztam, vagyis jó tizenöt éve. Minden előkelő szállodában ismerik, úgyhogy már sehol sem mer mutatkozni. Tudja, hogy úgysem kapna szobát, még az előcsarnokon sem engednék át.
– Nem látta mostanában?
– Nem. Ha találkoznék vele, mindjárt azzal kezdeném, hogy behajtanám rajta a 100 lírámat, amit annak idején kölcsönadtam neki, és ő sosem adott meg.
– A nappali kollégájának van telefonja?
– Megpróbálhatja felhívni a saint-cloud-i házában, de ritkán veszi fel. Nem szereti, ha este zavarják, sokszor melléteszi a kagylót.
A kolléga ezúttal mégis fölvette a telefont, pedig bizonyára rádiót hallgatott, Maigret ugyanis zenét hallott a háttérből.
– A poggyászmester persze mondhatott volna többet is. Én azonban nem emlékszem rá, hogy taxit hívott. Amikor a grófné távozik a hotelből, többnyire én veszem meg a vonat- vagy repülőjegyeket.
– Ezúttal nem így történt?
– Nem. Furcsa, hogy miért csak most lepődöm meg rajta. Talán valaki érte jött a saját autójával…?
– Vajon Krynkernek, a grófné vejének van kocsija?
– Természetesen. Nagy, csokoládébarna, amerikai kocsival jár.
– Köszönöm. Valószínűleg holnap reggel felkeresem a szállodában.
Maigret ezután a recepcióhoz ment, ahol a fekete mellényes, csíkos nadrágos aligazgató ragaszkodott hozzá, hogy saját kezűleg keresse vissza a kért adatokat.
– A grófné február 16-án este hagyta el a szállodát. Itt van, megtaláltam a számláját.
– Egyedül volt?
– Aznap két ebédet fizetett. Vagyis a komornája társaságában ebédelt.
– Ideadná nekem azt a számlát?
Napi lebontásban a grófné minden szállodai kiadása föl volt tüntetve rajta, és Maigret szerette volna pihent fejjel áttanulmányozni.
– Azzal a feltétellel, hogy visszaadja! Mert ha nem, még meggyűlhet a bajunk az adóhatósággal. De tulajdonképpen miért érdekli a rendőrséget egy olyan személy, mint Panetti grófné?
Maigret gondolataiba mélyedve hallgatta, és így majdnem kiszaladt a száján, hogy „A feleségem miatt!”, de még időben sikerült visszaszívnia.
– Még nem tudom – dünnyögte. – Valami kalaphistória miatt.

HATODIK FEJEZET

Mosóhajó a Vert-Galant téren

Maigret kiment a forgóajtón, és ahogy az esőben megpillantotta a Champs-Élysées fényfüzéreit, most is – mint mindig – elérzékenyült; elhatározta, hogy gyalog megy a köröndig, ám ekkor hirtelen homlokráncolásra késztette valami. Egy virágárus nő, aki szerette volna elkerülni a bőrig ázást, behúzódott egy fa alá, és ugyanott, szinte mellette, Janvier állt a fa törzsének támaszkodva, és szánalmasan komikus arccal nézte Maigret-t, miközben szemlátomást szeretett volna megértetni vele valamit.

Maigret elindult felé.

– Mi a csudát keresel te itt?

A nyomozó egy kirakatra mutatott, a kevés kivilágított kirakat egyikére, és az előtte álló emberre. Alfonsi állt ott, és úgy tett, mintha mélyen elmerülne egy poggyásztartó állvány szemlélésében.

– Követi magát, főnök. Emiatt aztán nekem is követnem kell.

– Találkozott Liotard-ral a Turenne utcai látogatása után?

– Nem. Telefonált neki.

– Hagyd a fenébe. Ha akarod, hazaviszlek.

Janvier a Réaumur utcában lakott, Maigret-nek nagyjából útba esett.

Alfonsi meglepődve, tanácstalanul nézte a két férfit, amikor pedig Maigret leintett egy taxit, hirtelen sarkon fordult, és elindult az Étoile felé.

– Van valami újság?

– Rengeteg. Szinte túl sok.

– Holnap reggel is Alfonsit figyeljem?

– Ne. Gyere be az irodába. Valószínűleg mindenkinek lesz munkája.

Amikor a nyomozó kiszállt, Maigret odaszólt a sofőrnek:

– Menjünk a Turenne utcába.

Nem volt késő. Maigret halványan reménykedett, hogy fényt lát a könyvkötőnél. Eszményi pillanat lenne, hogy hosszasan elbeszélgessen Fernande-dal, ahogy már régóta szerette volna.

Megcsillant valami az üvegen, Maigret ki is szállt, de aztán látta, hogy odabent teljes sötétség uralkodik; habozott, bekopogjon-e, aztán mégis inkább az Orfèvres rakpartra ment. Torrence volt az ügyeletes, Maigret ellátta utasításokkal.

Madame Maigret éppen akkor feküdt le, amikor a főfelügyelő lábujjhegyen belépett a lakásba. Sötétben vetkőzött le, nehogy felébressze a feleségét, de ő persze nem aludt:

– Megvan a kalap?

– Valóban Panetti grófné vette meg.

– Láttad?

– Nem. De megtudtam, hogy körülbelül hetvenöt éves.

Rosszkedvűen vagy inkább gondterhelten feküdt le, és amikor felébredt, még mindig esett. Borotválkozás közben megvágta magát.

– Folytatod a nyomozást? – kérdezte a feleségét, aki hajcsavarókkal a hajában éppen a reggelijét szolgálta fel.

– Van valami más dolgom? – érdeklődött az asszony egész komolyan.

– Nem tudom. Ha már így belelendültél…

A Voltaire körút sarkán megvette az újságot, de nem talált benne újabb nyilatkozatot Philippe Liotard-tól, nem talált újabb kihívást. A Claridge éjszakai portása pedig diszkrét embernek bizonyult, mert a grófnéról sem írt az újság.

A Bűnügyi Rendőrségen már javában folyt a munka, a Torrence-t váltó Lucas Maigret esti utasításainak megfelelően mozgásba hozta a gépezetet; most az olasz grófnét keresték, a Côte d'Azur-tól a külföldi fővárosokig mindenhol, de hasonló érdeklődéssel kérdezősködtek egy bizonyos Krynker és a szobalány felől is.

A busz peronján, amelyet valósággal beburkolt a finoman szitáló eső, egy utas újságot olvasott, és Maigret-t elgondolkodtatta az egyik cím:

Egy helyben topog a nyomozás

Pedig most, ebben a pillanatban is hányan foglalkoznak vele! Folyamatosan szemmel tartják a pályaudvarokat, a kikötőket, a repülőtereket. Szállodákban, kiadó szobákban kutakodnak. Nemcsak Párizsban, hanem Londonban, Brüsszelben, Amszterdamban és Rómában is Moss nyomait keresik.

Maigret a Turenne utcába ment, betért a Tabac des Vosges-ba, vásárolt egy pakli dohányt, és felhörpintett egy pohár fehérbort. Nem látott újságírókat, csak néhány egyre csalódottabbnak látszó helybélit.

A könyvkötőnél be volt zárva az ajtó. Maigret kopogott, és Fernande hamarosan megjelent az alagsorból fölfelé vezető csigalépcsőn. Akárcsak Madame Maigret-nek, neki is csavarók voltak a hajában, és az üvegen keresztül csak lassan ismerte föl látogatóját, majd végre ajtót nyitott.

– Szeretnék egy kicsit beszélgetni magával!

Maigret a lépcső felé indult. Hideg volt, mert azóta sem gyújtották be a kazánt.

– Menjünk le?

Maigret követte az asszonyt a konyhába, Fernande ugyanis éppen ott takarított, amikor a főfelügyelő megzavarta.

Fáradtnak látszott, és mintha csüggedés bujkált volna a tekintetében.

– Kér egy csésze kávét? Épp most főztem, még forró.

Maigret elfogadta, leült az asztalhoz, az asszony pedig vele szemben ült le, és meztelen combján eligazgatta pongyolája szárnyait.

– Alfonsi tegnap itt járt. Mit akart?

– Nem tudom. Főleg az érdekli, maga miket kérdezett tőlem, és arra int, hogy ne bízzak magában.

– Beszélt neki a mérgezési kísérletről?

– Igen.

– Miért?

– Nem mondta, hogy hallgassak róla. Nem tudom már, hogy jött szóba. Liotard-nak dolgozik, érthető hát, ha mindenről tudni akar.

– Senki más nem járt magánál?

Maigret úgy látta, mintha Fernande habozott volna egy pillanatig, de talán csak a

fáradtság tette olyan levertté. Jókora bögre kávét töltött magának. Nyilvánvalóan csak a hatalmas mennyiségű feketekávé tartotta benne a lelket.

– Nem. Senki.

– Megmondta a férjének, miért nem visz be neki több ételt?

– Sikerült szólnom neki. Hála magának.

– Telefonon sem keresték?

– Nem. Nem hiszem. Előfordul, hogy csöng a telefon, de mire fölérek, már senki sincs a vonalban.

Maigret elővette Alfred Moss képét a zsebéből.

– Ismeri ezt az embert?

Az asszony megnézte, és egészen természetes hangon válaszolt:

– Hát persze.

– Ki ő?

– Alfred, a férjem testvére.

– Régóta nem látta?

– Ritkán találkozom vele. Megesik, hogy több mint egy évig felénk sem néz. Leginkább külföldön él.

– Tudja, mivel foglalkozik?

– Nem nagyon. Frans szerint egy szegény ördög, aki elhibázta az életét, és sosem volt szerencséje.

– Nem beszélt az eredeti foglalkozásáról?

– Tudom, hogy cirkuszban dolgozott, akrobata volt, és amikor egyszer leesett, eltörött a gerince.

– És azóta?

– Nem valami impresszárióféle?

– Azt is tudja, hogy nem Steuvelsnek hívják, mint a fivérét, hanem Mossnak?

– Igen.

Még tétovázott, folytassa-e, és közben a konyhaasztalon, a kávéscsészék mellett fekvő fényképet nézte, majd fölállt, és elzárta a gázt a lábas alatt, amelyben már forrt a víz.

– Frans pontosabb választ tudna adni. A szüleik nagyon szegények voltak, de ez nem a teljes igazság. Az anyja valójában ugyanazt a mesterséget űzte Gandban, jobban mondva, a város egy rossz hírű negyedében, amit korábban én. Ráadásul ivott is. Nem vagyok benne egészen biztos, hogy nem hiányzott-e egy kereke. Hét vagy nyolc gyereket szült, de a legtöbbnek nem tudta volna megnevezni az apját. Frans választotta magának később a Steuvels nevet. Az anyját Mosselaernek hívták.

– Már nem él?

– Azt hiszem, nem. Frans nem szeret róla beszélni.

– Tartotta a kapcsolatot a testvéreivel?

– Nem hinném. Csak Alfred szokta nagy ritkán meglátogatni, senki más. Alfred pedig elég hányatott sorsú lehet, mert egyszer úgy tetszik, tele van pénzzel, elegánsan, taxival érkezik, ajándékot hoz, máskor viszont szánalmasan le van robbanva.

– Mikor látta utoljára?

– Hadd gondolkozzam. Legalább két hónapja, ha nem több.

– Magukkal vacsorázott?

– Igen, ahogy szokott.

– Mondja csak, amikor Alfred meglátogatta magukat, sosem fordult elő, hogy a férje valamilyen ürüggyel el akarta volna magát távolítani?

– Nem. Miért? Megesett, hogy egyedül maradtak a műhelyben, de főzés közben mindent hallhattam idelentről.

– Miről beszélgettek?

– Semmi különösről. Moss szívesen idézte föl akrobataéletét, és az országokat, ahol élt. Szinte mindig célozgatott a gyerekkorukra, az anyjukra, ennek köszönhető, hogy tudok róla egy keveset.

– Alfred a fiatalabb, ugye?

– Három-négy évvel. Vacsora után Frans olykor elkísérte a sarokig. Kizárólag ilyenkor nem voltam mellettük.

– Sosem beszéltek üzletről?

– Soha.

– Előfordult, hogy Alfred elhozta egy barátját vagy barátnőjét?

– Én csak egyedül láttam. Azt hiszem, régen nős volt, de ebben nem vagyok biztos. Mintha célzott volna rá. Mindenesetre szeretett egy nőt, és szenvedett is miatta.

Langyos nyugalom töltötte be az aprócska konyhát, ahonnan semmit sem lehetett látni a külvilágból, és egész nap égetni kellett a villanyt. Maigret sokért nem adta volna, ha Frans Steuvels is ott ülne vele szemben, és részt venne a beszélgetésben.

– Amikor utoljára itt jártam, azt mondta, hogy a férje szinte sehová se ment el maga nélkül. Olykor-olykor mégis egyedül ment el a bankba.

– Hát, az nem valami nagy kirándulás. Kőhajításnyira van a bank, csak a Vosges téren kellett átmennie.

– Egyébként reggeltől estig együtt voltak?

– Nagyjából. Én persze mindennap elmentem vásárolni, de mindig csak ide, a környékre. Hébe-hóba bementem a belvárosba, hogy vegyek valamit. Nem foglalkoztat túlságosan az öltözködés, biztosan észrevette.

– Nem látogatta a családját?

– Anyámon és a nővéremen kívül senkim sincs, és mint tudja, egy hamis távirat kellett ahhoz, hogy Concarneau-ba utazzak meglátogatni őket.

Ez a kérdés mégsem hagyta nyugton Maigret-t.

– Nem volt olyan napja a hétnek, amikor biztosan elmentek valahová?

Fernande szemlátomást igyekezett összeszedni a gondolatait, és megfelelő választ adni a kérdésre.

– Nem. Hacsak a főzőmosás napját nem számítjuk.

– Ezek szerint nem itthon mosta az ágyneműt?

– Hol csináltam volna? A vizet a földszintről kell hoznom. A műhelyben nem teregethetem ki az ágyneműt, az alagsorban pedig nem száradna meg. Nyáron hetente, télen kéthetente járok az egyik szajnai mosóhajóra.

– Hová?

– A Vert-Galant térre. Tudja, éppen a Pont-Neuf alatt van. Fél napomba kerül. Másnap reggel visszamegyek a száraz, vasalásra kész ágyneműért.

Maigret szemlátomást kiengedett: most nagyobb élvezettel szívta a pipáját, és megélénkült a tekintete.

– Vagyis nyáron hetente egyszer, télen kéthetente egyszer Frans egyedül tartózkodott a műhelyben.

– De nem egész nap.
– Délelőtt vagy délután ment a mosóhajóhoz?
– Délután. Próbáltam délelőtt is, de nem ment, mert olyankor főzök és takarítok.
– Van lakáskulcsa?
– Természetesen.
– Gyakran használta?
– Hogy érti?
– Előfordult, hogy amikor hazaért, nem találta a férjét a műhelyben?
– Ritkán.
– De előfordult?
– Igen. Azt hiszem.
– Mostanában?
Fernande elgondolkozott, nem válaszolt azonnal.
– Azon a héten, amikor Concarneau-ba utaztam.
– Melyik napon szokott mosni?
– Hétfőn.
– A férje sokkal később ért haza?
– Nem, talán egy órával.
– Megkérdezte tőle, hol járt?
– Sosem kérdezek tőle semmit. Szabad ember. Nem az én dolgom, hogy kérdéseket tegyek föl neki.
– Nem tudja, hogy a férje elhagyta-e a környéket? Nem nyugtalankodott miatta?
– Épp az ajtóban álltam, amikor hazajött. Láttam leszállni a buszról a Francs-Bourgeois utca sarkán.
– A belvárosból vagy a Bastille-tól jött az a busz?
– A belvárosból.
– Amennyire meg tudom ítélni ebből a fényképből, a két testvér körülbelül azonos termetű.
– Igen. Alfred soványabbnak látszik, mert keskeny az arca, de a teste izmosabb. Arcra nem hasonlítanak, de mindkettőnek vörös haja van. Hátulról azonban megdöbbentő a hasonlóság, megesett már velem is, hogy összetévesztettem őket.
– Amikor látta Alfredot, hogy volt öltözve?
– Attól függ, már említettem.
– Gondolja, hogy olykor-olykor kölcsönkért a bátyjától?
– Megfordult már a fejemben, de valószínűtlennek tartom. Előttem mindenesetre nem történt ilyen.
– Amikor utoljára járt itt, nem kék öltönyt viselt?
Fernande Maigret szemébe nézett. Megértette.
– Majdnem biztos vagyok benne, hogy sötét öltönyt viselt, de inkább szürkét, mint kéket. Ha az ember szinte mindig mesterséges fényben él, nem nagyon figyeli meg a színeket.
– Hogy intézték az anyagiakat, maga és a férje?
– Az anyagiakat?
– Havonta adott magának háztartáspénzt?
– Nem. Amikor elfogyott a pénzem, kértem tőle.
– Sosem tiltakozott?

Az asszony kissé elpirult.

– Ő eléggé szórakozott. Mindig az volt a benyomása, hogy éppen előző este adott pénzt. Ilyenkor aztán elképedve mondta: *Már megint?!*

– És a maga személyes kiadásaira, ruhára, kalapra?

– Ó, tudja, én nagyon keveset költök!

Most Fernande-on volt a sor, hogy kérdezzen, és úgy tetszett, elég régóta vár erre a pillanatra.

– Ide hallgasson, főfelügyelő úr, én nem vagyok valami okos, de azért egészen ostoba sem. Faggat maga, kifaggattak a nyomozói, kérdeznek az újságírók, a környékbeli boltosok és aki csak errefelé lakik, lépten-nyomon. Egyszer még egy tizenhét éves siheder is megállított az utcán, és amatőr detektívet játszva, egy kis noteszból előre megírt kérdéseket olvasott föl nekem. Mindenekelőtt mondja meg őszintén: bűnösnek tartja Franst?

– Miben?

– Tudja jól: abban, hogy megölt egy embert, majd elégette a holttestét a kazánban.

Maigret tétovázott. Mondhatott volna akármit, de megpróbált őszinte lenni.

– Nem tudok válaszolni rá.

– Akkor miért tartják börtönben?

– Először is, ez nem rajtam, hanem a vizsgálóbíró döntésén múlik. Aztán, nem téveszthetjük szem elől, hogy a tárgyi bizonyítékok ellene szólnak.

– A fogak! – vágott vissza az asszony gúnyosan.

– És a kék öltönyön talált vérfoltok. Ne feledje az eltűnt bőröndöt sem.

– Amit én sosem láttam!

– Ez nem sokat nyom a latban. Mások látták, egy nyomozóm egész biztosan. És itt van még az a tény is, hogy mintha csak véletlenül történt volna, épp akkor hívták magát vidékre egy hamis távirattal. Hozzáteszem, de maradjon közöttünk, hogy ha rajtam állna, jobban szeretném szabadlábon tudni a férjét, ugyanakkor haboznék kiengedni, méghozzá a saját érdekében. Hiszen látja, tegnap is mi történt.

– Igen. Pontosan erre gondolok.

– Akár bűnös, akár nem, útjában áll valakinek.

– Miért mutatta meg nekem az öccse fényképét?

– Mert ellentétben azzal, amit maga hisz róla, igen veszélyes csirkefogó.

– Ölt?

– Nem valószínű. Az ő fajtája ritkán gyilkol. De három-négy ország rendőrsége keresi, és több mint tizenöt éve lopásból, szélhámoskodásból él. Meg van lepve?

– Nem vagyok.

– Gondolt már erre maga is?

– Amikor Frans szerencsétlennek nevezte az öccsét, érteni véltem, hogy nem a megszokott értelemben használja ezt a szót. Gondolja, hogy Alfred képes lenne elrabolni egy gyermeket?

– Még egyszer mondom, semmit sem tudok. De ha már itt tartunk, hallott már Panetti grófnéról?

– Ki az?

– Egy dúsgazdag olasz hölgy, a Claridge-ban szokott lakni.

– Őt is megölték?

– Lehet, de lehet, hogy csak Cannes-ba vagy Nizzába utazott, hogy ott töltse a

farsangi szezont. Ma este már tudni fogom. És szeretnék még egyszer belepillantani a férje könyvelésébe.

– Jöjjön. Rengeteg kérdésem lenne, de mindig akkor jutnak eszembe, amikor maga már elment. Le kellene írnom a kérdéseimet, ahogy a detektívet játszó fiatalember tette.

Előreengedte Maigret-t a lépcsőn, majd az egyik polcról leemelt egy vastag, fekete könyvet, amit a rendőrség már vagy ötször-hatszor áttanulmányozott. A könyv végén ábécérendbe sorolva jegyzékbe szedték a könyvkötő régi és új ügyfeleit. A Panetti név nem szerepelt a jegyzékben. A Krynker név sem.

Steuvels szaggatottan, olykor egymásra torlódó, apró betűkkel írt, furcsán kanyarította az r-eket és a t-ket.

– Sosem hallotta a Krynker nevet?

– Nem rémlik. Nézze, egész nap együtt voltunk, de én sosem gondoltam, hogy jogom volna kérdéseket föltenni neki. Úgy látszik, maga el-elfelejti, főfelügyelő úr, hogy én mégis más vagyok, mint a többi nő. Gondolja meg, honnan vett magához Frans. A nagylelkűsége mindig is elképesztett. És most, hogy beszélgetünk, hirtelen eszembe jutott, hogy talán az anyja miatt választott engem.

Maigret, mintha nem is hallaná, óriási léptekkel sietett az ajtóhoz, hirtelen mozdulattal kinyitotta, és teveszőr kabátja gallérjánál fogva lecsapott Alfonsira.

– Gyere csak ide, te! Megint kezded. Elhatároztad, hogy a sarkamban leszel reggeltől estig, mindennap?

Alfonsi megpróbált ellenállni, de a főfelügyelő elkapta a grabancát, és annál fogva rázta, mint valami rongybabát.

– Mit keresel itt? Ki vele!

– Arra vártam, hogy elmenjen.

– Hogy már megint zaklasd ezt az asszonyt?

– Jogom van hozzá. Onnantól fogva, hogy beenged…

– Mit keresel?

– Kérdezze meg Liotard ügyvédet.

– Liotard ide vagy oda, figyelmeztetlek: ha még egyszer rajtakaplak, hogy követsz, lecsukatlak, mint egy közönséges stricit, megértetted?

Nem légből kapott fenyegetés volt. Maigret tudta, hogy Alfonsi élettársa többnyire montmartre-i kabarékban tölti az éjszakáit, és ha átutazó külföldiek meghívják a szállodájukba, szívesen velük tart.

Ahogy visszament Fernande-hoz, látta rajta, hogy megkönnyebbült; az ablakon át figyelték, ahogy a volt nyomozó eltűnik az esőben a Vosges tér felé.

– Milyen kérdéseket szokott föltenni magának?

– Mindig ugyanazokat. Azt akarja megtudni, maga mit kérdezett, és én mit válaszoltam, mi érdekelte magát, és miféle tárgyakat vett alaposabban szemügyre.

– Azt hiszem, most már békén fogja hagyni.

– Gondolja, hogy Liotard a férjem érdeke ellen cselekszik?

– Ebben a helyzetben már nincs mit tenni, hagyni kell, csináljon, amit akar.

Vissza kellett mennie az alagsorba, mert a konyhaasztalon felejtette Moss fényképét. Utána azonban nem az Orfèvres rakpartra ment, hanem betért a túloldali cipészműhelybe.

A cipész már reggel kilenckor fehérborszagot árasztott, alighanem túl volt jó néhány poháron.

– Nocsak, főfelügyelő úr, jutott valamire azzal a kis dundival?

A két műhely pontosan egymással szemben volt. Ha a cipész vagy a könyvkötő felpillantott, akarva-akaratlanul is látnia kellett a másikat, amint épp a munkája fölé hajol, hiszen csak az úttest választotta el őket.

– Felismerné a könyvkötő megrendelőit?

– Néhányat igen.

– Ezt?

Maigret a cipész orra elé dugta a fényképet; a szemközti ablakból Fernande idegesen leste a jelenetet.

– Őt hívom bohócnak.

– Miért?

– Nem tudom. Mert szerintem úgy néz ki, mint egy bohóc.

Megvakarta a fejét, és hirtelen olyan képet vágott, mint aki nagyon megörül valaminek.

– Ide hallgasson, hívjon meg egy pohárkára, ígérem, megtérül a befektetése. Most, hogy megmutatta nekem ezt a fickót, eszembe jutott valami. Ahogy kimondtam azt a szót, hogy bohóc, hirtelen egy bőröndre gondoltam. Hogy miért? Hát persze! Azért, mert a bohócok imádnak bőrönddel színre lépni.

– A cirkuszban.

– Nem mindegy? Hörpintünk hát egyet?

– Utána.

– Nem bízik bennem? Rosszul teszi. Csak az igazság számít, mindig is amondó voltam. No, higgye el, egész biztosan ő lesz a bőröndös ember!

– Bőröndös ember?

A cipész csúfondárosnak szánt pillantást vetett rá.

– Ugye nem akar mindenáron túljárni az eszemen? Azt hiszi, nem olvasok újságot? Nem tudom, miről írtak a lapok az első napokban? És nem kérdeztek engem is, ki tudja, hányan, hogy nem láttam-e Fransot vagy a feleségét vagy bárkit egy bőrönddel távozni a lakásból?

– És maga ezt az embert látta, aki itt van a fényképen?

– De nem aznap. Legalábbis nem figyeltem föl rá. De máskor igenis láttam.

– Gyakran megfordult itt?

– Igen, gyakran.

– Hetente egyszer, például? Esetleg kéthetente?

– Lehetséges. Nem akarok kitalálni semmit, mert fogalmam sincs, mit varrhatnak érte a nyakamba, amikor majd bíróság elé kerül az ügy. Gyakran jött, csak ennyit mondhatok.

– Délelőtt? Délután?

– A válaszom: délután. Tudja, miért? Mert emlékszem rá, hogy láttam lámpafényben, vagyis csak délután lehetett. Mindig egy kisbőrönddel érkezett.

– Barnával?

– Valószínűleg. A legtöbb bőrönd barna, nem? Leült a műhely egyik sarkában, megvárta, amíg elkészül a munka, azután elment a bőröndjével együtt.

– Ez sokáig tartott?

– Nem tudom. De egy óránál biztos tovább. Néha az volt az érzésem, hogy az egész délutánt ott töltötte.

– Mindig ugyanazon a napon érkezett?

– Nem emlékszem rá.

– Gondolkozzon, mielőtt válaszol. Látta ezt az embert a műhelyben úgy, hogy Madame Steuvels is ott volt?

– Hogy Fernande-dal együtt? Várjon. Ilyenre nem emlékszem. De az biztos, hogy egyszer együtt ment el a két férfi, és Frans bezárta az ajtót.

– Mostanában?

– Gondolkoznom kell rajta. Mikor iszunk már egy pohárkával?

Nem volt mit tenni, Maigret kénytelen volt elkísérni a cipészt a Grand Turenne-be.

– Két öreg törkölyt ide! – diadalmaskodott a cipész. – A főfelügyelő fizeti!

Egymás után három kupicát hajtott le, és éppen újból nekikezdett volna a bohócos elméletének, amikor Maigret nagy nehezen megszabadult tőle. Ahogy elment a könyvkötő műhelye előtt, Fernande az üvegen keresztül szemrehányó pillantást vetett rá.

De ha már eddig eljutott, végigcsinálja. Maigret betért hát a házmesterhez is, aki éppen krumplit hámozott.

– Nocsak! Hát magát is látni még errefelé? – vetette oda az asszonyság keserűen, szemlátomást bosszankodva, hogy ilyen sokáig elhanyagolták.

– Ismeri ezt az embert?

A nő elővette a szemüvegét a fiókból.

– Nem tudom, hogy hívják, ha netán a nevére lenne kíváncsi, de már láttam. A cipész nem adott róla elég felvilágosítást?

Irigykedett azokra, akiket előbb kérdeztek ki, mint őt.

– Gyakran látta?

– Láttam, többet nem tudok.

– A könyvkötő egyik megrendelője?

– Azt kell hinnem, mivel az ő műhelyét látogatta.

– Más alkalommal nem járt itt?

– Azt hiszem, előfordult, hogy náluk vacsorázott, de nem foglalkozom én olyan sokat a lakóimmal!

A szemközti papírboltban, a kartonkészítőnél, az esernyőárus asszonyságnál, mindenhol gépiesen ugyanazt a kérdést tette föl, ugyanazzal a mozdulattal nyújtotta oda a fényképet, és a kérdezettek ugyanolyan gondterhelt arccal vették szemügyre. Némelyek haboztak. Mások látták, de nem emlékeztek rá, hol és milyen körülmények között.

Mielőtt távozott volna a negyedből, Maigret-nek az az ötlete támadt, hogy beugrik a Tabac des Vosges-ba.

– Látta már ezt az alakot, főnök úr?

A borkereskedő nem habozott.

– A bőröndös ember! – vágta rá.

– Magyarázza meg, kérem.

– Nem tudom, mit árul, de valami házalóféle lehet. Elég gyakran megfordult itt, mindig valamivel ebéd után. Csak egy ásványvizet ivott, és elmagyarázta, hogy gyomorfekélye van.

– Sokáig maradt?

– Olykor negyedórát, máskor többet. Nézze csak, mindig oda ült, az ablak mellé.

Ahonnan remekül szemmel lehet tartani a Turenne utca sarkát!

– Biztosan találkozót beszélt meg egy ügyfelével, és arra várt. Egyszer, nem olyan

régen, csaknem egy teljes órát maradt, és a végén még egy tantuszt is kért.

– Nem tudja, kinek telefonált?

– Nem. Amikor visszajött a fülkéből, azonnal távozott.

– Merrefelé?

– Nem figyeltem.

Amikor belépett egy újságíró, a tulajdonos halkabbra fogta a hangját.

– Beszélhetünk róla? – kérdezte Maigret-től.

A főfelügyelő vállat vont. Mi értelme titkolózni most, hogy a cipész már tudja, mi érdekli újabban a rendőrséget?

– Csak tessék.

A rendőrségen egyenest Lucas irodájába ment, és néhány percig várakoznia kellett, mert Lucas egyszerre két telefonon is beszélt.

– Még mindig a grófnét üldözöm – magyarázta a tizedes a homlokát törölgetve. – A Wagons-Lits társaságnál jól ismerik, gyakran vált jegyet hálókocsira, de hónapok óta egyik vonalukon sem látták. Telefonon elértem a legtöbb nagy hotelt Cannes-ban, Nizzában, Antibes-ban és Villefranche-ban. Semmi. Megkerestem a kaszinókat is, de színét sem látták. Lapointe beszél angolul, ő próbálja fölvenni a kapcsolatot a Scotland Yarddal, és már nem is tudom, ki foglalkozik az olaszokkal.

Mielőtt Dossin vizsgálóbíróhoz ment volna, Maigret beköszönt Moershöz, hogy visszaadja a haszontalannak bizonyult fényképeket.

– Semmi eredmény? – szontyolodott el Moers.

– Háromból egy talált, ami nem rossz. Most már csak a másik kettőt kell elcsípnünk, ők azonban valószínűleg nem szerepelnek még semmiféle rendőrségi nyilvántartásban.

Még délben sem akadtak Panetti grófné nyomára, de két olasz újságíró, aki már szimatot fogott, igen izgatottan várakozott Maigret irodájának ajtaja előtt.

HETEDIK FEJEZET

Maigret vasárnapja

Madame Maigret kicsit meglepődött, amikor szombaton három óra tájban a főfelügyelő felhívta, hogy megkérdezze, föltette-e már a vacsorát.

– Még nem. Miért…? Hogyan? Mit mondasz? Hát persze, hogyne akarnék. Ha biztos vagy benne, hogy rá fogsz érni. Biztos? Akkor jó. Megyek, öltözöm. Mindjárt ott leszek. Az óránál, igen. Nem, elzászi húsos káposztát nem kérek, de egy lotaringiai gazdag levest szívesen megennék. Hogy mi? Nem viccelsz? Komolyan beszélsz, Maigret? Hogy hová akarok menni? Ez túl szép ahhoz, hogy igaz legyen, és már előre látom, hogy egy óra múlva fölhívsz, és bejelented, hogy sem vacsorázni, sem aludni nem jössz haza. No, mindegy! Akkor is felöltözöm!

Így aztán azon a szombaton nem konyhaszag töltötte be a Richard-Lenoir körúti lakást, hanem fürdőszoba- és kölnivízillat, amelyhez Madame Maigret különleges

napokra őrizgetett parfümjének enyhén édeskés illata is csatlakozott.

Maigret majdnem pontosan, alig ötperces késéssel érkezett a randevúra, az Enghien utcai elzászi vendéglőbe; olykor szívesen vacsoráztak ott, és a főfelügyelő most is egészen ellazulva tudta átadni magát a leghétköznapibb gondolatoknak, miközben jóízűen elfogyasztotta kedvenc húsos-savanyú káposztás ételét.

– Választottál mozit?

Mert éppen ezért hitetlenkedett annyira Madame Maigret: a főfelügyelő ugyanis azt javasolta, amikor telefonált, hogy vacsora után menjenek moziba, mégpedig oda, ahová az asszony akar.

Az Italiens körúti Paramount moziba mentek, és Maigret morgás nélkül állta végig a sort a jegypénztárnál, majd kiürítette a pipáját egy hatalmas köpőcsészébe.

Hallották az elektromos orgonákat, a zenekar hangjai a mélyből, a padozat alól törtek föl, miközben a függöny szintetikus naplementévé alakult át. Madame Maigret csak a rajzfilm után értette meg. A soron következő filmből láttak részleteket, aztán rövid reklámfilmek következtek, teasüteményt és hitelre vásárolható bútort kínálgatva.

A párizsi rendőr-főkapitányság hirdeti…

Madame Maigret sosem látott még ilyen feliratot mozivásznon, és elcsodálkozott, amikor mindjárt utána megjelent Alfred Moss arcképe, előbb szemből, majd profilból, végül pedig felsorolták a Moss által használt neveket.

Kérjük, hogy bárki, aki az elmúlt két hónapban látta ezt a személyt, a lehető legsürgősebben jelentkezzék az alábbi telefonszámon…

– Ezért jöttünk moziba? – kérdezte Madame Maigret, már az utcán, miután úgy döntöttek, hogy gyalog mennek haza.

– Nem csak ezért. Egyébként nem az enyém az ötlet. Már régen javasolták a főkapitánynak, de eddig nem volt alkalom a megvalósításához. Moers megfigyelte, hogy a lapokban közzétett fényképek a nyomdai klisék és a nyomdafesték minősége miatt mindig többé-kevésbé deformálódnak. A moziban éppen az ellenkezője történik, felnagyítódik a legkisebb vonás is, így azonnal hat.

– No, bármiért is jöttünk, nekem jót tett. Tudod, mikor voltunk utoljára moziban?

– Három hete? – adta Maigret az őszintét.

– Pontosan két és fél hónapja!

Civakodtak egy kicsit, de csak játékból. És reggel olyan szép, tavaszias, ragyogó napsütésre ébredtek, hogy Maigret-nek kedve támadt énekelni a fürdőszobában. Gyalog ment egészen az Orfèvres rakpartig a szinte üres utcákon át, és bizony öröm volt látnia, hogy a Bűnügyi Rendőrség széles folyosói ugyanolyan néptelenek, mint az irodák, ahová a tárva-nyitva álló ajtókon át belátott.

Lucas néhány perce érkezett. Ott volt Torrence és Janvier, és hamarosan a kis Lapointe is befutott, de a vasárnap miatt valahogy mindannyian kicsit amatőrnek érezték magukat. Talán az ajtókat is a vasárnap miatt hagyták nyitva az irodák között. Olykor-olykor a harangok kongása hallatszott a környékbeli templomokból.

Csak Lapointe hozott új értesülést. Előző nap, mielőtt elment, Maigret azt kérdezte tőle:

– Most jut eszembe, hol lakik az az ifjú újságíró, aki udvarol a húgodnak?

– Már nem udvarol. Antoine Bizard-nak hívják.

– Összevesztek?

– Nem tudom. Lehet, hogy tart tőlem.

– Szeretném megtudni a címét.

– Fogalmam sincs, hol lakik. Tudom, hol szokott a leggyakrabban enni, és kétlem, hogy a húgom bármivel is többet tudna. Majd megkérdezem a lapnál.

Első dolga volt átadni Maigret-nek egy darabka papírt, rajta a kérdéses címmel: Provence utca, ugyanaz a ház, amelyikben Liotard lakik.

– Köszönöm, fiacskám, remek – mondta Maigret egyszerűen, nem fűzve hozzá további megjegyzést.

Ha kicsit melegebb lett volna, leveszi a zakóját, és ingujjban jön-megy, mint mások, akik vasárnap barkácsolnak, ugyanis éppen ehhez, vagyis a barkácsoláshoz volt most igen nagy kedve. íróasztalán katonás rendben sorakoztak a pipák, és Maigret elővette a zsebéből vastag, fekete noteszát, amelyet mindig telefirkált jegyzetekkel, de tulajdonképpen sosem nézett meg benne semmit.

Kétszer-háromszor a szemétkosárban kötött ki egy-egy nagy, fehér lap, amelyre ceruzával fölrajzolt valamit. Először oszlopokat húzott. Aztán meggondolta magát.

A nyomozás végre fordulóponthoz érkezett.

Február 15., csütörtök – Panetti grófné elhagyja a Claridge-ot szobalánya, Gloria Lotti társaságában, veje, Krynker csokoládébarna Chryslerével.

A nappali portás megerősítette a dátumot. A kocsira vonatkozó felvilágosítás a hotel egyik sofőrjétől származott, aki úgy emlékezett, este hét órakor távozott a grófné. Hozzátette, hogy az öreg hölgy gondterheltnek látszott, a vő pedig sürgette, mintha attól félne, hogy lekésik a vonatot vagy egy fontos találkozót.

Azóta sem akadtak a grófné nyomára. Maigret meggyőződött róla a mindenhonnan befutó új értesülések gyűjtőhelyén, azaz Lucas irodájában is.

Előző nap a rendőrséget felkereső olasz újságíróknak be kellett érniük néhány bizonytalan sejtéssel, ők maguk azonban tudtak újat mondani, mert valóban ismerték Panetti grófnét. A grófné egyetlen lányának, Bellának a házassága nagy port vert fel Olaszországban, mert Bella az anyja beleegyezése nélkül Monte-Carlóba szökött, és ott férjhez ment.

Ennek már öt éve, anya és lánya azóta sem látták egymást.

– Ha Krynker Párizsban járt – mondták az olasz újságírók –, akkor bizonyára azért jött, hogy még egyszer megpróbáljon közeledni a grófnéhoz.

Február 16., péntek – Gloria Lotti a grófné fehér kalapjában Concarneau-ba utazik, és felad Fernande Steuvelsnek egy táviratot, majd még aznap éjjel hazautazik, anélkül hogy bárkivel is találkozott volna.

Maigret merő szórakozásból egy női kalapot rajzolt a lap szélére, fátyollal.

Február 17., szombat – Délben Fernande elhagyja a Turenne utcai házat, és Concarneau-ba utazik. A férje nem kíséri ki az állomásra. Négy óra tájban Frans

Steuvels egyik ügyfele eljön egy kész munkáért, a műhelyben találja a könyvkötőt, és nem figyel föl semmi rendkívülire. Amikor a bőröndről kérdezik, azt feleli, nem emlékszik, hogy látta volna.

Nyolc után néhány perccel hárman, így Alfred Moss és az a férfi, aki a Lepic utcában Levine néven fog bejelentkezni, valamint még valaki, taxiba ülnek, majd a Turenne és a Francs-Bourgeois utca sarkára vitetik magukat.

Valamivel kilenc előtt a házmesterné hallja, hogy kopognak Steuvels ajtaján. Az az érzése, hogy három személy ment be a könyvkötőhöz.

Maigret piros ceruzával odaírta a margóra: *Lehet, hogy Krynker a harmadik?*

Február 18., vasárnap – Az utóbbi időben nem használt kazán egész éjszaka működik, és Frans Steuvels legalább ötször üríti ki a hamut az udvari szemetesbe.

A negyedik emeleten lakó Mademoiselle Béguin arról számolt be, hogy zavarta a „különös szagú füst”.

Február 19., hétfő – A kazán továbbra is be van gyújtva. A könyvkötő egész nap otthon tartózkodik.

Február 20., kedd – Lapointe ellátogat a Turenne utcába. Fölfigyel rá, hogy egy bőrönd van a műhelyben az asztal alatt, spárgával kötözték össze a fogantyúját. Lapointe dél körül távozik a műhelyből. A húgával ebédel, mesél neki az ügyről. Mademoiselle Lapointe találkozik az udvarlójával, Antoine Bizard-ral, aki merő véletlenségből Liotard ügyvéddel egy házban lakik. Vagy lehet, hogy csak telefonon beszélnek?

Délután öt óra előtt az ügyvéd megjelenik a könyvkötőnél azzal az ürüggyel, hogy ex librist rendeljen nála.

Mire Lucas öt órakor odaér, hogy házkutatást tartson, a bőrönd eltűnik.

Kihallgatjuk Steuvelst a Bűnügyi Rendőrségen. Hajnal felé Liotard személyében jelöli meg az ügyvédjét.

Maigret kisebb körútra szánta el magát, és vetett egy pillantást a nyomozók telefonos jegyzeteire. Még korán volt hozzá, hogy sört hozasson magának, így beérte egy újabb pipával.

Február 22., csütörtök.
Február 23., péntek.
Szombat…

Oszlopba rendezve sorakoztak olyan dátumok, amelyekhez nem tartozott semmi figyelemre méltó bejegyzés, hacsak az nem, hogy egy helyben topog a nyomozás, hogy a lapok egészen elvadultak, hogy Liotard, mint valami mérges kis mopszli, állandóan a rendőrséget támadja, különös tekintettel Maigret-re. A jobb oldali oszlop üres maradt, de aztán a következő bejegyzés jelent meg benne:

Március 10., vasárnap – Egy bizonyos Levine szobát vesz ki a Lepic utcai Hôtel Beauséjourban, és egy körülbelül kétéves kisfiú társaságában beköltözik.

Gloria Lotti játssza a nevelőnő szerepét, ő foglalkozik a kisfiúval, akit minden délelőtt az Anvers térre visz sétálni, miközben Levine még alszik, ő maga nem a hotelben száll meg, és amikor Levine késő éjszaka hazatér, távozik.

Március 11., hétfő – Ugyanaz.

Március 12., kedd – Fél tíz: Gloria és a kisfiú, mint minden nap, elhagyják az Hôtel Beauséjourt. Negyed tizenegy: Moss megjelenik a hotelben, és Levine-t keresi. Az utóbbi összecsomagol, és lemegy, Moss azonban a szobában marad.

Tizenegy előtt öt perccel: Gloria meglátja Levine-t, és azonnal otthagyja a gyermeket, akit Madame Maigret gondjára bíz.

Nem sokkal tizenegy után lép be társával együtt az Hôtel Beauséjourba. Moss már várja őket, és több mint egy órán át vitatkoznak. Moss távozik először. Háromnegyed egykor Gloria és Levine is távoznak, de Gloria egyedül száll taxiba.

Az Anvers térre megy, és ott fölveszi a gyereket.

A Neuillyi kapuhoz viteti magát, aztán a Saint-Lazare pályaudvarra, de mielőtt odaérnének, hirtelen megállítja az autót a Saint-Augustin téren, és átszáll egy másik taxiba. Továbbra is a kisfiúval együtt utazik, egészen a Montmartre és a Grands Boulevards találkozásáig, ahol véget ér a fuvar.

A lap festői küllemét az határozta meg, hogy Maigret rajzokkal is ellátta, amelyek leginkább gyermekrajzokra emlékeztettek.

Egy másik lapon azt tüntette fel, mikor veszett nyoma a történet különböző szereplőinek.

Panetti grófné – február 16.

Utoljára a Claridge sofőrje látta, amikor a grófné beült veje csokoládébarna Chryslerébe.

Krynker?

Maigret habozott: nem merte melléírni a február 17-i dátumot, mert semmi sem bizonyította, hogy Krynker volt a harmadik személy, aki a Turenne utca sarkán kiszállt a taxiból.

Ha nem ő volt az, akkor neki is ugyanazon a napon vész nyoma, mint az öreg hölgynek.

Alfred Moss – március 12., kedd.

Dél felé ő távozott elsőnek az Hôtel Beauséjourból.

Levine – március 12., kedd.

Fél órával az előző után, amint taxiba ülteti Gloriát.

Gloria és a gyermek – ugyanaznap.

Két órával később a tömegben, a montmartre-i kereszteződésnél.

Aznap 17-e, vasárnap volt. Március 12-e óta semmi feljegyzésre méltó nem jutott tudomására. Csak a nyomozás menetéről számolhatott volna be.

Azaz mégis akadt egy dátum, amit érdemes volt feljegyezni, ezt mindjárt fel is írta a listára:

Március 15., péntek – A metróban valaki megpróbál (?) mérget önteni a Frans Steuvelsnek szánt ételbe.

Ez azonban továbbra is kétséges. A szakértők nem találták nyomát méregnek. Amilyen zaklatott idegállapotba került Fernande az utóbbi időben, nincs kizárva, hogy rosszindulatú támadásnak vette azt, ami nem volt több egy utas ügyetlenségénél.

Annyi azonban biztos, hogy nem Moss követte el, mert őt Fernande felismerte volna.

Levine lett volna?

És ha nem mérget, hanem üzenetet akartak becsempészni a lábaskába?

Egy napsugár vetült Maigret arcára, ő pedig hunyorogva még rajzolgatott egy kicsit, aztán elnézte a Szajnán úszó sétahajókat, amint áthaladnak a Saint-Michel híd alatt, és viszik a vasárnap kiránduló családokat.

Madame Maigret biztosan visszafeküdt, néha így tett vasárnap, nem mintha el tudott volna újra aludni, hanem csak azért, mert vasárnap volt.

– Janvier! Mi lenne, ha hozatnánk magunknak egy kis sört?

Janvier máris telefonált a Dauphine sörözőbe, amelynek tulajdonosa a legtermészetesebb hangon kérdezett vissza:

– És szendvicset?

Egy óvatos telefon jóvoltából Maigret megtudta, hogy a lelkiismeretes Dossin bíró is az irodájában van, bizonyára ugyanazért, mint ő, vagyis hogy pihent aggyal összegezzen.

– Továbbra sincs híre az autóról?

Mulatságos volt elgondolni, hogy ezen a tavaszillatú, szép vasárnapon a falvakban derék rendőrök lesik a kocsikat, és keresik a barna Chryslert, szemmel tartják a miséről vagy a kis kávézókból távozó embereket.

– Megnézhetem, főnök? – kérdezte Lucas, amikor két telefon között bekukkantott Maigret-hez.

Figyelmesen szemügyre vette a főfelügyelő munkáját, majd fejcsóválva megjegyezte:

– Miért nem szólt? Ugyanezt a táblázatot én is elkészítettem, csak sokkal több tény szerepel benne.

– De rajzocskák nélkül! – szellemeskedett Maigret. – Miről számolnak be leggyakrabban a telefonálók? Autókról? Mossról?

– Egyelőre az autó a sláger. Rengeteg csokoládébarna kocsi van. Sajnos amikor alaposabban rákérdezek, már egyik sem egészen csokoládébarna, hanem inkább vöröses árnyalatot kap, vagy kiderül, hogy Citroën, esetleg Peugeot volt. Persze azért ellenőrizzük mindet. Már a külvárosokból is egyre gyakrabban jelentkeznek, és előfordul,

hogy Párizstól akár 100 kilométerre is látni vélnek valami fontosat.

Hála a rádiónak, egész Franciaország bekapcsolódott a nyomozásba. Semmit sem kellett csinálni, csak várni, és ez nem is volt olyan kellemetlen. A sörözőből hatalmas tálcával érkezett a pincér, poharak, szendvicshegyek sorakoztak rajta, és valószínűnek látszott, hogy aznap nem utoljára.

Éppen ettek-ittak, méghozzá kitárt ablakok mellett, olyan kellemesen sütött a nap, amikor egyszer csak Moers lépett be az irodába, hunyorogva, mint aki a sötétből érkezik.

Nem tudták, hogy ő is bent van, elméletileg ugyanis semmi dolga nem lett volna. Mégis nyilvánvalóan odafentről, valamelyik laboratóriumból jött, ahol rajta kívül bizonyára senki sem tartózkodott.

– Bocsánat, hogy zavarom, főnök.

– Kér egy sört? Van még egy.

– Nem, köszönöm. Tegnap este elalvás előtt, szöget ütött a fejembe valami. Annyira meg voltunk győződve róla, hogy a kék öltöny csakis Steuvelsé lehet, hogy kizárólag a vérfoltokkal foglalkoztunk. Mivel még a laboratóriumban van az öltöny, reggel bejöttem, hogy a szövetben található port is megvizsgáljam.

Valóban, ez hozzá tartozott a rutinhoz, de ezúttal senki sem gondolt rá. Moers erős papírzacskóba tette a ruhadarabokat, és hosszan ütögette, hogy a legkisebb porszemek is kihulljanak a szövetből.

– Talált valamit?

– Nagyon finom fűrészport, figyelemre méltó mennyiségben.

– Amilyen például egy fatelepen keletkezik?

– Nem. Ez finomabb, porszerűbb, sokkal könnyebben megtapad a szövet szálai között. Ez a fűrészpor kényes, finom famunka eredménye.

– Esetleg egy műasztalos műhelyéből?

– Talán. Nem vagyok benne biztos. Szerintem még annál is finomabb ez a por, de mielőtt véleményt mondok, szeretném megbeszélni a laboratórium vezetőjével.

Janvier nem várta meg, míg Moers befejezi a mondatot, máris levett a polcról egy Bottin szakmai névjegyzéket, és már javában tanulmányozta a Turenne utcai címeket.

Mindenféle szakmát talált benne, olyat is, amiről sosem hallott, de érdekes módon a Turenne utcai műhelyeknek szinte egytől egyig vagy a fémekhez, vagy a papírhoz volt közük.

– Szerettem volna, ha tud róla. Fogalmam sincs, használható lesz-e valamire.

Maigret sem tudta. Az efféle nyomozásoknál sosem lehetett tudni, minek vehetik még hasznát. A fűrészpor mindenesetre Frans Steuvels vallomását támasztotta alá, ő ugyanis mindig tagadta, hogy övé lenne a kék öltöny.

De akkor vajon miért van éppen kék felöltője, ami sehogy sem illik a barna öltönyéhez?

Telefon! Néha egyszerre csörgött a hat telefon, és a telefonkezelő azt sem tudta, hol áll a feje, mert nem voltak annyian, ahány kagylót fel kellett volna venni.

– Honnan?

– Lagnyból.

Maigret járt már ott. A Marne-parti kisvárosban rengeteg horgász és lakkozott csónak volt. Nem emlékezett rá, milyen ügy vitte oda, de arra igen, hogy nyár volt, és ő ivott egy pohárka fehérbort; az ízét még most is fel tudta idézni.

Lucas jegyzetelt, és olyan jeleket adott a főfelügyelőnek, amelyekből komolyabb

fogásra lehetett következtetni.

– Talán most nyomra akadtunk – sóhajtott, és letette a kagylót. – A lagnyi rendőrségről telefonáltak. Egy hónapja tartja izgalomban őket annak az autónak az esete, amely a Marne-ba esett.

– Egy hónapja esett a Marne-ba?

– Ha jól értettem, igen. Az altiszt, akivel beszéltem, olyannyira részletesen szeretett volna beszámolni, hogy a végén már nem tudtam követni. Ráadásul úgy emlegetett általam ismeretlen személyeket, mintha legalábbis Jézus Krisztusról vagy Pasteurről lenne szó, és nem győzte bizonygatni, hogy Hébart vagy Hobart anyó ugyan minden este részeg, de képtelen lenne légből kapott történeteket kitalálni. Szóval, körülbelül egy hónapja…

– Mondott pontos dátumot?

– Február 15-én.

Maigret nem kis büszkeséggel nézett bele a táblázatába, hiszen kiderült, nem hiába készítette.

Február 15., csütörtök – Panetti grófné elhagyja a Claridge-ot szobalánya, Gloria Lotti társaságában, veje, Krynker csokoládébarna Chryslerével.

– Én is gondoltam rá. Meglátja, most nyomra bukkantunk. Ez az említett öregasszony tehát egy magányos házban lakik, a vízparton, és nyáron csónakot ad bérbe a horgászoknak. Aznap este, szokásához híven, szépen elballagott a kocsmába meginni az adagját. Azt állítja, hogy alig ért haza, hatalmas csobbanást hallott a sötétben, és biztos benne, hogy egy kocsi esett a Marne-ba. Éppen áradt a folyó. A főútról a partra vezető keskeny földút bizonyára csúszott a sártól.

– Azonnal bejelentette a rendőrségen?

– Csak másnap beszélt róla, a kávézóban. Időbe telt, míg híre ment. Végül csak eljutott egy rendőr fülébe, aki aztán kikérdezte az öregasszonyt. A rendőr elment, hogy megnézze, mi igaz az egészből, de a part el volt öntve egy szakaszon, és olyan erős volt a sodrás, hogy két hétre hajózhatatlanná vált a folyó. Úgy néz ki azonban, hogy azóta apadt a víz. Azt hiszem, inkább az a baj, hogy nem vették komolyan. Tegnap aztán megkapták a felhívásunkat a csokoládébarna kocsival kapcsolatban, majd nem sokkal később telefonált valaki, aki a főút és az előbb említett keskeny kis földút találkozásánál lakik, és aki azt állította, hogy egy hónappal ezelőtt egy barna kocsit látott a sötétben befordulni a háza előtt. Benzinkutas az illető, és éppen tankolt, ezért érthető, hogy ilyen későn odakint tartózkodott.

– Hánykor?

– Valamivel este kilenc után.

Nem kell két óra ahhoz, hogy valaki a Champs-Élysées-ről Lagnyba jusson, de semmi sem akadályozhatta meg Krynkert abban, hogy kerülőt tegyen.

– És aztán?

– A rendőrség kért egy darut az útmérnöki hivataltól.

– Tegnap?

– Tegnap délután. Egy csomóan nézték, amikor dolgozni kezdett. Csakhogy épp amikor horogra akadt valami, besötétedett, és nem tudták folytatni a munkát. Még a nevét is mondta, a horgászok és a helybeliek ugyanis név szerint ismerik a folyópart minden

egyes gödrét; van köztük tíz méter mély is.

– Kihúzták azóta a kocsit?

– Ma reggel. Egy csokoládébarna Chryslert, amely a rendszámtáblája szerint az Alpes-Maritimes vidékéről jött. De ez nem minden. Egy holttest van benne.

– Férfi?

– Nő. Erősen oszlásnak indult állapotban. Ruházatának jó részét letépte az ár. A haja hosszú és őszes.

– A grófné?

– Nem tudom. Egészen friss a felfedezés. A holttest még most is a folyóparton fekszik, egy ponyva alatt, kérdezik, hogy mit csináljanak vele. Azt mondtam, mindjárt visszahívom őket.

– Hívd föl Paul doktort.

A doktor vette föl a kagylót.

– Ráér egy kicsit? Nem voltak tervei a mai napra? Nem bánná, ha most elmennék magáért, és elvinném Lagnyba? Persze a felszerelésével együtt. Nem. Egész biztosan nem szép. Egy öregasszony, aki egy hónapja a Marne-ban tartózkodik.

Maigret körülnézett, és észrevette, hogy Lapointe elpirul, majd elfordul. A fiatalember nyilvánvalóan égett a vágytól, hogy elkísérje a főnökét.

– Nincs ma délután találkád?

– Nincs hát, főfelügyelő úr!

– Tudsz vezetni?

– Két éve megvan a jogosítványom.

– Hozd ki a kék Peugeot-t a garázsból, és várj meg odalent. Nézd meg, hogy tele van-e a tank.

Majd a csalódott Janvier felé fordult:

– Te pedig vedd a másik kocsit, és tedd meg ugyanazt az utat lassan, meg-megállva, kérdezősködj a garázsokban, a borkereskedőknél, és mindenhol, ahol csak akarsz. Lehet, hogy más is fölfigyelt a csokoládébarna autóra. Lagnyban találkozunk.

Fölhajtotta a maradék sört; néhány perccel később Paul doktor mellett helyet foglalt a kocsiban. Lapointe büszkén feszített a volánnál.

– A legrövidebb úton menjek?

– Lehetőleg, ifjú barátom.

Sokan kihasználták a szép, tavaszi időt, ezért nagy volt a forgalom, hemzsegtek az úton az autók, bennük összezsúfolódott családokkal és piknikkosarakkal.

Paul doktor boncolási történetekkel szórakoztatta őket, amelyek az ő szájából éppolyan furcsán hangzottak, mintha zsidó viccek lettek volna vagy bolondokról szóltak volna.

Lagnyban elég sokáig tartott, míg kiismerték magukat, elhagyták a városkát, és nagy kerülőkkel elérték azt a folyókanyarulatot, ahol legalább száz ember gyűrűjében egy daru állt a parton. A helyszínen tartózkodó hadnagy szemlátomást megkönnyebbülve ismerte föl a főfelügyelőt.

A sárral, füvekkel és nehezen azonosítható hordalékkal borított, csokoládészínű kocsi keresztben feküdt a lejtős partszegélyen, és még mindig szivárgott a víz minden eresztékéből. Formátlanná horpadt a karosszéria, az egyik üveg betört, és a két lámpából is csak szilánkok maradtak, de bármilyen különös, az egyik ajtó még működött: azon keresztül emelték ki a tetemet.

Az utóbbi a ponyva alatt hevert, és nem volt több egy kis kupacnál, amelyhez még a kíváncsiak is csak émelyegve tudtak közeledni.

– Hagyom dolgozni, doktor.

– Itt?

Paul doktor persze kapható lett volna rá. Látták már boncolni a legvalószínűtlenebb helyeken, örökösen a szájában fityegő cigarettával, sőt láttak olyat is, hogy félbeszakítja a munkát, leveszi a gumikesztyűjét, és harap egy falatot.

– Be tudja vitetni a tetemet a rendőrségre, hadnagy?

– Az embereim beviszik. Menjenek hátrébb, kérem! És vigyék innen a gyerekeket! Kinek jut eszébe ideengedni a gyerekét?

Maigret éppen a kocsit vette szemügyre, amikor egy öregasszony a kabátja ujjánál fogva félrehúzta, és büszkén kijelentette:

– Én találtam meg.

– Özvegy Hobart-néhoz van szerencsém?

– Hubart, uram. Az a ház, látja, ott, a kőrisfák mögött, az én házam.

– Mondja el, mit látott.

– Őszintén szólva látni semmit sem láttam, de annál többet hallottam. A vontatóúton jöttem hazafelé. Ezen ni, ahol most állunk.

– Sokat ivott?

– Csak két-három kupicácskával.

– Hol járt, amikor meghallotta az autót?

– Körülbelül ötvenméternyire innen, a házam felé. Hallottam, hogy a főút felől érkezik egy kocsi, és még meg is jegyeztem magamban, hogy biztos orvhalászok. Túl hideg volt ahhoz, hogy szerelmesek legyenek, ráadásul esett. Hátranéztem, de semmi mást nem láttam, csak a két lámpáját. Nem tudhattam előre, milyen fontos lesz ez még, érti, ugye? Mentem tovább, és akkor az volt a benyomásom, mintha megállt volna a kocsi.

– Mert már nem hallotta a motorját?

– Azért.

– Háttal volt az autónak?

– Igen. Aztán megint beindult a motorja, azt hittem, visszafordul. De nem! Közvetlenül utána nagy csobbanást hallottam, és mikor hátranéztem, már nem volt ott az autó.

– Nem hallott kiáltást?

– Nem.

– Nem ment vissza megnézni?

– Miért, úgy kellett volna? Mit tehettem volna, egy szál magam? Nagyon meg voltam döbbenve, azt hittem, mind megfulladtak szegények. Innom kellett a nagy ijedségre, úgyhogy siettem haza, ahogy csak tudtam.

– Nem maradt a folyóparton?

– Nem.

– A csobbanás után semmit sem hallott?

– Mintha lépéseket hallottam volna, de aztán megnyugtattam magam, hogy biztos csak egy nyulat vert fel a csobbanás.

– Ez minden?

– Talán nem találja elegendőnek? Ha meghallgattak volna ahelyett, hogy bolondos

vénasszonynak néznek, ez a hölgy már régen kint lenne a vízből. Látta?

Maigret elképzelte, ahogy az öregasszony szemügyre veszi a másik – oszlófélben lévő – öregasszonyt, és nem tudta megállni egy kis undorodó fintor nélkül.

Vajon fölfogta-e özvegy Hubart-né, hogy csak valami csoda folytán van még életben, mert ha azon a nevezetes estén merő kíváncsiságból visszafordul, akkor valószínűleg követnie kell a Marne-ba az áldozatot?

– Újságírók nem jönnek?

Őket várta, és remélte, hogy a fényképe belekerül majd a lapokba.

Lapointe nyakig sárosan mászott elő a Chryslerből, amit belülről is alaposan megvizsgált.

– Semmit sem találtam – mondta. – A szerszámok a helyükön vannak, hátul, a csomagtartóban, és megvan a pótkerék is. Se csomag, se kézitáska. Csak egy női cipőt találtam az ülés alá beszorulva, a kesztyűtartóban pedig ezt a kesztyűt és ezt az elemlámpát.

A pekaribőr kesztyű férfikesztyű volt, már amennyire meg lehetett ítélni.

– Eredj az állomásra. Aznap este valakinek vonatra kellett szállnia. Hacsak nem taxival ment. Aztán gyere a rendőrségre, ott leszek.

Az udvaron pipázva várta meg, hogy az átmenetileg a garázsban berendezkedő Paul doktor befejezze a munkáját.

NYOLCADIK FEJEZET

A család és a játékok

– Csalódott, Monsieur Maigret?

A kis Lapointe szívesen mondott volna főnököt, mint Lucas, Torrence és Maigret csapatának nagy része, de még túl újnak érezte magát hozzá; az volt a benyomása, hogy ezt a jogot ugyanúgy ki kell érdemelni, mint az előléptetést.

Paul doktor lakása felé tartottak, és ahogy a sötét Lagnyban áttocsogott órák után elérték az Orfèvres rakpartot, sokkal fényesebbnek látták Párizst, mint előtte. A Saint-Michel hídról Maigret már azt is látta, hogy az irodájában ég a villany.

– Nem vagyok csalódott. Nem számítottam rá, hogy az állomáson emlékezni fognak olyan utasokra, akiknek egy hónappal ezelőtt lyukasztották ki a jegyét.

– Kíváncsi lennék, mi jár a fejében.

– A bőrönd – felelte a főfelügyelő, mintha mi sem lenne természetesebb.

– Megesküszöm, hogy ott volt, amikor először jártam a könyvkötő műhelyében.

– Nem kételkedem benne.

– És egészen biztos, hogy nem azt a bőröndöt láttam, amit délután Lucas tizedes az alagsorban talált.

– Ebben sem kételkedem. Hagyd az udvarban a kocsit, és gyere föl.

Az ügyeletesek mozgolódásából érezni lehetett, hogy van valami újság, és Lucas valóban nagy lendülettel nyitotta ki az ajtót, amikor hallotta, hogy Maigret megérkezik.

– Hírt kaptunk Mossról, főnök. Az előbb járt itt egy lány meg az apja. Személyesen magával akartak beszélni, de miután csaknem két órát vártak, úgy döntöttek, mégis rám bízzák az értesülést. A lány tizenhat-tizenhét éves lehet, nagyon csinos, formás, a bőre rózsás, és becsületes tekintettel néz az ember szemébe. Az apja szobrász, ha jól értettem, valamikor Rómában tanult képzőművészetet mint ösztöndíjas. Van egy másik lánya, az kissé idősebb, no meg a felesége. A Pasteur körúton laknak, és játékokat készítenek. Lehet, hogy melléfogtam, de érzésem szerint az ifjú hölgy azért kísérte el az apját, mert így megakadályozhatta, hogy útközben igyon, ami alighanem a kedvenc időtöltése. A szobrász nagy, fekete kalapot és jókora csokornyakkendőt viselt. Moss náluk lakott az utóbbi hónapokban Peeters néven.

– Még most is ott lakik?

– Akkor már a nyakára küldtem volna néhány emberünket, hogy tartóztassák le, sőt magam mentem volna érte. De március 12-én eltűnt.

– Vagyis aznap, amikor Levine, Gloria és a kisfiú az Anvers téri történések után leléptek a színről.

– Moss nem jelentette be, hogy távozik. Reggel elment, ahogy szokott, aztán többé színét sem látták. Gondolom, szívesen kifaggatná őket személyesen. Ja, és még valami! Philippe Liotard már kétszer is telefonált.

– Mit akart?

– Magát kereste. Azt kérte, ha este tizenegy előtt ér vissza, hívja fel őt a Chope du Nègre-ben.

Maigret ismerte a Bonne-Nouvelle körúti sörözőt.

– Kapcsold a Chope-ot!

A pénztárosnő vette fel. Megkerestette az ügyvédet.

– Maga az, főfelügyelő úr? Gondolom, rengeteg dolga van. Megtalálta?

– Kit?

– Mosst. Ma délután moziban voltam, és megértettem. Nem gondolja, hogy egy félhivatalos, négyszemközti beszélgetés mindkettőnknek hasznára válna?

Ez persze csak véletlen lehet. Az előbb, még a kocsiban, Maigret a bőröndre gondolt. Most pedig a kis Lapointe éppen akkor lép be az irodába, amikor ő Liotard-ral beszél.

– Barátokkal van? – kérdezte Liotard-tól.

– Nem érdekes. Amikor ideér, elválok tőlük.

– A barátnője?

– Igen.

– Más nincs ott?

– De, valaki, akit nem nagyon szeret, fogalmam sincs, miért, és akinek ez nagyon rosszul esik.

Alfonsi. Nyilván megint négyesben, a két férfi és a két barátnő.

– Lesz türelme megvárni, ha kicsit később érkezem?

– Bármeddig várok. Vasárnap van.

– Mondja meg Alfonsinak, hogy őt is szívesen látnám.

– Örülni fog.

– Viszontlátásra.

Becsukta irodája mindkét ajtaját, és amikor Lapointe tapintatosan ki akart somfordálni, intett neki, hogy maradjon.

– Gyere csak ide. Ülj le. Ugye szeretnél karriert csinálni a rendőrségnél?

– Semmit sem szeretnék jobban.

– Elkövetted azt a butaságot, hogy az első napon túl sokat beszéltél, és ez beláthatatlan következményekkel járt.

– Bocsánatot kérek. Teljesen megbíztam a húgomban.

– Megpróbálkoznál egy nehéz feladattal? Egy pillanat. Ne kapkodd el a választ. Nem valami csillogó akciót ajánlok, nem ettől fog bekerülni a neved a lapokba. Éppen ellenkezőleg. Ha sikerrel jársz, csak mi ketten fogunk tudni róla. De ha elrontod, kénytelen leszek letagadni az egészet, és azt kell mondanom, hogy az utasításom nélkül, saját szakálladra csináltad.

– Értem.

– Semmit sem értesz, de ez most nem számít. Ha személyesen vetném be magam, és elrontanám, lejáratnám a rendőrséget. Te azonban elég új vagy a házban ahhoz, hogy ha baj van, magad vidd el a balhét.

Lapointe alig bírt magával türelmetlenségében.

– E pillanatban Liotard és Alfonsi a Chope du Nègre-ben tartózkodik, és engem vár.

– Odamegy?

– Nem azonnal. Előbb el akarok menni a Pasteur körútra, de biztosra veszem, hogy addig nem mozdulnak a sörözőből, amíg meg nem érkezem. Tegyük föl, hogy egy órán belül, vagy még hamarabb odaérek. Most kilenc óra van. Tudod, melyik házban lakik az ügyvéd a Bergère utcában? A harmadik emeleten, balra. Jó néhány könnyű nőcske lakik ott, úgyhogy a házmesternek valószínűleg nem tűnik föl a jövés-menés.

– Azt akarja, hogy…

– Igen. Megtanultad, hogy kell kinyitni egy ajtót. Nem baj, ha nyomot hagysz magad után. Sőt. Nincs értelme a fiókokban vagy a papírok között kutakodni. Csak egyvalamiről kell meggyőződnöd: hogy a bőrönd ott van-e.

– Ez sosem jutott volna eszembe.

– Nos, lehet, sőt valószínű, hogy nem lesz ott, mert Liotard óvatos fiú. Ezért ne is vesztegess rá a kelleténél több időt. A Bergère utcából egyenesen a Douai utcába menj, és keresd a Massif Central szállodát, Alfonsi a 33-as szobában lakik.

– Ismerem.

– Ott ugyanúgy járj el. Csak a bőröndöt keresd, semmi mást. Amint kész vagy, fölhívsz.

– Indulhatok?

– Először csak a folyosóra menj ki. Kulcsra zárom az ajtómat, és te megpróbálod kinyitni. Lucas-tól kérj szerszámokat.

Lapointe egész ügyesen megbirkózott a feladattal, és néhány perccel később boldogan indult küldetésére.

Maigret benyitott a nyomozókhoz.

– Janvier, ráérsz?

A telefonok még most is csörögtek, de kevésbé sűrűn; elég késő volt már.

– Lucas-nak segítettem, de…

Lementek az udvarra, Janvier beült a volán mögé. A kis autóval negyedóra alatt odaértek a Pasteur körút legnyugalmasabb, legkevésbé kivilágított részére, amely ezen a szép, békés vasárnapi estén akár kisvárosi fasornak is beillett volna.

– Gyere föl velem.

Grossot-t, a szobrászt keresték, és a házmester a hatodik emeletre irányította őket. Öreg, de jól karbantartott, tiszta épület volt, feltehetően zömmel tisztviselők lakták. Amikor kopogtak a hatodik emeleti lakás ajtaján, hirtelen elnémultak az odabent veszekedők, majd hamarosan ajtót nyitott nekik egy kerek arcú lány.

– Maga keresett az irodámban?

– A húgom. Maigret főfelügyelő? Jöjjenek be. Ne nézzenek körül, rendetlenség van. Épp most fejeztük be a vacsorát.

Tágas, tetőtéri műhelybe vezette őket, amelynek ferde, részben üvegezett plafonján keresztül látni lehetett a csillagokat. A hosszú fenyőfa asztalon felvágottmaradékok, egy literes üvegben megkezdett bor; egy másik lány, aki ikertestvére lehetett volna annak, aki ajtót nyitott, lopva megigazította a haját, a bársonymellényes házigazda pedig túlzott ünnepélyességgel sietett a látogatók elé.

– Isten hozta szerény hajlékomban, Monsieur Maigret. Remélem, megtisztel azzal, hogy koccint velem.

A Bűnügyi Rendőrségről távozóban a szobrász bizonyára szerét ejtette, hogy a vacsora mellé kínált boron kívül mást is igyon, mert nehezen forgott és el-elakadt a nyelve.

– Ne törődjenek vele – szólt közbe az egyik lány. – Már megint részeg.

Keserűség nélkül beszélt, és közben szeretetteljes, már-már anyás pillantást vetett az apjára.

A tágas helyiség legsötétebb sarkaiban szobrok álltak, vélhetően már igen hosszú idő óta. Újabban készültek viszont – szemlátomást a mindennapoknak és a jelennek – a bútorokat ellepő, friss faillatot árasztó, falemezből kivágott játékok.

– Amikor az ember már nem tudja a művészetből eltartani a családját – panaszolta Grossot –, nincs mit szégyellni rajta, hogy a mindennapi betevőért áruba bocsátja a tehetségét, nem igaz?

Ekkor Madame Grossot is megjelent; bizonyára a csengetéskor visszavonult, hogy felkészüljön a vendégek fogadására. Sovány, szomorú nő volt, tekintetében riadtság bujkált, mintha örökösen résen kellene lennie, nehogy valami szerencsétlenség történjen.

– Nem is kínálod hellyel Maigret főfelügyelőt és a másik urat, Helène?

– A főfelügyelő úr nagyon jól tudja, hogy nálunk otthon érezheti magát, mama. Nem igaz, Monsieur Maigret?

– Semmivel sem kínáltad a vendégeinket?

– Elfogadnak egy pohár bort? A papa miatt nincs más itthon.

Szemlátomást ez a lány volt a családfő, legalábbis ő irányította a beszélgetést.

– Ma délután egy környékbeli moziban voltunk, és ráismertünk a hirdetésben keresett személyre. Nem Moss, hanem Peeters néven ismertük. Azért nem jelentkeztünk korábban, mert a papa nem szívesen adta föl, elvégre a lakónk volt, és nemegyszer evett az asztalunknál.

– Mennyi ideig lakott itt?

– Körülbelül egy évig. Az egész emelet a miénk. A szüleim több mint harminc éve itt élnek, mi pedig itt születtünk. A műhelyen és a konyhán kívül három szobánk van. Tavaly a válság miatt nem sok játékot értékesítettünk, ezért határoztunk úgy, hogy kiadjuk albérletbe az egyik szobát. Újsághirdetést adtunk fel. Így ismertük meg Monsieur Peeterst.

– Mit mondott, mi a foglalkozása?

– Azt mondta, egy angol nagyvállalatot képvisel, megvan a maga vevőköre, úgyhogy nem sokat kell utazgatnia. Előfordult, hogy az egész napot itthon töltötte, ingujjban, sőt besegített nekünk. Mert mindannyian a játékokon dolgoztunk, apám modelljei alapján. Karácsony előtt nagy megrendelést kaptunk a Printemps Áruháztól, így éjjel-nappal folyt a munka.

Grossot olyan szánalmasan pislogott a félig üres borosüvegre, hogy Maigret megsajnálta:

– No, hadd koccintsak magával, töltsön fél pohárral.

Hálás tekintetet kapott cserébe, miközben a lány tovább beszélt, és folyamatosan szemmel tartotta az apját, nehogy túl bőkezűen töltsön magának.

– Többnyire késő délután ment el itthonról, és sokszor igen későn jött haza. Olykor egy bőröndöt is hozott magával, abban voltak az árumintái.

– Itt hagyta a csomagját?

– Az utazóládáját.

– A bőröndjét nem?

– Nem. Tényleg, Olga, nála volt a bőrönd, amikor elment?

– Nem. Legutóbb nem hozta vissza.

– Miféle ember volt?

– Nyugodt, nagyon kedves, talán kicsit szomorú. Néha órákon keresztül elő sem jött a szobájából, úgyhogy a végén mi kopogtunk be, hogy nem beteg-e. Máskor velünk reggelizett, napközben is sokat segített. Előfordult, hogy napokra eltűnt, de ilyenkor mindig szólt előre, hogy ne nyugtalankodjunk miatta.

– Hogyan szólították?

– Monsieur Jeannak. Ő a keresztnevünkön szólított minket, persze anyám kivételével. Néha csokoládét, kisebb ajándékot hozott nekünk.

– Értékes ajándékot sosem?

– Úgysem fogadtuk volna el.

– Voltak látogatói?

– Sosem járt nála senki. Postát sem kapott. Meglepett, hogy egy kereskedelmi képviselő sosem kap levelet, de ő elmagyarázta, hogy a társának irodája van a városban, és az ő postája is oda érkezik.

– Soha nem tűnt furcsának?

A lány körülnézett, és különösebb él nélkül, suttogva válaszolta:

– Hát, tudja, itt…!

– Egészségére, Monsieur Maigret. A nyomozás sikerére! Mint látja, én már egy senki vagyok. Ahogy a művészetben, úgy a saját házamban is. Nem tiltakozom. Nem mondok semmit. A lányaim nagyon kedvesek, de egy olyan embernek, aki…

– Hagyd beszélni a főfelügyelő urat, papa.

– Látja?

– Nem emlékszik rá, mikor ment el utoljára az albérlőjük a bőrönddel?

Olga, az idősebbik válaszolt:

– Az utolsó szombaton azelőtt, hogy…

Nem tudta, folytassa-e.

– Azelőtt, hogy?

– Ne pirulj, Olga – vette át a szót ismét a kisebbik lány. – Sokat ugrattuk a

nővéremet, mert Monsieur Jean nem hagyta őt egész közömbösen. Korban sem illett hozzá, jóképű sem volt, de…

– És te?

– Hagyjuk. Egy szombati napon hat óra felé fogta a bőröndjét, és elment, ami azért lepett meg minket, mert mindig hétfőn vitte magával a bőröndöt.

– Hétfő délután?

– Igen. Nem számítottunk rá, hogy hazajön, azt hittük, hétvégére elutazik valahová, és csipkelődtünk Olgával, aki búnak eresztette a fejét.

– Nem igaz.

– Fogalmunk sincs, hánykor jött haza. Rendszerint meghalljuk, amikor kinyitja az ajtót. Vasárnap reggel üresnek hittük a szobáját, és éppen róla beszéltünk, amikor egyszer csak előjött a szobájából. Betegnek látszott, azt állította, hogy megfázott, és megkérte apámat, hogy szerezzen neki egy üveg alkoholt. A nap egy részét ágyban fekve töltötte. Olga szokott takarítani nála, és látta, hogy nincs ott a bőrönd. Másra is fölfigyelt, legalábbis azt mondja.

– Biztos vagyok benne.

– Lehet. Te figyelmesebben nézted, mint mi.

– Biztos vagyok benne, hogy nem ugyanabban az öltönyben jött haza, amiben elment. Ez is kék, de nem az övé, és amikor fölvette, feltűnt, hogy vállban túl nagy neki.

– Nem mondott maguknak semmit erről?

– Nem. Mi sem céloztunk rá. Ő pedig influenzára panaszkodott, és egy egész héten át ki sem tette a lábát a lakásból.

– Olvasott újságot?

– A reggeli és az esti lapot, akárcsak mi.

– Nem vettek észre semmi különöset?

– Nem. Legfeljebb annyit, hogy ha kopogtak, azonnal bezárkózott a szobájába.

– Mikor merészkedett ki először?

– Csaknem egy héttel később. Utoljára a március 11-éről 12-ére virradó éjszakát töltötte itt. A szobájában lévő naptárról azóta sem tépte le senki a lapokat.

– Mit kell tennünk, főfelügyelő úr? – kérdezte nyugtalankodva az anya. – Valóban úgy véli, bűnt követett el?

– Nem tudom, asszonyom.

– Hát, ha keresi a rendőrség…

– Megengedi, hogy megnézzük a szobáját?

A folyosó végén volt a tágas, nem fényűző, de tiszta szoba ápolt, fényes, régi bútorokkal, falán Michelangelo-reprodukciókkal. A jobb sarokban óriási utazóláda állt, a leggyakrabban használatos kötéllel átkötve.

– Kinyitod, Janvier?

– Menjek ki? – kérdezte a lány.

Maigret nem tartotta szükségesnek. Janvier többet bajlódott a kötéllel, mint a kutyaközönséges zárral. Erős naftalinszag töltötte be a szobát, miközben egyre több öltöny, cipő és fehérnemű tornyosult az ágyon.

Akár színész ruhatára is lehetett volna, olyan sokféle minőségű és eredetű ruhadarab került elő. Egy frakk és egy szmoking egy neves londoni szabóságtól, egy másik frakk Milánóból.

Fehér vászonöltönyöket is találtak, olyasféléket, amilyeneket meleg éghajlatú

országokban viselnek, és akadt nem egy meglehetősen feltűnő ruhadarab, míg mások tökéletesen megfeleltek volna egy banki pénztárosnak, és mindegyikhez tartozott cipő, Párizs, Nizza, Brüsszel, Rotterdam vagy éppen Berlin városából.

Végül, legalulról, egy barna csomagolópapír alól, elnyűtt bohócruhát ástak elő; a lány már eddig is elképedve nézte a láda tartalmát, de most egészen megdöbbent.

– Színész?

– A maga nemében.

Más árulkodó tárgyat nem találtak a szobában. Az imént említett kék öltöny már nem volt ott, mert Peeters-Moss abban távozott, és lehet, hogy azóta is azt viseli.

A fiókokban apróságokat – cigaretta- és pénztárcákat, mandzsettagombokat, felcsatolható gallért, kulcsokat, törött pipát – találtak, de egyetlen cetlit, noteszt sem.

– Köszönöm, kisasszony. Bölcsen tette, hogy jelentkezett nálunk, és meg vagyok győződve róla, hogy nem lesz kellemetlensége emiatt. Feltételezem, hogy nincs telefonjuk?

– Évekkel ezelőtt még volt, de… – Majd halkabbra fogva a hangját folytatta: – A papa nem volt mindig ilyen. Ezért nem tudunk haragudni rá. Azelőtt egyáltalán nem ivott. Aztán megismerkedett néhány művésztársszal, akik körülbelül ugyanott tartanak, mint ő, és odaszokott a törzshelyükre, a Saint-Germain negyedbe. Ez bizony mindannyiuknak megárt.

A műhelyben egy munkapadon finom famunkára alkalmas gépek álltak, ezekkel fűrészelték, reszelték, gyalulták a sokszor aprócska farészeket, amelyekből aztán takaros játékok születtek.

– Szedj egy kis fűrészport egy darabka papírba, Janvier.

Moers örülni fog neki. Maigret eltűnődött, hogy pusztán Moers vizsgálati eredményei alapján végül eljutottak volna-e ebbe a hatodik emeleti, Pasteur körúti lakásba. Hetekig, talán hónapokig tartott volna, de előbb-utóbb idetaláltak volna.

Tíz óra. A borosüveg kiürült, és Grossot felajánlotta, hogy lekíséri az „urakat”, de nem kapott rá engedélyt.

– Én valószínűleg visszajövök még.

– És ő?

– Meglepne. Mindenesetre nem hiszem, hogy volna okuk tartani tőle.

– Hová vigyem, főnök? – kérdezte Janvier.

– A Bonne-Nouvelle körútra. A Chope du Nègre-hez nem túl közel. És várj meg.

Afféle nagy söröző a Chope du Nègre, ahol káposztás húst és sült kolbászt lehet enni, szombat és vasárnap este pedig négy éhenkórász zenész játszik élő zenét az emelvényen. Maigret azonnal észrevette a két párt, nem messze az ablaktól, és az sem kerülte el a figyelmét, hogy a nők zöld mentateát isznak.

Elsőnek Alfonsi állt fel, nem túl magabiztosan, mint aki arra számít, hogy fenéken billentik, az ügyvéd azonban mosolyogva nyújtotta ápolt kezét, és szemlátomást ura volt önmagának.

– Szeretném bemutatni a hölgyeket.

Maigret leereszkedő beleegyezéssel bólintott.

– Leül egy kicsit az asztalunkhoz, vagy inkább azt szeretné, hogy átüljünk egy másikhoz?

– Feltéve, hogy Alfonsi addig elszórakoztatja a hölgyeket, és megvár, szeretném máris meghallgatni.

A kassza mellett volt egy üres asztal. A vendégek zömmel környékbeli boltosok voltak, és – mint Maigret előző nap – megengedtek maguknak egy hétvégi vacsorát, többnyire családostul. Voltak persze mindennapos törzsvendégek is: agglegények vagy boldogtalan házasok, kezükben kártyával vagy a sakktábla előtt.

– Mit kér? Sört? Pincér, egy sört és egy vizet!

Liotard bizonyára nem is olyan sokára az Opera vagy a Champs-Élysées környékén található vendéglőket fogja látogatni, egyelőre azonban jobban érzi magát ebben a városrészben, ahol a felsőbbrendűség érzésével tekinthet az emberekre.

– Eredménnyel járt a felhívása?

– Azért hívott ide, Liotard ügyvéd úr, hogy kikérdezzen?

– Inkább azért, hogy kössünk békét. Mit szól hozzá? Elképzelhető, hogy kissé udvariatlan voltam magához. Ne felejtse el, hogy bűnügyekben ellentétes szerepet játszunk. Magának az a dolga, hogy lesújtson az ügyfelemre, nekem pedig az, hogy megmentsem.

– Akár úgy is, hogy a cinkosává válik?

Telitalálat. A hosszú, keskeny orrú, fiatal ügyvéd kétszer-háromszor megrebbenő szemmel állta a megjegyzést.

– Nem tudom, mire céloz. De ha már így kívánja, azonnal a tárgyra térek. Úgy hozta a sors, főfelügyelő úr, hogy maga sokat árthat nekem, sőt akár derékba is törheti a pályámat, amelyet pedig mindenki ragyogóan ígéretesnek tart.

– Nem kétlem, hogy az.

– Köszönöm. Az ügyvédi kamara eléggé szigorúan vesz bizonyos szabályokat, és beismerem, hogy a nagy sietségben nem mindig tartottam be őket.

Maigret a világ legártatlanabb képével itta a sörét, a pénztárosnő akár a sarki kalapossal is összetéveszthette volna.

– Hallgatom, Liotard.

– Arra számítottam, hogy segít, hisz jól tudja, mire célzok.

Maigret továbbra sem moccant.

– Nézze, főfelügyelő úr, én egy szegény, nagyon szegény családból jövök…

– Liotard gróf családjából?

– Úgy értem, szegény, nem polgári családból. Nagy nehézségek árán finanszíroztam a tanulmányaimat, és diákként számos mesterséget kellett űznöm. Egy darabig egyenruhás jegyszedő voltam egy körúti moziban.

– Gratulálok.

– Még egy hónappal ezelőtt sem ettem mindennap. Arra vártam, mint az összes korombeli kollégám, sőt néhány idősebb kollégám is, hogy olyan ügy kerüljön hozzám, ami kiemel az ismeretlenségből.

– Megtalálta.

– Megtaláltam. Éppen erre akartam kilyukadni. Pénteken, Dossin vizsgálóbírónál olyan dolgokat mondott, amelyekből arra következtetek, hogy tud valamit, amit nem mond ki, de amit adott esetben nem habozna fölhasználni ellenem.

– Maga ellen?

– Ügyfelem ellen, ha úgy tetszik.

– Nem értem.

Maigret még egy sört rendelt, mert ritkán volt szerencséje ilyen jó sörhöz, és a szobrász langyos bora után különösen jólesett. A szemét egyfolytában a pénztárosnőn

legeltette, tetszett neki, hogy annyira hasonlít a régi szép idők pénztárosnőihez: fűzővel felnyomott, dús keblét kaméliával díszített, fekete blúz takarta, hajzata magas kontyban.

– Hol is tartott?

– Ahogy óhajtja. Ragaszkodik hozzá, hogy csak én beszéljek, és bizonyára okosan teszi. Nos, szakmai hibát követtem el azzal, hogy felajánlottam Frans Steuvelsnek a szolgálataimat.

– Csak ezt az egy hibát követte el?

– Az elképzelhető legbanálisabb módon szereztem tudomást róla, és remélem, hogy emiatt senkinek sem támad kellemetlensége. Jó barátságban vagyok egy bizonyos Antoine Bizard-ral, ugyanabban a házban lakunk. Egyformán nyomorogtunk, és előfordult, hogy megosztoztunk egy doboz szardínián vagy egy darab sajton. Bizard az utóbbi időben rendszeresen dolgozik egy lapnak. És barátnője van.

– Az egyik nyomozóm húga.

– Látja, milyen jól tudja!

– De szeretem, ha maga mondja ki.

– Mivel az a dolga a lapnál, hogy megszerkessze a napi híreket, sok mindent előbb tud meg, mint a nyilvánosság.

– Például a bűntényeket.

– Ha úgy tetszik. Ilyenkor fel szokott hívni.

– Hogy felajánlhassa a szolgálatait?

– Maga kegyetlen győztes, Monsieur Maigret.

– Folytassa.

Még mindig a pénztárosnőt nézte, de közben arról is meggyőződött, hogy Alfonsi szóval tartja a két nőt.

– Így szereztem róla tudomást, hogy a rendőrség vizsgálódik egy Turenne utcai könyvkötőnél.

– Február 21-én, kora délután.

– Pontosan. Odamentem, és valóban beszéltem vele az ex librisről, mielőtt rátértem volna a sokkal égetőbb témára.

– A kazánra.

– Ez minden. Azt mondtam Steuvelsnek, hogy ha meggyűlik a baja a rendőrséggel, szívesen vállalom a védelmét. Ezt maga már tudja. Igazából nem is magam miatt akartam sort keríteni erre a ma esti beszélgetésre, amely, remélem, kettőnk között marad, hanem ügyfelem miatt. Ami nekem árt, e pillanatban neki is árt, ha nem is közvetlenül. Hát erről van szó, Monsieur Maigret. Magán múlik. Akár holnap reggel is eltilthatnak a szakmám gyakorlásától. Elég, ha felkeresi a kamara elnökét, és elmondja neki, amit rólam tud.

– Sokáig időzött a könyvkötőnél?

– Legfeljebb negyedórát.

– Látta a feleségét?

– Úgy emlékszem, egyszer láttam előbukkanni az alagsorból.

– Steuvels a bizalmába avatta?

– Nem. Erre a szavamat adhatom.

– Még egy kérdés, ügyvéd úr. Mikor szegődött magához Alfonsi?

– Nem áll a szolgálatomban. Saját magánnyomozói irodája van.

– Ahol ő az egyetlen alkalmazott!

– Ez nem rám tartozik. Ha sikerrel akarom megvédeni az ügyfelemet, kénytelen

vagyok valahogy szert tenni olyan információkra is, amelyeket én magam nem tudok megszerezni.

– Elsősorban azt akarta megtudni mindennap, amit én megtudtam.

– Ez még tisztességes háború, nem?

A pénztárosnő ekkor vette föl a csörgő telefont, majd azt mondta:

– Egy pillanat. Nem tudom. Megnézem.

És éppen szólt volna a pincérnek, hogy keressen meg valakit, de Maigret már föl is állt:

– Engem keresnek?

– Hogy hívják, uram?

– Maigret.

– Kapcsoljam a fülkébe?

– Nem érdemes. Egy másodperc, és ott vagyok.

A kis Lapointe kereste, ahogy már várta is. A fiatalembernek reszketett a hangja az izgalomtól.

– Maga az, főfelügyelő úr? Megvan!

– Hol?

– Az ügyvédnél semmit sem találtam, ráadásul majdnem rajtakapott a házmester. Aztán, ahogy mondta, mentem máris a Douai utcába. Állandó ott a jövés-menés, úgyhogy könnyű dolgom volt. Semmi erőfeszítésembe nem került kinyitni a zárat. A bőrönd az ágy alatt volt. Mit csináljak?

– Hol vagy?

– A Douai utca sarkával szemközt, a trafikban.

– Ülj taxiba, és menj a rendőrségre. Ott találkozunk.

– Igenis, főnök. Meg van elégedve?

Lapointe-et elragadta a lelkesedés és a büszkeség, így történhetett, hogy most először megengedte magának a „szót”… igaz, nem volt egészen biztos magában…

– Jól dolgoztál.

Az ügyvéd nyugtalankodva figyelte Maigret-t. A főfelügyelő ismét helyet foglalt, megkönnyebbülten sóhajtott, és intett a pincérnek.

– Még egy sört. Esetleg az úr is inna egy vizet.

– De…

– Nyugi, fiacskám.

Ez a szó elég volt ahhoz, hogy az ügyvéd fölpattanjon.

– Nézze csak, nem az ügyvédi kamarához fogok fordulni az ügyében, hanem a főügyészhez. Igen valószínű, hogy holnap reggel két letartóztatási parancsot kérek, az egyiket a maga nevére, a másikat Alfonsi cimborájáéra.

– Viccel?

– Maga szerint mit von maga után, ha egy gyilkossági ügyben valaki tárgyi bizonyítékot rejteget? No persze meg kell néznem a büntető törvénykönyvben. Még gondolkozom rajta. Állja a számlát?

Már állva, kissé Philippe Liotard fölé hajolva, halkan, bizalmasan tette hozzá:

– Megvan a bőrönd!

KILENCEDIK FEJEZET

Dieppe-i pillanatkép

Először Maigret telefonált a bíró irodájába, fél tíz felé. Az írnok vette fel.

– Megkérdezné Monsieur Dossint, hogy fogad-e?

– Éppen itt van.

– Tud valami újat? – kérdezte a bíró. – Úgy értem, azon kívül, amit megírtak a ma reggeli lapok?

A bíró nagyon izgatott volt. Az újságok beszámoltak róla, hogy Lagnyban megtalálták a csokoládébarna autót, és benne az öregasszony holttestét.

– Igen, azt hiszem. Mindjárt megyek, és beszámolok.

Ám valahányszor elindult a saját irodája felé, mindig közbejött valami; hol telefonon keresték, hol egy nyomozó érkezett valami friss jelentenivalóval. Másodszor a bíró telefonált.

– Ott van még a főfelügyelő? – kérdezte diszkréten Lucas-tól.

– Igen. Szóljak neki?

– Ne. Feltételezem, hogy el van foglalva. Biztosan feljön, amint tud.

Negyed tizenegykor azonban mégis a telefonhoz kérette Maigret-t.

– Bocsásson meg, hogy zavarom. El tudom képzelni, mennyi dolga van. De tizenegyre idekérettem Frans Steuvelst, és úgy szeretném kihallgatni, hogy előtte már beszéltem magával.

– Lenne kifogása az ellen, hogy a kihallgatás egyúttal szembesítés is legyen?

– Kivel?

– Valószínűleg a feleségével. Ha megengedi, mindenesetre elküldöm érte az egyik nyomozómat.

– Adjak szabályos idézést?

– Nem lesz rá szükség.

Dossinnek még tíz percet kellett várnia, és ezalatt úgy tett, mintha az ügy aktáját tanulmányozná. Amikor végre meghallotta a kopogást, szinte rohant ajtót nyitni, de Maigret megelőzte: kezében bőrönddel lépett be.

– Elutazik?

A főfelügyelő mosolya azonban mindent elárult.

– A bőrönd? – suttogta a bíró, és alig akart hinni a szemének.

– Jó nehéz, biztosíthatom.

– Akkor tehát igazunk volt?

Nagy kő esett le a bíró szívéről. Összeomlott Philippe Liotard módszeres kampánya, így most már nyugodtan vállalhatja annak felelősségét, hogy Steuvels börtönben maradjon.

– Bűnös?

– Eléggé ahhoz, hogy néhány évre hűvösre tegyék.

Maigret előző este óta ismerte a bőrönd tartalmát, és most olyan gyönyörűséggel mondta fel újból a leltárt, mint a karácsonyi ajándékait mutogató gyermek.

A barna bőrönd, amelynek spárgával kötözték össze a fogantyúját, azért volt olyan

nehéz, mert a könyvkötő szerszámaihoz valamelyest hasonló fémeszközök voltak benne: a legkülönbözőbb országokból származó pecsétnyomók. A legtöbb pecsétet az Egyesült Államok és különféle dél-amerikai köztársaságok hatóságaitól szerezték.

Bélyegzőpárnákat is rejtett, abból a fajtából, amit polgármesteri és közigazgatási hivatalokban használnak, és mind olyan gondosan sorba rakva, hogy kereskedői árumintának is lehetett volna nézni.

– Íme, Steuvels munkája – magyarázta Maigret. – Alfred, az öccse gondoskodott a mintákról, és ő szállította a könyvkötőnek az üres útleveleket. Ez utóbbiak, amennyire meg tudom ítélni az itt talált példányokból, nem utánzatok, hanem különféle konzulátusokról emelték el őket.

– Régóta foglalkozik hamisítással?

– Nem hiszem. A bankszámláiból ítélve alig két éve. Ma reggel szinte az összes bankot végigtelefonáltattam, ezért nem tudtam korábban elszabadulni.

– Ha jól emlékszem, Steuvelsnek a Saint-Antoine utcai Société Générale-nál van bankszámlája.

– Egy Vendôme téri amerikai bankban is vezet számlát, a harmadik számlája pedig egy angol banknál, a körúton van. Eddig öt különböző számláját találtuk meg. Körülbelül két éve nyitotta őket, vagyis akkor, amikor a bátyja ismét Párizsba költözött.

Esett. Borús, de enyhe volt az idő. Maigret az ablaknál állt, és pipázott.

– Nézze csak, bíró úr, Alfred Moss nem profi gonosztevő. Az igazi profi többnyire szakosodik valamire, és kitart mellette. Sosem láttam olyan zsebmetszőt, akiből később betörő lett volna, vagy olyan betörőt, aki áttér a csekkhamisításra, esetleg elkezd járókelőket lökdösve lopkodni. Alfred Moss mindenekelőtt bohóc és akrobata. Egy balszerencsés esés tette bűnözővé. Lehet, hogy tévedek, de nem lepne meg, ha kiderülne, hogy szinte véletlenül követte el az első lopást: nyelvismerete jóvoltából, tolmácsként járt először egy előkelő londoni szállodában. Alkalom szüli a tolvajt, és ő kihasználta az alkalmat. Egy darabig jól élt a lopott ékszerből. Nem sokáig, mert van egy szenvedélye: a lóverseny. Ezt is ma reggel tudtam meg, a lakóhelyéhez közeli fogadóiroda vezetőjétől. És mint általában az amatőrök, ő sem tudott egyfajta lopásnál megmaradni, hanem mindent ki akart próbálni: egy utcai lopás után következhetett például csekkhamisítás. Mégis olyan ügyesen csinálta, és olyan szerencséje volt, hogy sosem tudták hűvösre tenni. Jómódot és nyomort egyaránt megismert. Ám ahogy telt az idő, beszűkültek a lehetőségei, hisz szinte minden európai fővárosban megégette már magát, és a neve rákerült a ténykedésének leginkább teret adó, nagy szállodák feketelistájára.

– És akkor eszébe jutott a bátyja.

– Úgy van. Az aranycsempészet, amivel utoljára foglalkozott, már két éve semmit sem hozott a konyhára. A hamis útlevelekért viszont, főleg ha az amerikai kontinensre szóltak, csillagászati összegeket lehetett kapni. Úgy okoskodott, hogy ha a könyvkötő érti a dolgát, és a megfelelő szerszámok birtokában rendszeresen készít címerpajzsokat, akkor bizonyára a hivatalos pecsétek sem fognak ki rajta.

– Meglep, hogy Steuvels ráállt, hiszen anélkül is jól keresett. Hacsak nem élt kettős életet, amiről nem tudunk.

– Nem élt kettős életet. Az igazi nyomor, amit Steuvels jól ismert a gyerekkorából, vagy költekezővé, vagy fukarrá teszi az embert. Többnyire fukarrá, márpedig a fukar ember annyira fél, hogy ismét nehéz napok köszönthetnek rá, hogy a jövője biztosításáért mindenre képes. Lehet, hogy tévedek, de Steuvels alighanem ez utóbbiak közé tartozik. A

tény, hogy több bankban tartja a pénzét, ugyancsak ezt bizonyítja. Meg vagyok győződve róla, hogy nem a vagyon rejtegetése volt a cél, hisz eszébe sem jutott, hogy lebukhat. Egyszerűen nem bízott a bankokban: ki tudja, mikor jön egy államosítás, vagy nem értékelődik-e le a pénz. Így biztosabbnak látta, ha különböző intézményekben kisebb összegeket helyez el.

– Úgy tudtam, gyakorlatilag egy percre sem válik el a feleségétől.

– Jól tudta. Sokáig tartott, míg rájöttem, hogy mégis volt egy nap, amikor az asszony rendszeresen magára hagyta. Fernande nyáron hetente, télen kéthetente egyszer, mindig hétfő délutánonként a Vert-Galant térnél horgonyzó mosóhajóra járt ágyneműt mosni. Moss pedig azokon a napokon menetrendszerűen megjelent a bőröndjével, és ha netán túl korán érkezett, beült a Tabac des Vosges-ba, és ott várta meg sógornője távozását. A fivéreknek ilyenkor rendelkezésükre állt az egész délután, hogy dolgozzanak. Az árulkodó szerszámok és iratok sosem maradtak a Turenne utcában. Moss mindig magával vitte őket. Egyik-másik hétfőn Steuvelsnek még arra is maradt ideje, hogy elszaladjon valamelyik bankba, és betegyen egy kis pénzt.

– Nem értem, mi lehetett a szerepe a fiatal nőnek a gyerekkel, de ugyanígy Panetti grófné szerepét sem értem, sőt…

– Mindjárt odaérek, bíró úr. Azért beszéltem először a bőröndről, mert kezdettől fogva az fúrta leginkább az oldalamat. Azóta, hogy tudok Mossról, és gyanítom, mi mindent csinál, egy másik kérdés is nagyon foglalkoztatott. *Mert március 12-én, kedden, jóllehet a bűnbanda zavartalanul élte mindennapi életét, hirtelen megbolygatta valami a nyugalmat, és a tagok szétszóródtak.* Az Anvers téri epizódról beszélek, amelynek véletlenül tanúja lett a feleségem. Előző este Moss még valószínűleg békésen lapított Pasteur körúti albérleti szobájában. Levine és a kisfiú az Hôtel Beauséjourban lakott, Gloria pedig mindennap megjelent, és elvitte sétálni a gyereket. Azon a keddi napon azonban, délelőtt tíz körül, Moss az Hôtel Beauséjourba megy, pedig, bizonyára óvatosságból, azelőtt soha nem járt ott. Levine azonnal összecsomagol, az Anvers térre siet, integet Gloriának, az pedig a gyereket hátrahagyva csatlakozik hozzá. Délután mindannyian nyom nélkül eltűnnek. *Mi történhetett hát március 12-én, kedden reggel?* A lakásban, ahol Moss lakott, nincs telefon, vagyis telefonon nem kereshették. Sem a nyomozóim, sem én magam nem tettünk akkor semmit, amivel elijeszthettük volna a bandát, sőt, őszintén szólva a létezését sem gyanítottuk. Ami Frans Steuvelst illeti, ő börtönben ült. Vagyis történnie kellett valaminek. Csak amikor tegnap este hazaértem, akkor támadt egész véletlenül egy ötletem, ami magyarázattal szolgálhat.

Dossin bíró rendkívül megkönnyebbült, hogy kiderült, nem ártatlanul tartóztatták le a könyvkötőt; arcán angyali mosollyal hallgatta Maigret-t, mintha mesét hallgatna.

– A feleségem egész este rám várt, és közben dolgozgatott. Kitalálta ugyanis, hogy minden újságcikket, ahol csak meg vagyok említve, beragaszt egy füzetbe, és tegnap e téren akarta behozni a lemaradást. Gondos munkát végez, gondosabbat, mint amilyet a Bűnügyi Rendőrségtől el lehetne várni egy-egy volt főigazgató emlékiratainak összeállításakor. *Ha már nyugdíjas leszel, és vidéken fogunk lakni, talán egyszer te is megírod az emlékirataidat,* mondja, amikor ugratom emiatt. Nos, tegnap, amikor hazaértem, az ilyenkor használatos eszközei, a ragasztós üveg és az olló mellett, az asztalnál ülve találtam. Csak úgy, merő kíváncsiságból vetettem egy pillantást a válla fölött arra az újságkivágásra, amit éppen be akart ragasztani: egy fénykép volt, már nem is emlékeztem rá. Három éve kapott le minket Normandiában egy fiatal újságíró: néhány

napot Dieppe-ben töltöttünk, a feleségem meg én, és a fotón épp a panzió küszöbén állunk. Tulajdonképpen azon csodálkoztam el, hogy egy képes magazinban látom viszont. *Nem olvastad?,* kérdezi a feleségem. *Nemrég jelent meg, négy oldalon taglalja a pályádat és a módszereidet.* Egy másik képen hosszú bajusszal vagyok látható, még abból az időből, amikor kapitánysági titkárként dolgoztam. *Mikor jelent meg?,* kérdezem. *Ez a cikk? A múlt héten. Nem volt módom megmutatni. A múlt héten szinte sosem voltál itthon.* Pontosabban, Monsieur Dossin, egy párizsi hetilapban jelent meg az a cikk, és március 12-én, kedden reggel került az újságárusokhoz. Azonnal elküldtem egy emberemet a szobrászékhoz, hiszen Moss akkor még náluk lakott, és a kisebbik lány megerősítette a gyanúmat: reggel fél kilenc tájban, amikor lement tejért, megvette a lapot, és Moss reggelizés közben belepillantott. Innentől fogva minden egyszerűbb. Magyarázatot kapunk arra is, hogy miért üldögélt annyit Gloria az Anvers téri padon. A két gyilkosság és Steuvels letartóztatása után rejtőzködni kényszerült a banda, tagjai különváltak. Feltehetően Levine is többször költözött, mielőtt kikötött a Lepic utcai szállodában. Óvatosságból sosem mutatkozott Gloriával az utcán, sőt még arra is vigyáztak, hogy ne ugyanott szálljanak meg. Moss bizonyára minden délelőtt elment az Anvers térre, hogy megtudja, mi újság, elég volt egy pad szélére leülnie. Itt lép a képbe a feleségem: mint tudja, háromszor-négyszer ugyanazon a padon foglalt helyet, mert túl korán érkezett a fogorvoshoz. A két nő megismerkedett, beszélgettek. Moss valószínűleg látta Madame Maigret-t, de nem figyelt föl rá. Képzelje csak, hogy megrémülhetett, amikor a magazinból megtudta, hogy a padon üldögélő jóasszony nem más, mint a nyomozással megbízott főfelügyelő felesége! Nem hihette, hogy véletlenről van szó, sőt természetes, ha azt gondolta, hogy a nyomukra bukkantunk, és a feleségem aktív részt vállalt a nyomozás e kényes szakaszában. Azonnal elrohant a Lepic utcába, szólt Levine-nek, az pedig szaladt figyelmeztetni Gloriát.

– De miért veszekedtek?

– Talán a gyerek miatt. Levine talán nem akarta, hogy Gloria visszamenjen érte, és ezzel kockáztassa a lebukást. Gloria azonban visszament, igaz, nagyon elővigyázatosan járt el. Ebből egyébként arra következtetek, hogy ha valaha a nyomukra akadunk, már nem lesznek együtt. Tisztában vannak vele, hogy ismerjük Gloriát és a kisfiút, míg Levine-ről semmit sem tudunk. Nyilván lelépett, akárcsak Moss; egyik balra, másik jobbra.

– Mit gondol, sikerül elkapnia őket?

– Holnap vagy egy év múlva. Mindkettő egyformán lehetséges.

– Még nem mondta el, hol találta meg a bőröndöt.

– Remélem, arra nem kíváncsi, hogy *hogyan* jutottunk a birtokába. Kénytelen voltam törvénytelennek tekinthető eszközökhöz folyamodni, amelyekkel bizonyára nem ért egyet, de vállalom érte a felelősséget. Elég annyit tudnia, hogy Liotard szabadította meg Steuvelst az árulkodó bőröndtől. Valami oknál fogva szombatról vasárnapra virradó éjjel Moss a Turenne utcába vitte, és otthagyta. Frans Steuvels egyszerűen betolta az asztal alá, abban a hitben, hogy senkinek sem fog feltűnni. Február 21-én Lapointe közegészségügyi alkalmazottnak adva ki magát ott járt, és felmérte a terepet. Ne felejtse el, hogy Steuvelsnek nem állt módjában kapcsolatba lépni az öccsével vagy a banda bármely más tagjával, hogy figyelmeztesse őket. Erről egyébként megvan a saját elképzelésem. Nyilván törte a fejét, hogyan szabaduljon meg a bőröndtől, és ehhez valószínűleg meg akarta várni az éjszakát, ám ekkor megjelent nála Liotard, akiről sosem

hallott.

– Honnan tudott róla Liotard?

– Az egyik emberem nem jó helyen fecsegte el.

– Az egyik nyomozója?

– Nem haragszom rá emiatt, és alig hiszem, hogy még egyszer előfordul. Liotard tehát megjelent Steuvelsnél, és fölajánlotta a szolgálatait, sőt valószínűleg többet, mint amennyit egy ügyvéd megengedhet magának, hisz végül elvitte a bőröndöt.

– Nála találták meg?

– Alfonsinál, neki passzolta tovább.

– Nézzük csak, mire jutottunk akkor…

– Semmire. Úgy értem, a lényegről, azaz a két gyilkosságról továbbra sem tudunk semmit. Megöltek egy férfit a Turenne utcában, de Panetti grófné meggyilkolása, nem tudni, hol, megelőzte ezt. Paul doktor megtalálta a golyót az öreg hölgy koponyájában, biztos olvasta róla a jelentést. Másfelől érdekes információt kaptam Olaszorszagból, amely szerint Krynkerék már vagy egy éve Svájcba utaztak, hogy elváljanak, odahaza ugyanis nem lehet válni. A grófné lánya visszanyerte a szabadságát, és hamarosan férjhez ment egy amerikaihoz, akivel jelenleg Texasban él.

– Kibékült az anyjával?

– Épp ellenkezőleg. A grófné még jobban megharagudott rá. Krynker elszegényedett magyar családból származik, de a neve elég jól cseng. Ő egyébként Monte-Carlóban töltötte a tél egy részét, és megpróbált szerencsejátékkal vagyont szerezni, persze sikertelenül. Volt anyósa halála előtt három héttel érkezett Párizsba, és a Commodore nevű kis hotelben, a Caumartin utcában szállt meg.

– Mióta állt Gloria Lotti a grófné szolgálatában?

– Négy-öt hónapja. Nem tudjuk pontosan.

A folyosóról mozgolódást lehetett hallani, és a hivatalsegéd jelentette, hogy a gyanúsított megérkezett.

– Ezt mind a fejére olvassam? – kérdezte Dossin, szemlátomást ismét kissé idegesen a rá nehezedő felelősség miatt.

– Steuvels kettőt tehet: vagy beszél, vagy továbbra is hallgat. Volt dolgom flamandokkal, tudom, hogy a végsőkig kitartanak. Ha hallgat, még hetekig, sőt tovább is dolgoznunk kell. Amíg ki nem ugrasztjuk a négy személy egyikét a búvóhelyéről, nem tudunk tovább lépni.

– Négy?

– Moss, Levine, Gloria és a gyerek. Lehet, hogy éppen a gyerek fog nyomra vezetni minket.

– Hacsak meg nem szabadultak tőle.

– Ha Gloria a lebukást is kockáztatva visszament érte a feleségemhez, akkor nyilván ragaszkodik hozzá.

– Gondolja, hogy a saját fia?

– Meg vagyok győződve róla. Tévedés azt hinni, hogy a csirkefogók mások, mint a többi ember, és ne tudnák szívből szeretni a gyereküket.

– Levine-é lenne a gyerek?

– Valószínűleg.

Dossin felállt; finom mosolya egyszerre volt csúfondáros és alázatos.

– Most kellene olyan kihallgatást tartanom, amivel „kihúzom” belőle az igazságot,

ugye? Sajnos, nem igazán az erősségem.

– Ha megengedi, előbb beszélek Liotard-ral.

– Hogy vegye rá Steuvelst a beismerő vallomásra?

– Az ügy pillanatnyi állása szerint mindkettőjüknek ez az érdeke.

– Ne engedjem be máris őket?

– Egy pillanat.

A könyvkötő az ajtótól jobbra, a használattól fényesre koptatott padon ült; Maigret kimenet szívélyesen odaköszönt neki:

– Jó napot, Steuvels.

Janvier ebben a pillanatban bukkant fel a folyosó végén Fernande-dal, aki szemlátomást fel volt dúlva. A nyomozó habozott: nem tudta, odaengedheti-e az asszonyt a férjéhez.

– Beszélgessenek csak – döntötte el Maigret. – A bíró még nem áll teljesen készen a fogadásukra.

Intett Liotard-nak, hogy tartson vele, majd a szürke folyosón, az ajtók előtt ücsörgő rendőrök között föl-alá járkálva halkan tanácskoztak, de legfeljebb öt percig.

– Amikor elérkezettnek látják a pillanatot, nincs más dolguk, csak kopogni kell.

Maigret egyedül ment be Dossinhez, magára hagyva Liotard-t, Steuvelst és Fernande-ot.

– Eredmény?

– Hamarosan megtudjuk. Liotard persze mindenre kapható. Ami pedig a bőröndöt illeti, ha megengedi, arról nem beszélek majd.

– Ez azért nem valami szabályszerű, igaz?

– El akarja kapni a gyilkosokat vagy nem?

– Igaza van, Maigret. De az nem az én dolgom. Apám, sőt a nagyapám is ítélőbíróságon dolgozott, és úgy hiszem, nekem is ott lesz a helyem.

Dossin elpirult; türelmetlenül, ugyanakkor félve várta a kopogtatást. Végre kopogtak.

– Madame Steuvelst is hívjam be? – kérdezte Liotard.

Látszott Fernande arcán, hogy sírt, és még mindig a markában szorongatta a zsebkendőjét. Aztán Maigret-t kereste a tekintetével, és kétségbeesett pillantást vetett rá, mintha azt hinné, ő talán még orvosolhatja a bajt.

Steuvels ugyanúgy viselkedett, mint máskor. Ugyanolyan szelídnek, mégis konoknak látszott; engedelmesen leült a számára kijelölt székbe.

Amikor az írnok is helyet akart foglalni, Dossin bíró azt mondta:

– Várjon még. Majd hívatom, amikor hivatalossá válik a kihallgatás. Egyetért, Liotard ügyvéd úr?

– Tökéletesen. Köszönöm.

Már csak Maigret állt, és nézte maga előtt az ablakot, amelyen apró cseppekben csorgott az eső. A Szajna ugyanolyan szürke volt, mint az égbolt. Az uszályok, a háztetők, a járdák – nedvesen csillogott minden.

Dossin bíró köhintett kettőt-hármat, majd kissé bizonytalan hangon kijelentette:

– Steuvels, azt hiszem, a főfelügyelő úr szívesen föltenne magának néhány kérdést.

Maigret derült ezen a bevezetésen, így eléggé nehezére esett elfojtani a mosolyát, ahogy frissen gyújtott pipájával hátrafordult.

– Feltételezem – kezdte aztán, továbbra is állva, mintha osztályteremben

magyarázna –, hogy védője néhány szóban tájékoztatta a fejleményekről. Ismerjük azt a tevékenységet, amelyet öccsével együtt folytatott. Lehetséges, hogy ami magát illeti, nem lesz más, amiért felelősségre vonhatnánk. Egyébként sem a maga öltönyén találtunk vérfoltokat, hanem a fivéréén, aki otthagyta a sajátját, és elvitte a magáét.

– Az öcsém sem gyilkolt.

– Valószínűleg nem. Akarja, hogy kikérdezzem, vagy inkább magától elmondja, amit tud?

Maigret-nek e pillanatban nemcsak Liotard volt a szövetségese, hanem Fernande is, aki a tekintetével arra biztatta Franst, hogy beszéljen.

– Kérdezzen. Meglátom, tudok-e válaszolni a kérdéseire.

A könyvkötő megtörölte szemüvege vastag lencséit, és várt, görbén tartott, kerek vállal, kissé lelógatva a fejét, mintha túl nehéz lenne.

– Mikor tudta meg, hogy megölték Panetti grófnét?

– Szombatról vasárnapra virradó éjszaka.

– Vagyis akkor, amikor Moss, Levine és egy harmadik személy, valószínűleg Krynker, fölkeresték?

– Igen.

– Magának jutott eszébe, hogy egy távirattal eltávolítsa a feleségét?

– Erről senki sem szólt nekem.

Elképzelhető. Alfred Moss éppen elég jól ismerte a ház szokásait és a háztartást.

– Vagyis amikor este kilenc felé bekopogtak magához, nem tudta, miről van szó?

– Fogalmam sem volt. Egyébként be sem akartam engedni őket. Békésen olvasgattam az alagsorban, amikor megjelentek.

– Mit mondott az öccse?

– Hogy az egyik társának még aznap este útlevél kell, elhozott mindent, ami szükséges hozzá, lássak neki azonnal.

– Korábban egyszer sem hozott magával idegeneket?

– Tudta, hogy senkit sem akarok látni.

– De azért tudomása volt róla, hogy vannak bűntársai?

– Mondta egyszer, hogy egy bizonyos Schwartz-cal dolgozik.

– Aki nem más, mint a Lepic utcában Levine-nek ismert, kövérkés, barna bőrű ember?

– Igen.

– Lementek az alagsorba?

– Igen. Nem dolgozhattam ilyen későn a műhelyben, feltűnt volna a szomszédoknak.

– Mondana nekem valamit a harmadik személyről?

– Nem ismertem.

– Akcentussal beszélt?

– Igen. Magyar volt. Látszott, hogy nagyon ideges, folyton azt kérdezgette, nem gyűlik-e meg a baja a hamis útlevél miatt.

– Hová akart utazni vele?

– Az Egyesült Államokba. Az amerikai útleveleket a legnehezebb utánozni, mert a készítésükhöz különleges pecséteket használnak, mást a konzulátusok és mást a bevándorlási hivatal.

– Elkezdett dolgozni?

– Nem volt rá időm.

– Mi történt?

– Schwartz bejárta a lakásomat, mintha meg akarna győződni róla, hogy senki sem lephet meg minket. Éppen háttal álltam neki, mert a bőrönd fölé hajoltam, amit egy székre tettem, és ekkor dördült el a lövés. Láttam, ahogy a magyar összerogyik.

– Schwartz lőtt?

– Igen.

– Az öccse nem számított rá?

Másodpercnyi habozás.

– Nem.

– Mi történt ezután?

– Schwartz kijelentette, hogy ez volt az egyetlen megoldás, nem tehetett mást. Szerinte Krynker teljesen ki volt borulva, egész biztosan elkapták volna. Ha pedig egyszer elkapják, biztosan vall is. *Tévedés volt a részemről, hogy férfinak tekintettem,* tette hozzá. Aztán megkérdezte, hol a kazán.

– Tudta, hogy van?

– Azt hiszem.

Moss nyilvánvalóan tudhatta, és ugyanilyen nyilvánvaló volt, hogy Frans nem akar az öccsére nézve terhelő vallomást tenni.

– Ráparancsolt Alfredra, hogy gyújtson be, tőlem pedig éles vágószerszámokat kért. *Egy csónakban evezünk, barátaim. Ha nem nyírom ki ezt a hülyét, egy héten belül letartóztatnak minket. Senki sem látta velünk. Senki sem tudja, hogy itt van. Nincs családja, nem keresi. Tűnjön el, és végre nyugtunk lehet.*

Maigret úgy érezte, nem ez az a pillanat, amikor meg kell kérdeznie, hogy mindannyian részt vettek-e a holttest feldarabolásában.

– Beszélt Schwartz a grófné haláláról?

– Beszélt.

– Akkor hallott róla először?

– Amikor az öcsém utoljára nálam járt, csak annyit mondott, hogy kocsival akarják elvinni a grófnét a szállodából.

Steuvels jól meggondolta, mit mond; Fernande tekintete idegesen ugrált a férje és Maigret arca között.

– Beszélj, Frans. Ők hoztak ilyen helyzetbe. Te börtönben vagy, miközben ők szabadok. Mi érdeked fűződhet a hallgatáshoz?

– Védőügyvédjeként hadd hívjam fel a figyelmét – tette hozzá Liotard –, hogy nemcsak kötelessége beszélni, hanem az érdeke is ezt diktálja. Az igazságszolgáltatás értékelni fogja az őszinteségét.

Frans nagy szemeket meresztett, zavartnak látszott a tekintete.

– Az éjszaka egy részét nálam töltötték – szólalt meg végül, és vállat vont. – Nagyon hosszú volt.

Fernande émelygett, a szájához emelte a zsebkendőt.

– Schwartz, vagy ha úgy tetszik, Levine felöltője zsebében volt egy üveg szeszes ital, és az öcsém alaposan meghúzta. Schwartz egyszerre csak dühösen ráordított: *Most sem bírsz magaddal? Már másodszor iszod le magad!* Alfred ekkor mesélte el, mi történt az öreg hölggyel.

– Egy pillanat – szakította félbe Maigret. – Pontosan mit tudott Schwartzról?

– Hogy az öcsém neki dolgozik. Többször emlegette. Nagyon erős, és veszélyes embernek tartotta. Tőle tudtam, hogy van egy kisfia egy csinos olasz nőtől, akivel többé-kevésbé együtt él.

– Gloria?

– Igen. Schwartz főleg nagy hotelekben dolgozott. Felfigyelt egy nagyon gazdag, fura öreg hölgyre, akitől busás hasznot remélt. Gloria ezért szegődött el a grófné mellé.

– És Krynker?

– Őt, hogy úgy mondjam, inkább csak holtan láttam, hiszen alig néhány perce tartózkodott a lakásomban, amikor eldördült a lövés. Sok mindent csak később, hosszú töprengés után értettem meg.

– Mit például?

– Például azt, hogy Schwartz igenis alaposan előkészítette a gyilkosságot. El akarta tenni Krynkert láb alól, és ezt találta a legkevésbé kockázatosnak. Amikor belépett hozzám, pontosan tudta, mi fog történni. Hiszen jó előre Concarneau-ba küldte Gloriát, hogy a távirattal elcsalja Fernande-ot.

– És az öreg hölgy?

– Ahhoz a történethez semmi közöm. Csak annyit tudok, hogy Krynker a válása után a Côte d'Azurön lakott, és megpróbált közeledni hozzá. Az utóbbi időben sikerrel, mert a grófné olykor kisebb összegeket adott neki. Ezek persze azonnal elolvadtak, mert Krynker imádott nagylábon élni. Szeretett volna annyi pénzre szert tenni, hogy áttelepülhessen az Egyesült Államokba.

– Még mindig szerette a feleségét?

– Fogalmam sincs. Megismerkedett Schwartz-cal, jobban mondva, inkább fordítva, mert Gloria hívta föl rá Schwartz figyelmét, az utóbbi pedig úgy intézte, hogy összeismerkedjenek egy bárban. Utána egész jó barátok lettek.

– Ezt mind Krynker halálának éjszakáján, a kazán mellett mesélték el magának?

– Órákig kellett várnunk, amíg…

– Értem.

– Nem mondták, Krynkertől származott-e az ötlet, vagy inkább Schwartz sugalmazta. A grófné állítólag mindenhová egy kis ládával utazott, abban tartotta vagyont érő ékszereit. Minden évben nagyjából ilyentájt szokott elvonulni a Côte d'Azurre. Nem kellett mást tenni, csak rávenni, hogy Krynker autóján hagyja el a szállodát. Majd valahol útközben megtámadják az autót, és megkaparintják a ladikot. Krynker nyilván úgy képzelte, hogy vérontás nélkül történik majd az egész. Meg volt győződve róla, hogy számára nincs kockázat, hiszen ő csak a volt anyósát fuvarozza. Schwartz azonban valamilyen okból lőtt, és azt hiszem, szándékosan tette, mert így elérte, hogy a másik kettő teljesen ki legyen szolgáltatva neki.

– Az öccse is?

– Igen.

– A fontainebleau-i úton került sor a támadásra, aztán mindannyian Lagnyba mentek, hogy megszabaduljanak a kocsitól. Schwartz egy időben arrafelé lakott, jól ismerte a környéket. Mire kíváncsi még?

– Hol vannak az ékszerek?

– Megtalálták a ladikot, de üres volt. A grófné talán mégsem bízott meg egészen Krynkerben. Gloria is meglepődött. Elképzelhető, hogy a grófné egy bankban helyezte el az ékszereket.

– Ekkor vesztette el a fejét Krynker?

– Azonnal át akart menni a határon a valódi papírjaival, de Schwartz kijelentette, hogy egész biztosan elkapnák. Krynker nem tudott többé aludni, és megállás nélkül ivott. Egyre inkább elhatalmasodott rajta a pánik; Schwartz ekkor határozta el, hogy megszabadul tőle, mert csak Krynker nélkül tudhatja magát többé-kevésbé biztonságban. Hozzám azzal az ürüggyel csalta el, hogy majd én készítek neki hamis útlevelet.

– Hogyan lett az öccse öltönye…

– Értem. Alfred megbotlott, és éppen ott, ahol…

– Maga pedig odaadta neki a sajátját, eltette az övét a szekrénybe, és másnap megpróbálta kitisztítani.

Fernande lelki szemei előtt bizonyára véres képek sorjáztak. Úgy nézett a férjére, mintha akkor látná életében először, miközben nyilvánvalóan megpróbálta elképzelni, mi mindenen mehetett keresztül azokban a napokban – a műhelyben és az alagsorban, egyedül.

Maigret látta, hogy az asszony megborzong, de Fernande a következő pillanatban már tétován kinyújtotta, majd a könyvkötő hatalmas kezére tette a kezét.

– Lehet, hogy a gyűjtőfogházban könyvkötő műhely is van – motyogta, és megpróbált mosolyogni.

Levine-t, aki nem volt sem Levine, sem Schwartz, hanem Sarkistian, és akit három ország ügyészsége kerestetett, egy hónappal később tartóztatták le egy kis faluban Orléans környékén, ahol ideje nagy részében horgászott.

Két nappal később egy orléans-i nyilvánosházban megtalálták Gloria Lottit, aki nem volt hajlandó elárulni azoknak a parasztoknak a nevét, akikre a kisfiát bízta.

Alfred Moss személyleírását négy éven keresztül újra meg újra közzétették a rendőrségi közleményekben.

Egy éjszaka felkötötte magát egy szánalmas kis bohóc, aki addig Észak-Franciaország útjait és falvait járta a cirkuszával, és a rendőrség csak a bőröndjében talált iratokból tudta megállapítani a személyazonosságát.

Panetti grófné ékszerei sosem hagyták el a Claridge-ot, mert a raktárban hagyott csomagok egyikébe voltak bezárva, a Turenne utcai cipész pedig még holtrészegen sem ismerte be, hogy ő írta a névtelen levelet.

Carmel by the Sea (Kalifornia)□1949. december 22.

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET
Az Anvers téri kis hölgy

MÁSODIK FEJEZET
Lázas munka a Grand Turenne-ben

HARMADIK FEJEZET
Lakosztály a Lepic utcában

NEGYEDIK FEJEZET
Fernande kalandja

ÖTÖDIK FEJEZET
Kalaphistória

HATODIK FEJEZET
Mosóhajó a Vert-Galant téren

HETEDIK FEJEZET
Maigret vasárnapja

NYOLCADIK FEJEZET
A család és a játékok

KILENCEDIK FEJEZET
Dieppe-i pillanatkép

Tördelés: Alinea Kft.□Készült az Eto-Print Nyomdaipari Kft.-ben